

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

IKAVICA - NARODNO BLAGO
I ČUVARICA IDENTITETA

ISSN 1451-4257

9 771451 425001

BROJ
510

Subotica, 11. siječnja 2013. Cijena 50 dinara

RENATA KURUC:
PROJEKTI U SONTI

KRONOLOGIJE DOGAĐANJA
U SRBIJI I HRVATSKOJ

HRVATSKA RIJEČ
ZRCALO MANJINSKE ZAJEDNICE

INTERVJU
JOVAN KOMŠIĆ

STIGLA NOVA GODINA

SUBOTICAGAS

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba: 024/641-211

Recept za uspeh: ne odustati!

www.svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara – PLUS

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

Karađorđev put 2
Subotica
024/555-765

**Sakupi bodove
ubodi poklone**

I u 2013. godini...

**Čekaju Vas pokloni, Internet i razni
popusti!**

**I ove godine, svaka kupovina ili uplata Internet paketa u
TippNet prodavnici ili na nekom od uplatnih mesta,
donosi Vam nagradne bodove!**

**Zamenite ih za vredne poklone,
Internet ili posebne popuste!**

Za više informacija, posetite naš sajt: www.tippnet.rs

JÖVÖ
VODA POWER
ENERGIA
WATER
BUDUĆNOST
VÍZ FUTURE
ENERGIA

 JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

Glas

Konac stare godine i početak nove obično je vrijeme kada se svode bilance, prave osvrti na prethodnu godinu i zacrtavaju planovi za nastupajuću. Tako i mi činimo, pa u ovome broju donosimo kronologije događaja u domicilnoj i matičnoj državi, Srbiji i Hrvatskoj. Zbog obujma kronologije smo objavili u skraćenim verzijama, a integralne smo verzije postavili na naše interenetske stranice. To je istodobno uvod i okvir za kronologiju hrvatske zajednice, koju planiramo objaviti u povodu desetogodišnjice izlaska prvoga broja obnovljenog tjednika »Hrvatska riječ«.

Naime, prvi broj obnovljenoga tjednika pod imenom »Hrvatska riječ« pojavio se 31. siječnja 2003. godine i svih je ovih godina sustavno bilježio sva događanja u hrvatskoj zajednici. Našim čitateljima, kao mali dar za desetogodišnju »vjernost«, darovat ćemo u »slavljeničkom« broju koji izlazi na proširenom broju stranica 27. siječnja opsežnu kronologiju događanja na političkom, kulturnom, obrazovnom i društvenom polju hrvatske zajednice u Srbiji. Nesumnjivo je da »Hrvatskoj riječi« nema premca u sustavnom najavljivanju i praćenju svih značajnih događaja u hrvatskoj zajednici, u pisanju o svim onim događajima za koje tzv. veliki mediji nisu zainteresirani, a važni su za Hrvate u Srbiji. Budući da naš medij nije komercijalni medij već pokrajinsko javno glasilo, na svu sreću ne moramo objavljivati sadržaje pod pritiskom imperativa profita, već objavljujemo one sadržaje za koje smatramo da su od značaja za hrvatsku zajednicu u Srbiji, a samim time trebali bi biti od značaja i za društvo kojeg je dio. Međutim, ukoliko se prate »veliki« mediji malo je vjerojatno da će oni prenositi informativne sadržaje od značaja za bilo koju nacionalnu manjinu osim ako oni nemaju u sebi elemente skandala, incidenta, konflikta. I baš zbog toga »Hrvatska riječ« veliki dio prostora posvećuje događajima u hrvatskoj zajednici i omogućava da se čuje glas onih čiji se glas inače ne čuje u dominantnim medijima. Hrvatska riječ je bila i ostala primarni izvor informacija o političkim, kulturnim i drugim relevantnim zbivanjima unutar hrvatske zajednice, to je nesumnjivo, a u sljedećem koraku trebala bi potaknuti razvoj demokratskog dijaloga i procesa unutar hrvatske zajednice. Mi vjerujemo da je to moguće. Vjerujete li vi?

J. D.

11. siječnja 2013.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Srpske »Novosti«

»HRVATIMA U VOJVODINI NE TEKU MED I MLIJEKO«7

TEMA

U susret obljetnici

»HRVATSKA RIJEČ« - ZRCALO MANJINSKE ZAJEDNICE ...10-11

INTERVJU

Jovan Komšić profesor Sveučilišta u Novom Sadu

NEMA MJESTA RADIKALNOM PESIMIZMU.....12-14

SUBOTICA

KONAC GODINE OBILJEŽILO IZVJEŠĆE DRŽAVNOG REVIZORA..22-23

DOPISNICI

KRONOLOGIJA DOGAĐANJA U SRBIJI I HRVATSKOJ.....24-27

KULTURA

Mjesto ikavice i važnost njezina očuvanja

NARODNO BLAGO I ČUVARICA IDENTITETA.....32-33

SPORT

Filip Ilovac, kapetan nogometne reprezentacije HNV-a

IGRAT ĆU SVE DOK BUDEM MOGAO.....49

Prije nekoliko tjedana tijekom kontrole zaustavljeno je jedno vozilo renault scenic subotičke registracije na deset kilometara od granice, te je u tom vozilu nađeno 544 milka čokolada od po 100 grama i 96 čokolada od po 300 grama, koje su i oduzete.

To je bila akcija u kojoj je carina »dubinskom kontrolom« u suradnji s generalnim zastupnikom ovog brenda presrela bračni par Subotičana koji su dolazili iz smjera Mađarske. U službenom priopćenju je navedeno kako Uprava carina s tom tvrtkom već od ranije ima dobru suradnju.

Naravno, uvijek je najzanimljivije ono što nije objavljeno. Pod jedan, je li Uprava carine identificirala i kaznila svoje ljude koji su propustili to vozilo? Jer, dobro je poznato kako se na ovaj ili onaj način carina plati – bilo državi, bilo cariniku. Neozbiljno je krivca tražiti samo među građanima koji koriste slabosti sustava, a da oni koji svoj posao ne rade kvalitetno ili su korumpirani, ne trpe nikakve posljedice. Zatim, dolazi drugo pitanje, koliko je ta tvrtka platila da bi se zaštita njihovog monopola digla na razinu državnog problema? Naime, policija ima tarifnik za korištenje svoje opreme. Kada se snimaju filmovi, serije, skrivene kamere, to se sve plaća. Koliko se plaća privatizacija Uprave carina? Hoće li carinici umjesto odore nositi obilježja brendova za koje rade? Zamislite da po dolasku iz inozemstva dolazite na carinu i izlaze službenici Milke, Ariela, Coca Cole, Orbita i počnu vam pretraživati vozilo tražeći svoje proizvode, jer eto imaju suradnju s Upravom carina.

Možemo otići još jedan korak dalje. Velike tvrtke već godinama rade na RFID tehnologiji, to je radio frekvencijsko identificiranje, i došlo se do toga da se kodiranjem pakiranja proizvoda može pratiti njegovo kretanje. Kao što smo se navikli na bar-kod kojim se očitava cijena artikla, tako će na ambalaži stajati i RFID u nekom obliku, te kasirka više neće ni biti potrebna. U prodavaonicama budućnosti račun će se dobivati na izlazu, kada se prođu vrata s čitačem RFID. Košarica za prodavaonicu više neće biti potrebna, moći ćete željeni proizvod odmah staviti u džep i otići do izlaza. Možda će vam čak automatski skidati s kartice, kao kada se vozi te Suboticatransom.

Što je posljedica ove tehnologije? S dobrom opremom i pokrivenošću, netko bi mogao na ekranu gledati gdje se u gradu nalaze milke, dakle mogao bi znati koliko u kojem stanu ima određenih proizvoda. Oni će se moći identificirati kao što se pronalaze lokacije mobitela ili čipova u putovnicama. Ako dovoljno poživimo, privatnost će dobiti sasvim novi smisao. Gradit ćemo faradayeve kaveze, instalacije koje sprečavaju čitanje signala, kako bismo spriječili državu da nam viri u domove i kontrolira što smo kupili u trgovini i što smo od toga pojeli, a što ne. Šverc će nestati ili će se transformirati u nešto sasvim drugačije. Kao u filmu »Brazil« u kojem je glavni neprijatelj sustava majstor koji ilegalno popravljao strojeve po kućama, pa ga sve državne službe love jer nije ovlašteni serviser i jer radi na crno.

U nekim državama svijeta doneseni su zakoni o zabrani gajenja povrća i voća za osobne potrebe. Proizvoditi ima pravo samo onaj tko obavlja registriranu prodaju hrane i plaća porez za to. U nekim državama je pak zakonom zabranjeno skupljati kišnicu. To se smatra izrabljivanjem prirode i na to se također plaća porez.

Malo po malo, budućnost se približava u obliku žestoke kontrole onog što još uvijek smatramo svojim slobodama.

Nikola Perušić

POSTUPCI PROTIV NARODNIH ZASTUPNIKA

Nepodnesena i zakašnjela izvješća o imovini

Agencija za borbu protiv korupcije pokrenula je postupke protiv sedam narodnih zastupnika, jer nisu podnijeli izvješća o imovini, i protiv 40 zastupnika zbog kašnjenja u ispunjavanju te zakonske obveze. Prošloga je tjedna objavljeno na portalu Agencije da su među narodnim zastupnicima u Skupštini Srbije koji nisu dostavili podatke o imovini zastupnici: *Petar Kuntić, Ljiljana Lučić, Zoran Pralica, Branko Ružić, Mirko Čikiriz, Žika Gojković i Aleksandar Čotrić.*

Narodni zastupnik i predsjednik DSHV-a Petar Kuntić kaže kako nije poslao izvješće Agenciji, jer se njegovo imovinsko stanje nije mijenjalo od posljednjeg podnošenja, zbog čega nije smatrao da treba ponovno slati isti dokument.

»Situacija u kojoj sam se našao nakon pojavljivanja mog imena na portalu Agencije za borbu protiv korupcije među narodnim zastupnicima koji nisu prijavili svoju imovinsku karticu jest neugodna, no radi se o tome da sam i u prethodnom sazivu Narodne skupštine bio zastupnik, kao i ostali zastupnici koji nisu to uradili, isto kao i onih 40 zastupnika koji su zakasnili. Dakle, moju imovinsku karticu Agencija posjeduje od prije tri godine, a svake godine se do 31. siječnja mora prijaviti ukoliko je došlo do promjene imovine koja je veća od 4.000 eura. Međutim, ja se nisam čak ni obazirao na tu sumu, bez obzira što je moja imovina nepromijenjena. Tako sam svake godine prijavljivao imovinsku karticu. Učinio sam to i 2012., do 31. siječnja, gdje se točno navodi koliko imam imovine, koliko imam plaću, koliko plaću ima moja supruga, koliko djece imam, imaju li oni plaću, imam li auto, štedne uloge. Sve sam to uredno prijavljivao tri godine i nisam smatrao da sada ponovno trebam slati isti dokument. Nova Skupština Srbije je konstituirana 31. svibnja ove godine, a kako nisam prekidao radni odnos u Skupštini Srbije, niti je došlo do promjene moje imovine, nisam smatrao da Agenciji trebam poslati izvješće identično onom koje već postoji. Nisam skrivao svoje imovinsko stanje, moja imovinska kartica je u Agenciji, a sada sam poslao Agenciji obrazloženje zbog čega nisam podnio izvješće«, kaže Petar Kuntić.

Po svemu sudeći, svi narodni zastupnici koji su izabrani u novu Skupštinu morat će dostaviti imovinske kartice, bez obzira što su neki od njih to već učinili, jer su bili zastupnici i u prethodnom sazivu Narodne skupštine.

Z. Sarić

SRPSKE »NOVOSTI«

»Hrvatima u Vojvodini ne teku med i mlijeko«

Pod naslovom »Hrvatima u Vojvodini ne teku med i mlijeko«, samostalni srpski tjednik – nedeljnik »Novosti«, koji izdaje Srpsko nacionalno vijeće u Republici Hrvatskoj, u posljednjem prednovogodišnjem broju donosi, među ostalim, i temu o položaju Hrvata kao nacionalne manjine u Vojvodini, o njihovoj organiziranosti, te o sličnostima i razlikama u odnosu na položaj Srba u Hrvatskoj.

Narodni zastupnik i predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić* ukazao je na negativne demografske trendove glede udjela Hrvata u ukupnom broju stanovništva u Srbiji.

»Pad Hrvata je zabrinjavajući, ali i očekivan. Negativni demografski trendovi su dugotrajni, procesi odlaska mladih i obrazovanih nisu zaustavljeni, učinci manjinskih politika u Srbiji su simbolični, a ne treba zanema-

riti ni još prisutnu etničku mimikriju kod Hrvata, koja je posljedica kontinuiranoga antihrvatskog raspoloženja.«

Govoreći o prošlogodišnjim svibanjskim izborima, *Petar Kuntić* je istaknuo kako su Hrvati mahom glasovali za prouropske stranke.

»DSHV je bio dio koalicije 'Izbor za bolji život', koju je predvodila Demokratska stranka. Naša odluka da izađemo na izbore u okviru jedne široke koalicije posljedica je činjenice da u Srbiji, za razliku od Hrvatske, ne postoji institut zajamčenoga zastupničkog mandata za nacionalne manjine, a Hrvati u Vojvodini, zbog brojnih nepovoljnih razloga i činitelja, ne mogu samostalnim nastupom na izborima osvojiti mjesto zastupnika u srpskoj Skupštini.«

Predsjednik HNV-a *Slaven Bačić* je naglasio kako osim što se Hrvati još uvijek bore da postanu istinski ravno-

pravni s većinskim narodom u Srbiji, nastoje i kao »nova« manjina približiti se »starijima« u pogledu ostvarivanja manjinskih prava.

»Nije uvijek lako naći sugovornike na strani vlasti, jer je Srbija izrazito etnocentrično društvo. Sugovornici su češći na pokrajinskoj razini, gdje postoji tradicija manjinskih prava, ali ni to nije uvijek slučaj. Zakon o nacionalnim vijećima iz 2009. dao je određene javno-pravne ovlasti nacionalnim vijećima i one se u određenom broju slučajeva poštuju, ali uz česte opstrukcije.«

O kulturno-znanstvenoj sceni vojvođanskih Hrvata govorio je za »Novosti« ravnatelj ZKVH-a *Tomislav Žigmanov*, koji je istaknuo kako sve do 2009. i početka djelovanja Zavoda, vojvođanski Hrvati nisu imali nijednu profesionalnu kulturnu instituciju, pa još ne postoji ozbiljnija kulturna politika i praksa i nije

ustrojen vlastiti kulturni prostor, a kao najvredniji projekt na području kulture vojvođanskih Hrvata naveo je »Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca« što ga producira HAD. Također je naglasio kako je Zavod 2009. počeo izdavati »Godišnjak za znanstvena istraživanja«, s ciljem programskog okupljanja znanstvene elite. Na pitanje što Hrvati očekuju od najavljene službene suradnje s predstavnicima Srba u Hrvatskoj, *Tomislav Žigmanov* je istaknuo kako bi najprije trebalo razmijeniti iskustva oko institucionalnih okvira, programa aktivnosti i politike financiranja.

Ako želite pročitati tekst u cjelini, link na tekst iz srpskog tjednika »Novosti« iz Zagreba je: <http://www.novosti.com/2012/12/hrvatima-u-vojvodini-ne-teku-med-i-mlijeko/>

Priredio: Z. S.

Dačić: Resetirati odnose s Hrvatskom

Premijer Srbije *Ivica Dačić* izjavio je da odnose Srbije i

Hrvatske treba resetirati. Poznato je da normalizacija odnosa Srbije i Hrvatske nakon rata ide teško, a nakon oslobađajuće presude generalima *Anti Gotovini* i *Mladenu Markaču* odnosi su se dodatno pogoršali.

Dačić smatra da treba početi ispočetka te dodaje da je spreman na sastanak s premijerom Hrvatske. Prema posljednjim informacijama, taj sastanak bi se trebao dogoditi u prvoj polovici ove godine. Predsjednik Vlade

Srbije smatra da bi procesom »odmrzavanja« odnosa dviju zemalja bila zaokružena atmosfera dobre regionalne suradnje.

»Srbija želi biti promotor dobre suradnje i odnosa sa svim državama u okruženju. Moramo biti svjesni da se ne možemo oko svega slagati, ali moramo tražiti točke koje će nas vući naprijed«, rekao je Dačić agenciji Beta, prenosi B92. Dačić je u intervjuu Beti rekao i da su odnosi Srbije i Hrvatske u posljednjih neko-

liko mjeseci zahladili, ali da se u tom području mora biti praktičan.

»To znači da ne moramo ispoljavati bilo kakvu ljubav, ali politička suradnja i politički odnosi Srbije i Hrvatske moraju postojati«, dodao je Dačić i istaknuo da je spreman za sastanak s hrvatskim premijerom *Zoranom Milanovićem* upravo zato da se ne dozvoli da odnosi dviju država uđu u još lošiju fazu iz koje bi se teško mogli brzo vratiti.

U SUSRET OBLJETNICI IZLAŽENJA TJEDNIKA

»Hrvatska riječ« - zrcalo manjinske zajednice

O desetljeću rada tjednika »Hrvatska riječ« govore Zvonimir Perušić, Jasminka Dulić i Ivan Karan

Bliži se datum kada je prije deset godina, 31. siječnja 2003. godine, objavljen prvi broj obnovljenog informativno-političkog tjednika »Hrvatska riječ«. O desetljeću rada ovoga tjednika razgovarali smo s prvim direktorom NIU »Hrvatska riječ«, a ujedno i prvim glavnim urednikom lista *Zvonimirom Perušićem*, koji je ove dužnosti obnašao do siječnja 2008., odnosno veljače 2007. godine, s novoizabranom urednicom *Jasminkom Dulić*, koja je po drugi put izabrana na tu dužnost u veljači 2011., te sa sadašnjim direktorom *Ivanom Karanom*, koji je nakon četverogodišnjeg mandata ponovno izabran u srpnju 2012. godine.

FORMIRANJE REDAKCIJE

»Početak je bio neuobičajen, tada smo znali govoriti kako ne krećemo od nule,

Zvonimir Perušić

nego od minusa. Jer, nismo imali ništa, ni prostorije, ni opremu, ni redakciju. A nismo imali baš niti podršku iz vodstva hrvatske zajednice, zapravo bih mogao reći kako su važni čimbenici zajednice bili upadljivo suzdržani. Jedinu pravu

podršku imali smo od pokrajinske administracije, koja je i bila osnivač ustanove«, prisjeća se Zvonimir Perušić.

Njegov prvi posao tada bio je formirati ekipu koja će činiti okosnicu buduće redakcije. »Nije bilo jednostavno, jer praktički nitko od novinara Hrvata, tada profesionalno angažiranih u nekim medijima, nije želio napuštati sigurno radno mjesto radi nečega za što se ne zna koliko će i hoće li uopće opstati«, kaže on.

Ustanova je počela raditi s osam zaposlenika, od kojih je bilo šestoro novinara, administrativna tajnica i Zvonimir Perušić, kao direktor i urednik.

»Vremenom su neki odlazili, drugi dolazili, ali značajno je da smo vrlo brzo, samo nekoliko tjedana nakon izlaska prvog broja, kompletan proces proizvodnje tjednika završavali unutar redakcije, uključujući i tehnički prijelom. Paralelno smo stvarali i dopisničku mrežu. Već od samog početka imali smo dopisnike u većini vojvodanskih mjesta u kojima žive Hrvati, ali i u Beogradu, Zagrebu i Novom Sadu. Većina tih dopisnika surađuje i danas. Prvi broj na kioscima pojavio se 31. siječnja 2003. godine na 28 stranica i u tiraži od 3.000 primjeraka. List se od tada razvijao i u sadržajnom i u tehničkom pogledu. U jednom trenutku 'Hrvatska riječ' je izlazila i na 64 stranice. Mislim da se u ovih deset godina u hrvatskoj zajednici nije zbio niti jedan događaj, a da ga 'Hrvatska riječ' nije zabilježila«, navodi Perušić.

»Hrvatska riječ« je, kako ističe naš sugovornik, zamišljena da bude medij koji će izvještavati o ljudima, događajima i procesima, prije svega u hrvatskoj zajednici, na hrvatskom jeziku, jer se time na sustavan način nije bavio niti jedan medij prije toga. I taj je cilj u ovih deset godina, po njegovu mišljenju, bez

sumnje ostvaren. Međutim, ostalo je otvoreno sljedeće pitanje: što je važnije – novinarska profesija ili društveni, tj. viši interes?

»Ja tu nemam dvojbu, mislim da je novinarska profesija iznad društvenog interesa, makar i zato što su kriteriji i pravila novinarske profesije jasni, egzaktni i teorijski postavljeni, dok je društveni interes fluidan, uvijek ga propisuje onaj tko vlada resursima. Prema tome, ako novinari rade držeći se osnovnih pravila novinarske profesije, a to je da pišu pravovremeno, istinito i nepristrano, nikad neće pogriješiti, ma koliko se netko pozivao na više ciljeve. Ne izdajete novine zato da biste promovirali hrvatski jezik među Hrvatima u Srbiji, nego je to posljedica izlaženja novina. Ljudi trebaju čitati te novine, što znači da one prije svega moraju biti zanimljive i primamljive, pa tek onda dolazi do izražaja formativna uloga. Ako novine nisu zanimljive, pomalo i intrigantne, onda ih nitko neće čitati, pa će i društveni interes izostati. To je tanka linija po kojoj hodaju urednici i novinari u 'Hrvatskoj riječi' i zbog toga taj posao nije lak, ali može biti iznimno zabavan i ispunjavajući. Ono što mislim da 'Hrvatskoj riječi' danas možda nedostaje, jesu stranice otvorene za raspravu i autorske tekstove. Nema napretka i nema rješavanja problema ako se ne čuju mišljenja različitih ljudi. Ako svi misle isto, onda nešto sigurno nije u redu«, smatra prvi urednik ovoga tjednika Zvonimir Perušić.

NEZAOBILAZNI IZVOR INFORMACIJA

»Kada se prije deset godina pojavio tjednik »Hrvatska riječ« u moru različitih tiskanih medija i u situaciji dominacije elektroničkih medija, to zasigurno

no nije ostavilo većeg traga na općem medijskom tržištu Srbije, ali je zato za Hrvate u Srbiji značilo mnogo. Značilo je mnogo, ne samo zbog toga što su sada Hrvati u Srbiji mogli 'biti informirani' na hrvatskom jeziku, već prije svega zbog toga što je država Srbije time priznala činjenicu da u Srbiji žive i Hrvati i time im priznala status nacionalne manjine«, kaže odgovorna urednica tjednika Jasminka Dulić i nglasha kako se od tada dosta toga promijenilo, prije svega u demografskom smislu, jer je popis poka-

Jasminka Dulić

zao drastičan demografski pad hrvatske nacionalne manjine, a promijenilo se dosta i unutar institucija hrvatske zajednice.

»Formiran je Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, promijenjeni su uvjeti biranja Hrvatskog nacionalnog vijeća, promijenjeno je i vodstvo Hrvatskog nacionalnog vijeća (nekoliko puta), razvija se obrazovanje na hrvatskom jeziku, osnovane su brojne hrvatske udruge itd. I o svim tim događajima i procesima unutar i oko hrvatske zajednice pisala je 'Hrvatska riječ' te je time postala nezaobilazni izvor informacija za prvih deset godina konstituiranja hrvatskih institucija i udruga u novome statusu. I ne samo da je pratila događaje i 'zapisivala' što se događa, već smo nastojali da se čuje i glas onih čiji se glas inače ne čuje u dominantnim medijima, nastojali smo artikulirati i učiniti javnim probleme hrvatske nacionalne manjine o kojima nitko ne govori, niti piše, kao što su pitanja zaštite kulturne baštine, ika-

vice, pitanja obrazovanja na hrvatskom jeziku, financiranja kulturnih projekata, političkog zastupanja Hrvata u Srbiji i slično.«

Kao što je poznato, NIU »Hrvatsku riječ«, koja je izdavač istoimenoga tjednika, osnovala je Skupština AP Vojvodine 2002. a zatim je osnivačka prava prenijela na Nacionalno vijeće hrvatske nacionalne manjine (HNV) 2004. godine. Jasminka Dulić kaže kako je ova činjenica umnogome odredila i određuje i dalje status, profil i definiranje misije i ciljeva koje treba ostvarivati tjednik »Hrvatska riječ«.

»S jedne strane unutarnje borbe za dominaciju u hrvatskoj zajednici odražavale su se i na ustanovu i tjednik i do sada, a vjerojatno će i ubuduće 'otežavati život' urednicima i novinarima, osobito u pogledu 'autocenzure' i nastojanja da tjednik bude mjesto otvorenoga dijaloga u zajednici. Jer, na žalost, 'Hrvatska riječ' je u pojedinim razdobljima bila mjesto ne razmjene mišljenja, već razmjene uvreda, a danas, kada naš tjednik više nije poprište svađa u zajednici, čini se da je ponestalo i dijaloga. Upravo zato ne jednom smo pozivali sa stranica tjednika, kao što pozivamo i danas, naše čitatelje da nam se javljaju sa svojim primjedbama, prijedlozima i priložima. Naravno, bez vrijeđanja i ostrašćenih i osobnih napada. S druge strane, činjenica da je HNV osnivač našeg medija podrazumijeva i odgovornost Vijeća za daljnju sudbinu ovoga medija, a kojega treba definirati Medijska strategija, čije donošenje očekujemo. S tim u svezi htjela bih istaknuti još jednu važnu ulogu koju 'Hrvatska riječ' ima u hrvatskoj zajednici, a to je, osim informativne, obrazovne, socijalizacijske, artikulacijske i drugih, integrativna funkcija, odnosno jačanje kohezije unutar hrvatske zajednice. Da bi tu svoju ulogu ostvarila neophodna je prije svega dobra volja, a zatim i suradnja svih aktera u hrvatskoj zajednici, te spremnost na dijalog, što je do sada, kao što su to ukazali i drugi iz i izvan hrvatske zajednice, nedostajalo.«

NOVINARI I KULTURNI DJELATNICI

»Tjednik 'Hrvatska riječ' je zrcalo manjinske zajednice. U tjedniku su pred-

stavljena sva događanja u manjinskoj zajednici, dakle i politička i kulturna, a pisanje o tim događajima je istovremeno, osim informiranja, i stvaranje arhive. Tako svaki događaj ostaje zabilježen za kolektivno pamćenje naše manjinske zajednice. Naš list ima i obrazovnu ulogu, primjerice, pišemo i o subetničkim skupinama Hrvata, jako malo znamo o sebi, a još manje jedni o drugima. To se nije moglo naučiti u školama, a jako malo ljudi zna koliko subetničkih skupina Hrvata živi u Vojvodini«, kaže Ivan Karan i ističe kako pisanje o kulturnim vrijednostima hrvatske manjinske zajednice ima ogromnu ulogu, jer osim edukacijskog značaja ne treba zaboraviti da su se u nekim mjestima Hrvati

Ivan Karan

počeli okupljati i organizirano raditi u udrugama kulture nakon upoznavanja s događanjima u hrvatskoj zajednici preko tjednika, primjerice u Odžacima.

»Dakle, u tjedniku se prije svega piše o događanjima u našoj manjinskoj zajednici i smatram da to tako treba i ostati. Manjinski listovi su ipak drugačiji od ostalih medija i to trebaju shvatiti i oni koji vrlo često prozivaju manjinske medije zbog nekih većih prava koja imaju u odnosu na druge medije. Upravo zato što naš tjednik nije 'klasičan' medij, naši novinari trebaju imati i ulogu kulturnih djelatnika u hrvatskoj manjinskoj zajednici i svojim pisanjem i djelovanjem doprinositi razvoju i očuvanju manjinske zajednice«, zaključuje Ivan Karan.

D.B.P i Z.S.

U najavi je pljenidba javne imovine?

*Srbija najzaduženija u regiji * Razvijeni svijet pod golemim pritiskom **

*Svjetski gospodarski model generira zaduživanje * Neposlus dužnika i osujećenje*

Od svih znanosti, u svakidašnjem suvremenom svijetu se možda najviše bavimo matematikom, i to aritmetikom. Dok se život odvija između dvije plaće, njena visina je zapravo određena količinom duga kojom je opterećena. Slično je i s javnim proračunima.

Primjerice, kada je koncem listopada Grad Subotica usvojio rebalans proračuna, utvrđen je deficit od 340 milijuna dinara. S obzirom da je visina proračuna 5,3 milijarde, to znači da smo u manjku od oko 15 posto zbroja svih godišnjih priljeva, toliki dug prenosimo u iduću godinu. No, s obzirom da metodologija proračuna duga nije toliko jednostavna, ako se uračunaju dugovanja javnih poduzeća taj bi iznos mogao biti znatno veći.

SRBIJA I HRVATSKA REGIONALNI LIDERI

Kada se radi o državnom proračunu, objavljeno je kako se državni deficit ove izborne godine znatno povećao, te ga Međunarodni monetarni fond drži neodrživim.

Prema analizi turske novinske agencije Anadoluja, upravo je naša država najzaduženija u regiji s opterećenošću bruto državnog proi-

zvođa u visini od 51 posto. Slijede Crna Gora s 48, Slovenija 47, Hrvatska 44, Bosna i Hercegovina 34, te Makedonija 33 posto BDP-a. Ipak, gledano u apsolutnim iznosima, najzaduženija je Hrvatska, s opterećenošću od 27 milijardi eura.

No, da se ne bismo osjećali previše potišteno, evo podatka o javnom dugu Grčke, a to je 145 posto, Italija je dužna 119, Njemačka 80, Japan vrtoglavih 235 posto. Dakle, većina članica eurozone je prekoračila 60 posto, koliko je službeno dopušteno kriterijem EU.

Deficit SAD-a je preko 75 posto, ali zbog brojnosti stanovništva to iznosi nezamislivih 12 bilijuna dolara, te je svaki njihov državljanin dužan bez svoje volje više od 40.000 dolara. Ako to usporedimo s dugom Hrvatske podijeljenim po broju stanovnika, usporedbe radi, dobivamo iznos od 6.300 eura, dakle oko 8.200 dolara.

No, Narodna Republika Kina i Rusija idu drugim putom, gomilajući ogromne vanjskotrgovačke viškove i stvarajući velike devizne rezerve, te skoro nemaju problema s javnim dugom. Ruski je dug oko 13 odsto BDP-a, dok je kineski oko 19 posto. Turci su, pak, zaduženi oko 40 posto i

spremni su dug otplatiti do konca travnja iduće godine, izvještava Anadoluja.

PODRIJETLO I MEHANIZMI

S obzirom da se u posljednje četiri krizne godine sve više pozornosti obraća na financije, mnogi su se upitali kome to dugujemo novac, kada su svi u dugu. Iz ovih se podataka vidi kako svatko ima neki dug, samo se ne vidi koja država prema kojoj. Neki u šali govore kako dugujemo izvanzemalcima, jer nitko na svijetu nema viška potraživanja. To nas dovodi do zaključka da države zapravo duguju privatnim bankama. Za sada, izvan kruga umreženih bankarskih veza opstaju jedino Iran i Sjeverna Koreja.

Posljednjih je godina stvoren svojevrsan pokret raznih stručnjaka i zanesenjaka koji se bave ovom temom. Ono što je svima palo u oči je činjenica da je središnja banka vodećeg gospodarstva svijeta zapravo privatna ustanova nekolicine najjačih banaka, oni posuđuju novac vlastitoj državi. Druga zanimljiva stvar je da ulaskom u dug, država po osnovi kamate duguje više nego što je tom prigodom tiskano novčanica, što generira vrtlog duga. Dakle, uvlače-

nje u ambis duga smišljeno je od početka, a kasnije javno kajanje predsjednika *Theodora Rooseveltea*, koji je potpisao zakon o proglašenju Federalnih rezervi kao središnje banke SAD-a prije 99 godina, pred Božić, s minimalnim brojem potpisa predlagača, baš nije neka utjeha. Na zanimljiv način utemeljitelji ove velike nacije poput *Benjamina Franklina*, *Andrew Jacksona*, *Thomasa Jeffersona* i inih unaprijed su ukazivali na mogućnost gubitka slobode putem prihvaćanja duga.

RADIKALNO RJEŠENJE I KONTRA

Bila bi pogreška smatrati kako je ulazak u vrtlog duga specijalnost naše epohe. Ta se pojava spominje još za Babilona. No, tada su povremeno proglašavani oprost dugova, da bi se krenulo u neki novi ciklus. Povjesničari kažu kako je oprosta duga nestalo za vrijeme Rimskog Carstva.

S obzirom da je povijest učiteljica života, ona ima mnoge učenike. Islandani su, primjerice, 2009. godine referendumom odlučili kako

oni neće izdvajati državni novac da bi otplatili svoje dugove privatnim bankama, i pustili su ih da propadnu. S obzirom na njihov strateški položaj, nakon što su od Rusije zatražili novu pozajmicu, nitko ih nije smio kritizirati.

Sličnim je putem krenuo i Ekvador, mala latinska država koja nakon promjene režima nije priznala dugove prethodnih vlada. Tako se dogodilo da je predsjednik Rafael Correa prije 4 godine proglasio kako će vratiti državne dugove stranim

vjerovnicima, no da isplata mirovina te održavanje zdravstvenog, socijalnog i obrazovnog sustava imaju prednost, primoravajući banke na prolongiranje isplata.

Ovaj je pristup dobio prije nekoliko tjedana kontru, kada je američki sud u slučaju vjerovnika protiv Argentine donio odluku da se i državama može plijeniti imovina. Dakle, postavljene su temelji nasilne naplate dugova protiv suverenih država, za sada se priča o veleposlanstvima.

Temeljem članka 51. stavak 1. točka 10. Statuta Grada Subotice (»Službeni list Općine Subotica«, broj 26/08, 27/08-ispravak i »Službeni list Grada Subotice«, broj 46/11), gradonačelnik dana 27. siječnja 2012. godine donosi

RJEŠENJE

o poništenju Natječaja za realizaciju aktivnosti unapređenja ruralnog razvoja i rada udruga poljoprivrednih proizvođača.

I.

Poništava se Natječaj za realizaciju aktivnosti unapređenja ruralnog razvoja i rada udruga poljoprivrednih proizvođača u ukupnom iznosu od 2.3000.000,00 dinara od 15.11.2012. godine zbog nemogućnosti realizacije sredstava u 2012. godini.

GRADONAČELNIK
Modest Dulić

Tako moramo biti spremni i na eventualnu pljenidbu imovine lokalnih tijela u nekoj budućnosti, jer smo put izolacije već pokušali i nije se pokazao dobrim. Jedino što kao pojedinci možemo učiniti za svoje društvo je poticati izabrane dužnosnike na domaćinsko upravljanje javnim financijama, kako od nas ne bi naplaćivali korištenje infrastrukture koju su mahom samodoprinosom stvarali naši očevi i majke.

ZAJEDNICA

S obzirom da naša hrvatska manjinska zajednica nema tolikog utjecaja da bi donosila stratezijske infrastrukturne odluke u gradovima i naseljima, barem dok ne dođe do decentralizacije, pitanje je – imaju li ova pitanja uopće veze s nama? Dakako, ako se ima u vidu način financiranja Hrvatskog nacionalnog

vijeća i ovisnost financija o dobrohotnosti Vlade, jer se kod manjinskih vijeća ne radi o izvornim prihodima, a eventualne donacije se i oporezuju, postaje jasno kako prezadužena država možda neće mnogo sredstava dostavljati manjinama, te se obično u tim situacijama pokušavaju napraviti rezervni planovi. Dobro upućeni znaju kako i u ovoj situaciji neka manjinska vijeća uspijevaju uvećati svoj portfolio putem određenih suvremenih komercijalnih aranžmana.

Nakon skandala sa stečajem HKC-a »Bunjevačko kolo«, institucije koja se možda oslanjala na neka predizborna obećanja, ne bi bilo loše otvoriti četvero očiju u cilju očuvanja institucija i tražiti financijski samoodržive sigurne točke. Ulazimo u razdoblje trijumvirata duga i valja nam plesati kako se svira.

Nikola Perušić

Temeljem članka 51. stavak 1. točka 10. Statuta Grada Subotice (»Službeni list Općine Subotica«, broj 26/08, 27/08-ispravak i »Službeni list Grada Subotice«, broj 46/11), gradonačelnik dana 27. prosinca 2012. godine donosi

RJEŠENJE

o poništenju Natječaja za dodjelu bespovratnih sredstava kojima će se financirati programi udruga građana u 2012. godini, čija je djelatnost vezana uz poljoprivrednu proizvodnju, ribolovačke udruge, ekološke udruge, udruge žena na selu, klastere i zadruge s teritorija Grada Subotice.

I.

Poništava se Natječaj za dodjelu bespovratnih sredstava u ukupnom iznosu od 5.500.000,00 dinara kojima će se financirati programi udruga građana u 2012. godini, čija je djelatnost vezana uz poljoprivrednu proizvodnju, ribolovačke udruge, ekološke udruge, udruge žena na selu, klastere i zadruge s teritorija Grada Subotice od 17.10.2012. godine, zbog nemogućnosti realizacije sredstava u 2012. godini.

GRADONAČELNIK
Modest Dulić

JOVAN KOMŠIĆ, POLITIČKI ANALITIČAR I PROFESOR SVEUČILIŠTA U NOVOM SADU

Nema mjesta radikalnom pesimizmu

Razgovor vodila: Slavica Mamužić

U mjeri distance i kolebanja ili eventulanog odustajanja Srbije od europskih integracija, na scenu mogu stupiti upravo one snage koje sumanutom logikom Vojvodinu tretiraju preprekom u etničkoj i državnoj čistoti nacionalnog tkiva Srbije

Politički analitičar, profesor Sveučilišta u Novom Sadu i dopisni član Vojvođanske akademije znanosti i umjetnosti prof. dr. Jovan Komšić bavi se, među ostalim, istraživanjima političkih sustava, postkomunističkih tranzicija, decentralizacija i autonomije, regionalizacija u Europi.

HR: Pokret »Naši« zatražio je od nadležnih tijela zabranu rada pojedinih medija, a prije toga i nekih nevladinih organizacija zbog, kako su naveli, »opravdane sumnje da su financirani prljavim novcem albanske i hrvatske mafije«. Vidite li u toj nacionalističkoj retorici posljedice nezadovoljstva haškim presudama, ili vraćanje na scenu politike devedesetih godina, kako to ocjenjuju neki analitičari?

Na žalost, mislim kako je riječ i o jednoj i o drugoj komponenti. Presuda Haškog tribunala je, na žalost, umanjila kapacitete proeuropskog civilnog sektora orijentiranog prema borbi za ljudska prava i slobode, samom činjenicom da odluka Haškog tribunala nije sankcionirala ni zapovjednu ni pojedinačnu odgovornost ljudi, bez obzira na karakter optužnice. Činjenica je da su i jedna i druga odluka, koje se odnose na odgovornost za '95. i izgon Srba iz Krajine, te također osloba-

đajuća presuda *Haradinaju*, omogućile novu mobilizaciju ekstremne desnice i otvorile mogućnosti da se ona čuje i šire i gromoglasnije na javnoj sceni Srbije. I ono što je najlošija posljedica – i tu vidim taj gorak okus u ustima ljudi koji su računali s mogućnošću kakvog-takvog nepristranog utvrđivanja odgovornosti za zločine na prostorima bivše Jugoslavije i osjećaj da je pravda nepristrana, da vladaju principi i pravo, a ne političke instrumentalizacije. Na žalost, ove dvije presude su izazvale opravdano nezadovoljstvo, mlade ljude i studentsku mladež su ponovno vratile u sferu stereotipa i predrasuda koja je bila dominantna 90-ih godina.

Kad je riječ o stajalištu »Naših«, to nije ništa novo. To je ta proizvodnja neprijatelja kao matrica ekstremnog nacionalizma koja je bila gorivo ratno-nacionalističke tranzicije i projekta za koji se u Srbiji činilo da je poražen. Ako hoće biti moderna država i država vladavine prava, ako hoće biti europska država, pa i ako neće biti europska država ali hoće biti moderna pravna država, država Srbija ne smije dopustiti da takve ideje u medijima i u javnosti, a kamoli u odnosu države prema organizacijama koje su prozivane od medija do nevladinih organizacija – da te ideje iz '90-ih, iz one nacionalističke ekstremne euforije

sumraka svih vrijednosti, dobiju ponovno neku vrstu prava građanstva i moćne potpore. To je onda čorsokak, slijepa ulica i mrak.

HR: Čini se kako je reakcija države izostala, osobito ako imamo u vidu odluku Ustavnog suda kojom je odbijen prijedlog o zabrani rada udruga »1389« i »Naši«?

Odluka Ustavnog suda je zanimljiva. Ugledni pravnici kažu kako je obrazloženje same odluke pravnički korektno dano, jer je Ustavni sud upozorio da kod zabrane organizacija tog tipa prethodno moraju reagirati ostala tijela države i pravnog sustava. Odluka Ustavnog suda, kako sam ja razumio, samo upućuje na tijela izvršne vlasti – na tužiteljstvo, na ostale segmente društva Srbije uključujući političke stanke, civilno društvo – koji trebaju prethodno reagirati jer je odluka o zabrani posljednja obrana demokracije i pravne države. S tog stajališta se ne može kategorički reći kako se tom odlukom Ustavnog suda ide u susret ovim ekstremnim organizacijama. One su možda pogrešno razumjele da su izvan pravnog poretka i odgovornosti za poštovanje neotuđivih ljudskih prava i sloboda. Upravo mislim kako bi bilo vrlo značajno da se tzv. narodnjačke

stranke ili stranke nacionalnog predznaka, ako hoće dokazati i potvrditi svoju dosadašnju demokratsku opredijeljenost, moraju distancirati u odnosu na ovakve inicijative i zahtjeve političkih i parapolitičkih organizacija. A najmanje bi bilo politički, demokratski, pa i sa stajališta nacionalnog interesa, produktivno davati do znanja takvim organizacijama da su poželjni koalicijski partneri.

HR: Ocijenili ste kako je u Srbiji na djelu rascjep između građanskog modernističkog i europskog koncepta, na jednoj strani, i nacionalističkog koncepta države XIX. stoljeća. Ipak, aktualnoj vlasti ne manjka demokratske i proeuropske retorike?

Mi smo društvo puno ožiljaka, bolne ekonomsko-socijalne tranzicije s većinom tranzicijskih gubitnika, frustriranim ljudima koji traže odgovore, a koje nemaju, o uzrocima njihove nevolje. Jedna smo od najsiromašnijih država

Europe, podaci kažu nešto iznad Albanije. U tom kontekstu, povijest to pokazuje, uvijek se lakše nude prividno jednostavni ali vrlo opasni, zapaljivi odgovori podjele na nas koji nismo krivi i na one druge koji su krivi, koji nose odgovornost za našu zlu sudbinu. Nije lako demokraciju obraniti u situaciji bijede i siromaštva, s afričkim standardom nema stabilne demokracije. Demokratske institucije u Srbiji su suočene s ekstremno kompleksnim zadatkom upravljanja takvim socijalno-ekonomskim nevoljama i takvim različitostima i rascjepima. I u najstabilnoj demokratskoj državi teško je upravljati različitostima i harmonizirati ih. Pogledajte, recimo, stanje danas u Sloveniji uzrokovano najavama ekonomske krize, pogledajte situaciju u Španjolskoj ili u Grčkoj. U Srbiji je stvar još na kvadrat složenija i bilo bi iluzorno očekivati da nekim magičnim štapićem demokratsko natjecanje političkih aktera potisne onaj segment plemenskih, nacionalističkih, populističkih interpretacija suvremenog problema pojedina i skupina.

I tu su sad pred delikatnim zadatkom političke elite, njihova sposobnost razumijevanja da znaju kako se niti njima ne isplati paljenje novih požara strasti, da se niti njima ne isplati nacionalistička isključivost, histerija i novi konflikti unutar građanskog i državnog polja, nego da jednostavno shvate kako je u njihovom dugoročnom političkom interesu da se moraju državnički hvatati nepopularnih problema politike koja mora misliti ozbiljnije, dugoročnije, odgovornije u odnosu na promjenjiva nezadovoljstva tranzicijskih gubni-

ka kojih danas ima sve više. U tom kontekstu mogu zapaziti kako se možda nagovještavaju i neki znaci pozitivnog učenja mladih kadrova naše vladajuće političke elite. Izjava kako ne želi da naša djeca budu najgladnija djeca u Europi izjava je jednog odgovornog političara koji, u polemici oko rješavanja vrlo kompleksnog kosovskog problema, traga za solucijom koja nas neće izmjestiti iz puta prema ekonomski prosperitetnijem dijelu Europe, uz sve probleme koje Europa ima, i da nas neće ponovno vratiti ne u devedesete, nego u predmoderno stanje.

Dakle, i dalje će ta racionalna, modernistička, proeuropska komponenta u Srbiji imati zadatak svakodnevno se u političko-ideološkom smislu hvatati u koštac s tradicionalističkim naslijeđem, ali ne sa stajališta zabrane i osude tradicionalizma nego sa stajališta transformacije tradicionalističkog obrasca u modernistički. Ali to ne može alkemijskim putem, bez rješavanja ekonomskih problema, bez javnog političkog priznanja da ekonomske probleme ne možemo rješavati bez Europske Unije, a da bismo se približili EU moramo drugačije definirati i pitanja koja su bila osjenčana mitovima i stereotipima naslijeđenim iz devedesetih godina.

HR: Može li se od aktualne vlasti očekivati da će oporaviti institucije i da će građani pravdu tražiti na sudu, zaštitu od policije a posao na burzi?

Država mora biti autoritativna u onoj sferi u kojoj građani očekuju da ona bude zaštitnik njihovih neotuđivih ljudskih prava i sloboda. Dakle, pravo na život, slobodu, imovinu, pravo na mišlje-

nje, organiziranje, na kritiku, na individualnu slobodu – to država mora garantirati svakom građaninu Srbije bez obzira na njegovo identitetsko određenje. Moramo pokazati kako smo naučili lekciju koju su moderne nacije zapadne Europe naučile 1789. s Deklaracijom o ljudskim pravima i slobodama, kad je rečeno kako se svi rađaju jednaki u pravima. I to moramo mnogo konkretnije, uvjerljivije i iscrpnije kroz naše obrazovne programe, od osnovne do srednje škole i fakulteta, imati u zadatku da obrazujemo naše mlade generacije za građane. Država mora reagirati kao jamstvo sigurnosti građana i kao servis zaštite suvremenih, civilizacijski stečenih prava i sloboda, ako hoće biti država. U protivnom to će biti poludržava, to će biti privatizirana država, država koja štiti interese klanova, klika, plemenskih i drugih paradržavnih struktura.

HR: Kako ocjenjuje aktualni odnos između Novog Sada i Beograda?

Na sreću, konflikti ne eskaliraju. Na žalost, političke vlasti u Beogradu još ne pokazuju učinkovitu potvrdu javno afirmiranih ideja suradnje. Bez obzira na trenutak koji radi više u prilog etnocentristima sa zastrašivanjem građana od umanjivanja državnog, nacionalnog tkiva – otkidaju nam Kosovo, sutra će otkidati Vojvodinu, prekosutra Šumadiju – aktualni nositelji državne republičke vlasti moraju pokazati, ako hoće Srbiju kao europsku državu, da razumiju prvu lekciju demokracije, a to je sposobnost za suradnju.

Ako smo dobili poruku s autoritativnog mjesta predsjednika Republike Srbije, prilikom njegova nedavnog

posjeta Novom Sadu, da se ustavna pozicija Vojvodine neće mijenjati, onda se u tom kontekstu šalje izravna ili neizravna poruka pokretima za ukidanje autonomije Vojvodine da to ključni demokratski izabrani autoriteti Srbije neće dopustiti. Ali se to na praktičnom planu, kad je riječ o izvršnoj vlasti, prije svega o Vladi Srbije, mora mnogo više pokazati kroz suradnju resornih ministarstava na rješavanju pitanja u području obrazovanja, službene uporabe jezika, koordinacije s nacionalnim vijećima manjina, povezivanja institucija i iskustava lokalne samouprave, rješavanju niza otvorenih pitanja kako bi se nadležnosti Republike mogle prenijeti u nadležnost Pokrajine, jer APV će omogućiti da sva otvorena pitanja prije dođu na dnevni red javnih vlasti i istodobno budu rješavana sa stajališta interesa građana koji će onda imati osjećaj da je Pokrajina stvarni i efektivni servis njihovih interesa. To bi trebao biti pravi interes Republike Srbije. Dakle, s tog stajališta možemo izvesti zaključak – u mjeri tempa i sadržaja približavanja Srbije EU rast će interes Srbije za učinkovitim unapređenjem autonomnih nadležnosti pokrajine Vojvodine. U mjeri distance i kolebanja ili eventualnog odustajanja Srbije od europskih integracija, na scenu mogu stupiti upravo one snage koje sumanutom logikom Vojvodinu tretiraju preprekom u etničkoj i državnoj čistoti nacionalnog tkiva Srbije. Dakle, ipak mislim kako u ovom kontekstu nema osnova da budemo radikalni pesimisti, ali da bismo bili optimisti prije svega su na potezu akteri središnjih vlasti u Beogradu.

MLADI BEZDANCI SE ŠKOLUJU I STUDIRAJU U HRVATSKOJ

Po znanje preko granice

Prigodom nedavnog razgovora s *Vesnom Zelenika*, predsjednicom udruge »Bezdana marina«, čuli smo i podatak da u Bezdanu, selu s oko 500 Hrvata, dvadesetak mladih pohađa srednje škole ili fakultete u Hrvatskoj. Dolazak mladih Bezdanaca na zimske ferije, Božić i novogodišnje praznike iskoristili smo za razgovor o njihovom školovanju u Hrvatskoj.

TEODORA NA PRVOJ GODINI FILOZOFSKOG FAKULTETA

Teodora Čapo osnovnu školu završila je u rodnom Bezdanu, a onda se hrabro otisnula od kuće i srednju školu nastavila u Osijeku. »Nisam htjela ovdje školovanje nastavi-

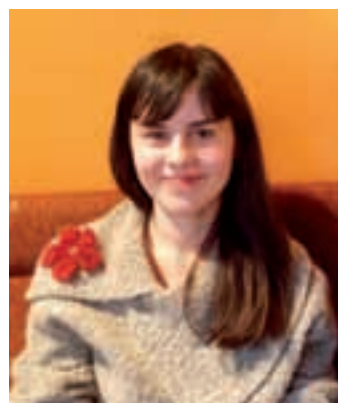
viti pa je rješenje bio Osijek koji je najbliži veći grad. Nije mi bilo problem ni odvajanje od kuće, niti jezik. Kao srednjoškolka bila sam u domu, a u Osijeku sam pohađala jezičnu gimnaziju. Studij jezika bio je moja želja i upisala sam na osječkom Filozofskom fakultetu engleski i njemački. Sada sam prva godina pred diplomskih studija. Zadovoljna sam.

U mojoj grupi nas sedmero je završilo istu gimnaziju, a kolege koje su došle sa strane brzo su se uklopile«, priča Teodora koja nije uspjela dobiti dom, pa trenutačno stanuje privatno. Ona pojašnjava da kao hrvatska državljanica ima pravo na besplatno školovanje. Na višim godinama studija, međutim, od uspjeha ovisi hoće li netko imati besplatno školovanje ili će plaćati školarinu. Teodora o tome ne treba brinuti, jer je jedna od najboljih studentica. Skromna – nije nam to rekla, ali smo mi ipak saznali. »Razmišljam da diplomski uradim negdje vani, ali će to ovisiti od stipendije. U biti, plan mi je otići negdje u inozemstvo«, priča Teodora o svojim planovima. U Osijeku je već nekoliko godina, dobro poznaje grad, ima prijatelje, posebice joj je drago što je u Osijek došla i njena sestra, koja je prva godina srednje škole i to smjer farmacija. »Kada sam ja odlučila školu nastaviti u Osijeku roditelji baš nisu bili oduševljeni zbog odvajanja od kuće. Međutim, popustili su i dali su mi priliku. Onda je i sestra poželjela srednju školu nastaviti u Osijeku, pa su roditelji i njoj pružili šansu«, kaže Teodora i dodaje da Osijek nije daleko i da u Bezdan dolazi uglavnom svakog drugog tjedna.

IVANA NA DIPLOMSKIM STUDIJAMA

Ivana Bašić je u Osijeku također od srednje škole, a sada je na prvoj godini diplomskih studija. Prvo je na studij u

Zagreb krenula Ivanina sestra, pa je za nju također logičan izbor bio nastavak školovanja u Hrvatskoj. Umjesto Zagreba odabrala je Osijek koji je bliži, a četrnaestogodišnjoj Ivani to je tada bilo vrlo značajno. »U Osijeku sam osam godina. Završila sam srednju turističku školu, smjer hotelijerstvo.

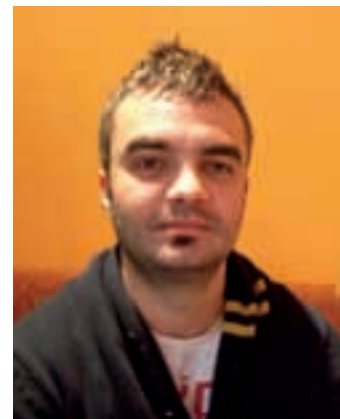

Bilo mi je zanimljivo, jer je to bila kombinacija jezika i prakse, što vam, ukoliko ne završite fakultet, daje mogućnost da radite. Sada sam na Odjelu za kulturologiju i ja sam prva generacija studenata na tom fakultetu. To je na neki način povezivanje ekonomije i umjetnosti. Kada diplomiramo, trebali bi imati mogućnost zaposlenja u galerijama, kazalištima. Fakultet nije težak, ali je dosta naporno, jer osim fakulteta moramo pratiti izložbe, koncerte, događanja u gradu. Ja to volim, tako da mi nije teško«, kaže Ivana. Na njevoj grupi je 30 studenata. Desetero je na potpori Ministarstva i ne plaća godinu, a u tu grupu spada i Ivana, koja se za to izborila svojim uspjehom na studijama. »Ne razmišljam o nekoj dalekoj budućnosti. Voljela bih ostati u Osijeku, ali sve zavisi od

posla. Razmišljam i o sudjelovanju u programu studentske razmjene, recimo s nekim iz zemalja iz okolice, kao što su Mađarska ili Austrija«, kaže Ivana kojoj se Osijek kao grad baš dopada. Dovoljno je velik, a opet ne previše bučan, taman po njevoj mjeri. Ivana je smještena u studentskom domu i mjesečno plaća 210 kuna. Sobu dijeli s cimericom iz Daruvara. Ivana poručuje svim mladima, koji razmišljaju da li nastaviti školovanje u Hrvatskoj, da ne razmišljaju već da upišu studije na nekom od hrvatskih sveučilišta, jer će diploma iz Hrvatske, s obzirom da Hrvatska ulazi u Europsku Uniju, više vredjeti nego diploma iz Srbije.

VLADAN DOKTORAND U ZAGREBU

Za razliku od prethodne dvije sugovornice *Vladan Čutura* srednju školu završio je u Somboru. »Nakon toga upisao sam studij u Zagrebu. To je dvopredmetni studij komparativne književnosti i kroatistike na Filozofskom fakultetu. Mi koji dolazimo iz Vojvodine smo studenti iz dijaspor. U vrijeme kada sam ja upisivao studij za takve stu-

dente bilo je više povlastica nego li danas. Na fakultet smo se upisivali ukoliko smo prešli bodovni prag, automatski smo dobijali dom i mjesečnu stipendiju od 1.300 kuna. Dolaskom gospodarstvene krize srezana su i mnoga ova prava. Završio sam nastavni smjer, jer sam mislio da ću s tim smjerom lakše dobiti posao«, kaže Vladan. Kaže, razmišljao je o ostanju u Zagrebu, ali je prioritet ipak imao posao, pa je pošao tamo gdje ima posla. S obzirom da je bio stipendist »Hrvatske riječi« godinu je dana »odrađivao« stipendiju. Trenutačno je profesor hrvatskog jezika u Srednjoj politehničkoj školi u Subotici i u osnovnoj školi u Tavankutu. »S obzirom na deficit kadra šanse za posao su mi veće ovdje nego li u Zagrebu. Već pri okončanju studija razmišljao sam o nastavku školovanja. Poklopilo se da je upravo tada bio raspisan natječaj za pet stipendija za doktorske studije u Hrvatskoj, a za studente iz Vojvodne. Natječaj je raspisalo Ministarstvo znanosti.

Prijavio sam se i dobio stipendiju tako da ne plaćam školarinu, koja je 8.500 kuna po semestru«, kaže Vladan.

Onima koji razmišljaju o studijama u Hrvatskoj Vladan savjetuje da, ukoliko nemaju domovnicu, na vrijeme podnesu zahtjev kako bi domovnicu dobili prije upisa. Tako će izbjeći da prilikom upisa budu svrstani u kategoriju stranih studenata koji plaćaju školarinu. Ulaskom u EU hrvatski će jezik postati 24. službeni jezik Europske Unije i bit će većih mogućnosti za stipendije - ukazuje na neke od prednosti studija u Hrvatskoj Vladan.

VEĆE MOGUĆNOSTI U HRVATSKOJ

Dijana Markota nije studirala u Hrvatskoj, već je studij pedagogije završila na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu. Sada i ona razmišlja o odlasku u Hrvatsku. »U Bezdanu nema posla, u Somboru nema posla, u Novom Sadu nema posla, pa sam odlučila nostrificirati diplomu i u Hrvatskoj nasta-

Fali autobus

Mladima koji u Osijeku pohađaju srednju školu ili neki od fakulteta fali autobusna veza između Osijeka i Sombora. Sada dolaze do Batine, gdje ih, da bi stigli do Bezdana, uvijek mora netko pričekati.

viti školovanje, konkretno u Zagrebu. Još se dvoumim hoće li to biti socijalni rad ili ću nastaviti na pedagogiji. Sada prikupljam dokumentaciju za nostrifikaciju. Obično se dešava da se prilikom ujed-

načavanja pronađe par ispita razlike, koje ću morati polagati«, kaže Dijana. Na naš upit je li pogriješila što školovanje nije ranije nastavila u Hrvatskoj, odgovara: »Možda ne baš u srednjoj školi, ali za

fakultet definitivno da. Sada ću pokušati to nadoknaditi. Mislim da konkretno za moju struku više mogućnosti za posao ima u Hrvatskoj, jer se s približavanjem Europskoj Uniji uvode programi inkluzije«, kaže Dijana.

»Praznici su i naši srednjoškolci i studenti, koji su na školovanju u Hrvatskoj, na ferijama su u rodnom Bezdanu. Ja bih ovu prigodu iskoristila da javno zamolim ravnatelja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislava Žigmanova, čiji je rad usko vezan upravo za ono što studira naša Ivana Bašić, da se upoznaju i mislim da bi taj kontakt oboma koristio«, kaže Vesna Zelenika, koja je ponosna na svoje mlade Bezdance, koji se uspješno školuju u srednjim školama i na fakultetima u Hrvatskoj.

Zlata Vasiljević

JP SUBOTICA-TRANS

E-mail: marketing-sutrans@tippnet.rs

**TURISTIČKA AGENCIJA
"SUBOTICA-TRANS"
SUBOTICA,
SENČANSKI PUT 5.**

**TEL: 024/555-466,
FAX: 024 556-548.**

BUDIMPEŠTA
"Paul Cézanne i prošlost"
-izložba-

U cenu je uračunato:

- prevoz na relaciji Subotica – Budimpešta – Subotica;
- pratilač grupe;
- međunarodno zdravstveno i putničko osiguranje;
- dodatno putničko osiguranje prtljaga.

U cenu nije uračunato:

- Ulaznica za izložbu 10 eura (plaćanje prilikom prijave)

CENA ARANŽMANA PO OSOBI – 2.200 dinara
ZA DECU DO 12 GODINA – 1.700 dinara

Osnivanje biskupije u mjestu Sancto Yreneo

Piše: dr. Zsombor Szabó

Nova Srijemska biskupija osnovana je 1229. godine u mjestu Ban(mon)oštor. Prvo su je 1241. godine spalili Kumani, a »posao su dovršili« Tatari koji su se povlačili iz Ugarske. Ovi događaji, sudeći po pisanju povijesnih udžbenika, uzrokovali su pomicanje sjedišta Srijemske biskupije na novu južniju lokaciju, pokraj grada Sancto Demetri (Srijemska Mitrovica). Ovo »novo mjesto« je nazvano po drugom srijemskom mučeniku iz *Sirmija*, svetom Irineju – sancto Irenei (mađ. szent Erenye). U pisanim se dokumentima prvi put pojavljuje 1252. godine kada se spominje: prepositus ecclesia S. Irenei Syrmiensis (prepozit crkve svetog Irineja Srijemskog).

ZAŠTO JE BISKUPIJA PREMJEŠTENJA?

Tijekom proučavanja nastanka, razvoja ili nestanka naselja uočili smo neke zakonitosti, naročito kada osnivanje nekog naselja ili institucije ovisi o kralju ili velikodostojniku. Hrvatsko-ugarskog kralja *Belu IV.* često uspoređuju s osnivačem Ugarske Kraljevine sv. *Stjepanom* (st. *István*), koji je razorenu zemlju ponovno izgradio, ali i reorganizirao u duhu »novih institucija« o kojima smo već ranije govorili (primjera radi decentralizacija institucija). S pravom se postavlja pitanje zašto razorena Srijemska

biskupija nije obnovljena u Ban(mon)oštoru, nego je premještena »dublje« prema granici, znači s položaja bliže središtu kraljevine zauzela je dalji, »periferniji« položaj? Odgovor je vrlo jednostavan, ako se promatra u širem političkom kontekstu, jer je

(»bizantska«) vjera bila dominantna (žena Bele IV. je bila grčka princeza iz kuće Laskaris), pretpostavljamo da je biskupija preuzela nekadašnju ulogu Bačko-kaločke biskupije, da se vodi briga o duhovnoj skrbi stanovništva. Drugi, važniji zadatak ove

Syrmio Vetus (nekadašnji, ali i Stari Sirmij). Na ovoj je karti označena i lokacija Franca Ville kao Nagyollas, a pokraj Dunava je i Banmonostor (kojeg autor poistovjećuje s rimskom Bononim). Kasnije nastale, sredinom XVI. i početkom XVII. stoljeća, zemljopisne karte na isti način, kopirajući Laziusa, prikazuju ovaj dio Srijema. Autor karte Lazius, kao vojni liječnik, 1541. godine je bio u Ugarskoj (opsada Budima) i za osnovu svoje karte uzeo je raniju (najstariju poznatu iz 1528. godine) kartu Lazara pisara, sa željom da »pogreške« iz te karte popravi. Prilikom izrade karte surađivao je s 24 uglednika Ugarske, čija imena navodi na samoj karti, među njima i *Matijas Zalodnoky* iz Zagreba. Naravno,

i ova karta ima pogreške, prije svega jer su dio južne Ugarske zauzeli Turci, pa se podaci nisu mogli provjeravati na »terenu«. Ako po ovoj karti sudimo, ostaci Sirmija se nalaze na jednom, a grad Sancto Demetri nalazi se na drugom mjestu. Današnja arheološka ispitivanja su dokazala da grad Srijemska Mitrovica »leži« na ostacima rimskog Sirmija, ali koje naselje je onda bio Stari Sirmij – Syrmio Vetus?! Je li možda biskupija Sveti Irinej? U nastavku ćemo pokušati razriješiti i ovu zagonetku oko još jednog iščezlog naselja.

Dio karte Wolfganga Laziusa s prikazom Srijema iz 1552. godine

hrvatsko-ugarski kralj Bela IV. uspio teritorij Ugarske proširiti prema jugu na račun raspadnutog Bizantskog Carstva, na Balkanski poluotok, formiravši jedan novi teritorij nazvan Bosansko-mačvanska kneževina, koja se sastojala od pet banovina, to su bile: Braničevska, Mačvanska, Tuzlanska, Ozrenska i Bosanska banovina. Tako se novoformirana biskupija Sv. Irinej našla u središtu ove nove teritorijalne zajednice s jasnim vjerskim (političkim) zadacima. Prvo da održava veze s teritorijima gdje je istočno-grčka

biskupije je bila borba protiv bogumila koji su živjeli na ovim prostorima, protiv kojih je već Belin otac *Andrija II.* (II. *András*) vodio »križarsko-misionarske« pohode.

GDJE JE BILA LOKACIJA NOVE BISKUPIJE SV. IRINEJ?

Na jednoj od najranijih karata Ugarske, koja je nastala 1552. godine, a autor je *Wolfgang Lazius*, kao naselja u Srijemu ucrtani su S. Demetri i malo više prema sjeveru, pokraj rijeke Bosut, jedno naselje je označeno kao

Svinjak obaško i pod čardakom

Obaško su u svinjaku simenjaci (za priplod) nerist(ovi) i krmače, zaljučeni prasici, šildani (nazimad), ranjenici (tovljenici)

Svinjak je obaško napravljena zgrada, a mož bit i sklepano zdanje za držanje svinja. Napravljen je iz dva dila: zatvoren i pokri-ven i otvoren dio – obor. U domazluku su ga smistili med čeljackim salašom i stajama, najčešće tako da se iz salaša mož nadzirat ulaz koji je sa

iznutra širok toliko je i spolja širok flasterovan obor, koji je obično veći od zatvorenog dila. Obor su najčešće ogradili daščanim okrajcima jel su dobrim jeptiniji od iskrojani dasaka. Obor je spolja opasala cigljama flasterovana staza.

U većem gazdaluku di su odranjivali i po stotine svinja,

se prostrla slama, pa su od tog nastora pravili đubre (staj-njak) od obilnog bageanja.

Svinji su se najviše izleža-ovali u oboru, a kad je padala kiša i kad je u obor uprlo sunce kanikule, onda su se sklanjali u zakrovljen dio svinjaka. U svinjama je urođeno da rānu traže i rijanjem po zemlji. Ako se oma ne spri-či rijanje kadri su izjamavit obor. Svinje su pričili u rija-nju kad su njim u nozdrvu uvukli brnjicu, bilo kupovnu ili još bolje kad su njim šilom probušili vrv nosa i uvukli komadić drota i spolja ga kli-štama zavrnili nekoliko puta. Brnjicom se čuvo flaster u oboru.

Podiko je na čardak naslo-nio i jednim dilom krovom natkrilio obor, da ne kisne, da svinji i po kiši mogu ležat u oboru. Mana natkriljenog obora je u tom da je svinjama doteklo manje sunca. Bilo je gazda koji su iznad obora,

koji je okrenjen na dolnjak, napravili trščanu ili drugačiju striju da u kanikuli pravi lad ranjenicima.

Ranjenike su gojili u većim oborima, pa su za tu prili-ku razgradili svinjak iznutra, proširili ga, jel kad se ranje-nici ugoje oko jednog metera i više, onda njim triba dvared više mista neg dok su bili šil-dani. Da bi ranjenici što više metnili na se (ugojili se), što bolje izhasnirali rānu, njima su je zamećali prikрупom, zimi često podgrijanu nasuli u alov, da svinji što prija poidu ranu i legnu otpočivat.

Isprid obora držali su na ogradu naslonjenu gvozde-nu lopatu i korovsku metlu za metenje obora i trunja iz alova.

Čest je bio adet da se na vrata obora svinjaka kao srića prikivala izandala i s konja otpala potkovica, nađena na putu.

Natkriven obor

oborom okrenjen na dolnjak. Velik je naspram tog koliko ima svinja, od jednog do više desetina, čak stotinak svinja. Nuz salašarske svinjake bilo je i drugačiji, veći svinjaka, za po nekoliko stotina svinja, koliko su znali imat podikoji gazde koji su se bavili goje-njem svinja naveliko.

Za više svinja svinjak je isprigrađivan za obaško drža-nje svinja naspram tog koliko su veliki i za koju naminu se odranjivaje. Na priliku: obaško su simenjaci (za priplod) nerist(ovi) i krmače, zaljuče-ni prasici, šildani (nazimad), ranjenici (tovljenici). Iznutra je svinjak prigrađen obično daščanom ogradom visokom 110-120 centi, a koliko je

ispod tumbasa (dolnji dio) čardaka izhasnirali su misto od zemlje na uvis oko 120 cm. za svinje, koje ne triba često nadzirat – simenjake, ranjenike i dr. Ispod čardaka su iznutra prigrađili svinja-ke, koliko je dopuštala duži-na čardaka. Često su isprid napravili i flasterovali obore.

Svinji se u oboru nauče balegat i mokrit na istom mistu, pa je za dana bilo lakše očistiti obor, pričit širenje smrada po avliji.

U pokrivenom dilu svinjaka po zemlji se prostrla slama da svinji zimi leže na slamnim nastorom pokrivenoj zemlji. Kad su se ranjenici ugojili na oko meter (100 kg) težine i po flasterovanom oboru njim

SA ROGLJA

Potkovica znak sriće

Salašari su rado prikivali na svinjak izandalu potkovicu, nađenu na putu. Ona se često prikivala i na prag kuće, a dućandžije, mijandžije i podikoji zanatnici su je prikivali na prag ulazni varata, kao znak da njim donosi sriću u poslu.

Kadgod što je čovik bio bogatiji paštrio se da ima što lipčeg i boljeg konja. Gizdav gazda imo je i gizdavu ormu (opremu) konju za jašenje. Katkad je taki gazda kad mu je doticalo znao konja potkovat zlatnom potkovicom, na kojoj su se vrimenom izlizali klinici potkovice s kojima su je zakovali za kopitu, pa je potkovica neprimetno spala. Ko je onda našo izgubljenju zlatnu potkovicu, taj je zaista bio srićan, našo je malo bogatstvo. Otaleg nam je osto običaj da se potkovica smatra srićom, iako danas nađena gvozdena potkovica vridi kao staro gvožđe.

Konac godine obilježilo izvješće državnog revizora

Konac 2012. godine u Subotici neslavno je obilježilo izvješće Državne revizorske institucije o trošenju sredstava gradskog proračuna u 2011. Prema ovom izvješću zaposleni u lokalnoj samoupravi ostvarivali su brojne privilegije plaćane sredstvima proračuna, a među kojima su primjerice nabava naočala, stomatološke usluge, liječnički pregledi, stipendije za djecu u srednjoj školi i na fakultetu, nerijetko privatnim. Samo u dijelu stipendija iz gradskog proračuna potrošeno je više od 11 milijuna dinara.

Bez zakonske osnove tijekom 2011. godine uvećane su plaće izabranim, postavljenim i zaposlenim osobama u lokalnoj samoupravi, koje su uz mjesečne stimulacije iznosile od 30 do 80 posto. Na taj je način potrošeno skoro 210 milijuna dinara proračunskog novca. U izvješću revizora navodi se i kako je više od 271 milijun dinara u subotičkom proračunu za 2011. godinu pogrešno uknjiženo i evidentirano, što praktički znači da je novac »seljen« po različitim stavkama i nije isplaćivan za ono čemu je i namijenjen. Revizor je utvrdio i kako javne nabave, provedene prilikom angažiranja poljozaštite, izgradnje atarskih putova ili kod radova na izgradnji zatvorenog bazena na Proizvci, vrijednog 452,7 miliona bez PDV-a, nisu provedene sukladno propisima. Zanimljiv je i primjer fakturiranja izgradnje atarskih putova u dužini od tri kilometra, pri čemu je poljočuvarska služba izmjerila da je put dugačak tek 1,2 kilometra, ili pak izvješće izvođača o završenim radovima na održavanju zelenih površina koje je predano 12 dana prije nego što je zaključen ugovor o njihovom izvođenju.

Povodom izvješća revizora, predsjednik subotičkog odbora Srpske napredne stranke *Ilija Maravić* je ocijenio da je bilo zlouporaba, a možda i elemenata porezne utaje u dijelu osobnih primanja građana, dok aktualni gradonačelnik Subotice *Modest Dulić* tvrdi kako zlouporaba nije bilo, kako je uvjeren da je proračun trošen u najboljoj namjeri, te da revizor govori samo o nepravilnostima.

Premda su o izvješću revizora vijećnici Skupštine Grada trebali raspravljati na posljednjoj sjednici, odlukom skupštinske većine ova točka je skinuta s dnevnog reda, a rasprava najavljena za sljedeću sjednicu u siječnju.

Gospodarska kretanja u regiji

Fizički obujam industrijske proizvodnje u regiji koju pokriva Regionalna gospodarska komora Subotica, od siječnja do listopada prošle godine zabilježio je rast od 1,3 posto u odnosu na 2011. godinu, a u odnosu na prosjek iz prethodne godine veći je za cijelih 24,8 posto. Tajnik subotičke RGK *Ivan Vojnić Tunić* ukazao je da industrijska proizvodnja iz listopada 2012. godine uspoređena s prosjekom iz prethodne, pokazuje nevjerojatan rast koji je rezultat povećanog rasta eksploatacije sirove nafte i prirodnog plina za 8,5 posto. To, međutim, ne jamči nastavak takvog trenda, a objašnjenje je, kako ističu u RGK, da dolazi do cikličnih pojava te da nema višegodišnje stabilne djelatnosti. U prerađivačkoj industriji najveći rast bilježi proizvodnja namještaja, električne opreme, kao i proizvoda od nemetalnih minerala, kože, gume i plastike, dok je najveći pad zabilježen u proizvodnji osnovnih farmaceutskih proizvoda, pića, osnovnih metala, prehrambenih i duhanskih proizvoda.

Ipak, godinu za nama karakterizirao je visok pad fizičkog obujma proizvodnje, visoka nezaposlenost, povećan deficit proračuna, nelikvidnost gospodarstva i javni dug, te su procjene da će razina fizičkog obujma u prerađivačkoj industriji u sljedećem razdoblju zadržati nestabilan trend.

U regiji su prosječne plaće s porezima i doprinosima tijekom deset mjeseci najveće bile u Senti 57.655 dinara, zatim u Kanjiži 51.643 dinara, u Subotici 50.931 dinar, u Bačkoj Topoli 48.008 dinara, u Adi 43.973 dinara i u Malom Idošu 42.241 dinar.

NVM inicira osnivanje sveučilišta u Subotici

Nacionalno vijeće Mađara inicirat će osnivanje sveučilišta u Subotici, a već tijekom ove godine planira se formiranje fundacije koja će se baviti poslovima i koordiniranjem priprema. Prema riječima *Lászla Lengyela*, savjetnika za područje visokog obrazovanja u NVM-u, prijedlog će biti da se osnuje državno sveučilište odlukom Vlade Srbije ili zakonom, uz suosnivački status NVM-a. »Kao o pomoćnom rješenju razmišljamo o formi fundacije ili katoličkog sveučilišta, ali bi u tom slučaju o financiranju bilo neophodno donijeti međunarodni sporazum s Mađarskom ili Vatikanom«, izjavio je Lengyel za Magyar szó.

Prema njegovim riječima, osnovu sveučilišta činili bi postojeci Učiteljski fakultet i Visoka tehnička škola strukovnih studija, na svakom fakultetu bile bi grupe s mađarskim nastavnim jezikom, a mogli bi se uključivati predmeti na srpskom ili engleskom jeziku. »Godišnje 350 studenata ode u Mađarsku, pa bi tako na sve četiri godine studija moglo biti između 1.200 i 2.000 studenata. Ovim ne bismo mogli potpuno zaustaviti školovanje u inozemstvu, ali bismo mogli osigurati bolje uvjete za one koji ostaju kod kuće«, kazao je Lengyel.

Etnografski muzej izdao knjigu o Tiboru Sekelju

Zagrebački Etnografski muzej izdao je novu knjiga o Subotičaninu *Tiboru Sekelju*, koja je objavljena povodom stote godišnjice njegova rođenja, a predstavljena je u okviru programa otvorenja izložbe Zbirke Tibora Sekelja, koja je dio muzejske kolekcije neeuropskih kultura.

»Tibor Sekelj je bio osoba čiji se interesi i aktivnosti mogu sažeti u jednu riječ – humanistički. Premda su njegovo formalno obrazovanje i interesi bili vrlo različiti, te su uključivali pravne znanosti (diplomirao u Zagrebu), etnologiju, muzeologiju (magistrirao 1976. u Zagrebu), novinarstvo, publicistiku i esperanto, ipak je ono po čemu je zapamćen njegov nadasve zanimljiv i plodan etnografski istraživački terenski rad«, ovim je riječima, na internetskoj stranici zagrebačkog Etnografskog muzeja, direktor te ustanove *Damodar Frlan* najavio predstavljanje knjige: Tibor Sekelj – novi ljudi i krajevi.

Grad raspolaže novcem mjesnih zajednica

Izmjenama i dopunama zakona o proračunskom sustavu, koji je stupio na snagu 29. rujna, mjesne zajednice više ne mogu samostalno raspolagati svojim sredstvima. Savjetnik gradonačelnika *Predrag Bobić* izjavio je kako se zahvaljujući ovim izmjenama više neće moći dogoditi da račun mjesne zajednice bude blokiran jer je u minusu ili je novac nenamjenski trošen.

Mjesne zajednice su do sada imale tri računa: jedan preko kojega se iz proračunskih sredstava financirao rad tajnika i dio materijalnih troškova, zatim račun za donacije i sponzorstva, kao i račun za vlastite prihode. Novim zakonom sav novac koji je do sada stizao na račun za vlastite prihode, bit će uplaćen na račun Grada.

»Pogrebno« planira proširivanje groblja na Paliću

JKP »Pogrebno« je i ovu godinu završilo s dobiti, a prema riječima direktorice poduzeća *Vesne Prčić* sve planirane investicije provedene su u cijelosti i to u ukupnom iznosu većem od 6,5 milijuna dinara. »Ovo je prva godina u kojoj smo obavljali proširene djelatnosti, dakle, prodaju pogrebne opreme i pružanje usluga prijevoza i ceremonijala, i to se zbilja odrazilo na razinu investicija. Značajnija ulaganja imali smo u klimatizaciju mrtvačnice, a iz vlastitih sredstava nabavili smo i jedno vozilo koje će nam koristiti za obilazak groblja«, kaže Vesna Prčić te ističe kako će 2013. godina biti izazov za ovo poduzeće budući da se očekuje primjena Zakona o komunalnim djelatnostima, predstoji proširivanje groblja na Paliću, te se zbog nedostatka prostora za pokapanje očekuje i nastavak aktivnosti na izgradnji centralnog groblja. Ukupno su planirane investicije u iznosu od 7,650 milijuna dinara, najvećim dijelom namijenjene za adaptaciju i sanaciju mrtvačnice i stana za službene potrebe u gradskom dijelu Bajskog groblja.

»Suboticaplin« će graditi magistralni vod

»Suboticaplin« u sljedećoj godini planira osim opskrbe plinom potrošača u industrijskoj zoni »Mali Bajmok«, izgraditi magistralni vod od Senčanskog puta do toplica na Paliću, kao i razvod mreže na lokaciji bivše vojarne »Petar Drapšin«. U 2013. godini ovo JKP, i pokraj najavljenih korekcija cijena, planira povećati isporuku plina sa sadašnjih 25 na 26 i pol milijuna kubičnih metara.

Na hrvatskom jeziku u četiri škole 33 prvašića

Prema informaciji o upisu učenika u prvi razred osnovne i srednje škole na teritoriju Grada Subotica, u školskoj 2012./2013. godini u 21 osnovnoj školi u prvi razred upisano je 1.339 učenika, što je 21 prvašić manje u odnosu na prošlu školsku godinu. Po nastavnim jezicima - na hrvatskom jeziku u četiri škole ima 33 prvašića, što je 3 učenika više nego lane, manje je učenika u odjelima na mađarskom jeziku gdje je upisano 338 prvašića, odnosno 31 manje nego lane, a na srpskom jeziku upisano je sedam učenika više - ukupno 968. U osam srednjih škola, u prvi razred na četvrtom stupnju upisano je 1.424 učenika, a ostalo je 106 slobodnih mjesta prema natječaju za upis, dok je na trećem stupnju upisano 213 učenika, što je 139 manje nego što je bilo planirano po natječaju.

»Ruskinja« na relaciji Subotica - Sombor

Od 28. prosinca na relaciji Subotica - Sombor umjesto dosadašnjeg istrošenog šinobusa prometuje dizel-motorni vlak serije 711, koji je već istog dana i ovdje dobio popularni naziv »Ruskinja«. Na oduševljenje putnika na ovoj relaciji, praćenih u prvi mah i nevjericom da im se konačno »posrećilo«, vlak prema Somboru polazi četiri puta dnevno, sada nudeći udoban prijevoz za razliku od dosadašnjih već dotrajalih

vozila korištenih pola stoljeća. Vlak je isporučen iz kontingenta od 12 dizel-motornih vlakova serije 711 kupljenih od Rusije, kojim se Željeznice Srbije nakon dugog vremena osuvremenjuju. Prema utvrđenom planu Željeznica Srbije s početka 2012. za Suboticu su predviđena 3 dizel-motorna vlaka iz tog kontingenta od 12 novih vlakova. No, kako se kraj godine primicao, a neelektrificiranim prugama na nekoliko lokalnih i regionalnih željezničkih linija na sjeveru Srbije nastavili prometovati samo stari šinobusi, to su krenule iz ovoga kraja i pritužbe i pisma na način raspodjele, o čemu je izvještavao i tjednik »Hrvatska riječ«. Konačno je na nekoliko dana prije isteka »obećane« godine novi vlak svečano zaskirao na subo-

tičkom Željezničkom kolodvoru, na radost mnogih koji su ga iščekivali. Očekuje se i nastavak realizacije obećanja, te da će uskoro - saznajemo - vjerojatno već tijekom siječnja, stići još jedna »Ruskinja«, za relaciju prema Horgošu, a potom i treća. Nekada omiljeni prijevoznik, željeznica, dobiva na popularnosti!

K. Korponaić

Ponovno kuhani obroci Narodnoj kuhinji

Crveni križ je ponovno pokrenuo program Narodne kuhinje s 1.100 kuhanih obroka. Grad je za ovu godinu u proračunu za sufinanciranje za ove namjene osigurao 20 milijuna dinara, što prema riječima tajnika Crvenog križa *Mihálya Pecea* iznosi polovicu potrebnih sredstava. Ostatak će biti osiguran iz stranih i domaćih donacija Crvenom križu Subotice. Centar za socijalni rad će tijekom siječnja analizirati listu korisnika i plan je da se obroci osiguraju i za korisnike u izvangradskim mjesnim zajednicama koji do sada nisu bili u programu Narodne kuhinje.

Susret u Papillonu

Grupa građana »Nasmiješi se Subotici« planira pozvati 18. siječnja građane na čajanku i druženje u cafeu Papillon, prenosi Radio Subotica. Tada će biti predstavljen časopis iz Barcelone koji se bavi secesijom, a čiji je posljednji broj posvećen Subotici i cafeu Papillon. Subotičani će se prisjetiti i velikog, nedavno preminulog prijatelja, mađarskog arhitekta *Jánosa Gerlea* koji je pisao i tekst o Papillonu. Inače, neformalna grupa građana traži da se jedinstveni lokal Papillon, kojemu je nedavno isključena struja, sačuva od uništavanja. Vlasnik je prestao plaćati zakupninu jer je smatrao da je iznimno visoka, a Grad se sudi već godinama s vlasnikom objekta i želi preseliti interijer što je nemoguće uraditi bez većih oštećenja.

Temeljem članka 30 Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04,36/09) Gradska uprava, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Subotica - Trg slobode br. 1.

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade Studije o procjeni utjecaja na životni okoliš zatečenog stanja objekata koji se nalazi u ulici Otmara Majera br. 6, investitora Vojnić-Purčar Tomislava.

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj II. kat, Stare gradske kuće, soba 226 u periodu od 11.1.2013. do 22.1.2013, u vremenu od 10 do 12h.

U gore navedenom roku, potrebno je dostaviti mišljenja, primjedbe o zahtjevu za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja na životni okoliš zatečenog stanja predmetnih objekata ovom nadležnom tijelu.

REGISTRIRAN HKC »BUNJEVAČKO KOLO 1970«

Nova udruga za nastavak tradicije

Prosinca prošle godine proglašen je stečaj nad HKC-om »Bunjevačko kolo« u Subotici, a samo dan kasnije održana je osnivačka skupština novoga HKC-a »Bunjevačko kolo 1970«. Ta nova udruga je registrirana i za mjesec dana bi trebala početi sa svojim ustrojavanjem.

»Početkom godine dobiveno je sudsko rješenje i nova udruga je registrirana u Agenciji za privredne registre. Kada prođu praznici i odmori početak ćemo s formiranjem udruge. Za nekih mjesec dana početak će upis članova, a potom slijedi održavanje skupštine i izbor vodstva i

tijela udruge«, kaže jedan od osnivača nove udruge *Petar Kuntić*.

Po njegovim riječima, novi Hrvatski kulturni centar bit će otvoren za sve koji žele raditi na izgradnji modernog kulturnog središta i kojim će se ponositi ne samo subotički, nego i svi Hrvati u Srbiji.

»Odjele Centra i velike manifestacije trebaju voditi ljudi koji to žele i koji za to imaju smisla. Novi Centar treba biti učenje zajedništva Hrvata u Srbiji«, kaže Kuntić.

Nova udruga bi trebala raditi u istim prostorijama nekadašnjeg »Bunjevačkog kola« u Preradovićevoj ulici broj

Petar Kuntić

4, a članarina će, kako kaže Kuntić, biti simbolična.

Upitan kakva sudbina očekuje staro »Bunjevačko kolo«, Kuntić se poziva na stručnjake koji procjenjuju da tu udruhu najvjerojatnije očekuje bankrot i brisanje iz registra. »Nepoznanica je što će

biti sa starim HKC-om, jer su dugovi puno veći od vrijednosti imovine. Po mišljenju onih koji se razumiju u problematiku, u takvoj situaciji se uglavnom proglašava bankrot i udruga se briše iz registra. Imovina će se već sada početi rasprodavati, jer se mora isplatiti plaća stečajnom upravitelju i dug redom vjerovnicima. Objekt nije vlasništvo Centra, već Grada Subotice, i on se ne može prodavati. Stečajevi znaju trajati dugo, od pola godine do nekoliko godina, ali mislim da će u ovom slučaju trajati oko godinu dana«, kaže Petar Kuntić.

D. B. P.

PRIOPĆENJE HRVATSKE NEOVISNE LISTE

Postaviti natpise na hrvatskom jeziku

Udruga Hrvatska neovisna lista pokrenula je inicijativu za obnovu Hrvatske drame u subotičkom Narodnom kazalištu podnošenjem zamolbe

bude obnavljanje Hrvatske drame u subotičkom kazalištu.

U priopćenju se također konstatira kako službena uporaba jezika i pisma hrvatske zajednice i dalje ne važi za

Hrvatskom nacionalnom vijeću. Kako se navodi u priopćenju ove udruge koje potpisuje njen predsjednik *Zlatko Išković*, u zamolbi se traži da na sljedećoj sjednici HNV-a jedna od točaka dnevnog reda

Turističku organizaciju grada Subotice, kao niti preporuka zamjenice pokrajinskog pučkog pravobranitelja *Eve Vukašinić*. »To možemo suditi po tome jer je i dalje postavljena turističko-pro-

metna signalizacija u Subotici samo na cirilici i na engleskom jeziku, a što je dokaz da u Turističkoj organizaciji grada Subotice još nisu došli do spoznaje da je hrvatski jezik u službenoj uporabi u Subotici. Je li ovo slučajnost ili ne, ali po drugi put od strane Turističke organizacije grada Subotice dola-

zi do kršenja uporabe jezika i pisma hrvatske zajednice. Ako se i dalje nastavi s kršenjem službene uporabe jezika i pisma hrvatske nacionalne manjine, bit ćemo prinuđeni o tome obavijestiti strane organizacije koje se bave zaštitom manjinskih prava«, stoji u priopćenju Hrvatske neovisne liste.

PUČKA KASINA 1878

Razgovori

Uorganizaciji Pučke kasine 1878 bit će održana debata tribina »Razgovori« za koju su najavljene tri teme: predstavljanje mjesečnika Glasnik Pučke kasine 1878, stota obljetnica rođenja svećenika i pjesnika Alekse Kokića i Hrvatski školski centar u Subotici. »Razgovori« su zakazani za srijedu, 16. siječnja, u Gradskoj knjižnici u Subotici, s početkom u 19 sati.

PRIKAZ BOŽIĆNIH JASLICA U SUBOTIČKOJ FRANJEVAČKOJ CRKVI NADALEKO ZNAN

Mnogi posjećuju Betlehem

*Scenski i figurativni prikaz rođenja Isusova i jaslica u koje je postavljen, napravljen prije šest desetljeća u franjevačkoj crkvi sv. Mihovila u Subotici, najveći je u Vojvodini, te mu svakog Božića dolaze brojni posjetitelji ne samo iz ovog grada, već i iz mnogih okolnih mjesta * Današnji postav božićnih jaslica, restauriranih prije nekoliko godina, napravio je fra Ivan Krznar oko 1950., tvorac brojnih jaslica u ondašnjoj Jugoslaviji, mada su pojedine figure na sceni i mnogo starije, vjerojatno već stoljeće*

Kada se kod oltara Srca Isusova uoči Božića u franjevačkoj crkvi sv. Mihovila u Subotici postavi prikaz Isusovog rođenja opisanog u evanđeljima, ovo mjesto je danima veoma posjećeno. Pred prizorom dolaska na svijet Isusa rođenog u špilji i postavljenog u jaslce, tradicionalno se, kao i u drugim katoličkim crkvama, okupljaju i djeca i odrasli, i iznova nadahnjuju slaveći Božić. No, Betlehem u ovoj franjevačkoj crkvi znan je i mnogo šire izvan subotičkih okvira, jer je najveći u Vojvodini, prostire se na tridesetak četvornih metara i montira danima, a ranije, prije restauracije, dok materijali od kojih je davno napravljen nisu zamijenjeni lakšim, trajalo je to i tjednima. Zbog ljepote i veličine, i tradicije koja se u franjevačkoj crkvi osobito njeguje, dolaze mu i posjetitelji izvan Subotice, iz drugih okolnih mjesta. Crkva je u božićne blagdane i radi mogućnosti posjeta Betlehemu uvijek po cijele dane otvorena.

TVORAC JASLICA

»U našem redu postoji tradicija već od sv. Franje Asiškog koji je u Grecciju 1223. godine slavio Božić i napravio žive jaslce dočaravši Betlehem. Franjevci su u toj tradiciji željeli ne samo slikama, nego postavljanjem upravo Betlehema i figura, narodu približiti Božić i na takav način ga uljepšati«, kaže fra Ivan Bošnjak, gvardijan franjevač-

kog samostana u Subotici, o obilježavanju rođenja Isusova i na ovaj način, slikovitim prikazom kroz proteklo vrijeme.

Koliko dugo se u franjevačkom samostanu postavljaju jaslice o tome nema preciznih podataka, osim što je poznato da su neke od figura koje se koriste i u današnjem prikazu stare stotinu godina, koliko i crkva po izgledu kakvog vidimo danas. Jaslice u franjevačkoj crkvi kakve danas vidimo, na velikom prostoru i s karakterističnom scenografijom, nastale su prije šest desetljeća.

fra. Ivan Bošnjak

»Velike jaslice napravio je pokojni fra Ivan Krznar, rodnom iz Čakovca, pedesetih godina prošloga stoljeća, a obnovljene su 2010. godine. Pater Krznar je bio umjetnik koji je radio Betleheme po čitavoj tadašnjoj Jugoslaviji, kao i slike i kipove. Tada je on sa skupinom majstora ovdje napravio veliki Betlehem«, iznosi gvardijan franjevač-

kog samostana u Subotici. »Pater Krznar je pravio velike jaslice i u drugim gradovima. Dragovoljno je svugdje išao i obnavljao stare jaslice. Željeli smo ih sačuvati i ne mijenjati.«

»Fra Ivan bio je poznat i kao vrsni graditelj jaslica te zaljubljenik u planinarstvo«, zapisano je nakon njegove smrti 1997. godine u Čakovcu.

NE KOVANICAMA U FIGURE

Ranije je prikaz Isusovog rođenja i pejzaža okruženja bio postavljen na drvenoj i teškoj konstrukciji pa je i montaža duže trajala. U obnovi prije dvije godine zamijenjena je lakšim materijalima, što je olakšalo postavljanje i demontažu. Prikaz sadrži i figure stare stotinjak godina, a kako su od gipsa, lako ih je oštetiti. Čime? Nažalost, metalnim novčićima koji »pljušte« po ovom reljefu, unatoč negodovanju, pa i javno iskazanom, iz franjevačkog samostana. Bacanju novčića ovdje ne vide nikakvog razloga, niti ima objašnjenja »kako je sve počelo«, a može nanijeti štetu vrijednosti koja se pomno čuva. Gvardijan franjevačkog samostana Ivan Bošnjak kaže:

»Nigdje nisam vidio da se u jaslice baca novac. To kod nas oštećuje figure. Jaslice su tu da se čovjek pred njima pomoli i divi rođenju Isusa Krista.«

Katarina Korponaić

TRADICIONALNA HUMANITARNA AKCIJA VRTIĆA »NAŠE NADE«

Darivanje se uči od malih nogu

Treću godinu zaredom vrtić obitelji Ivković pripremio paketiće za djecu iz socijalno ugroženih obitelji i ugostio ih u svečarskom raspoloženju uoči Nove godine

Predškolska ustanova obitelji Ivković »Naše nade« pripremila je blagdanske paketiće slatkiša za 22 djeteta uzrasta od 3 do 7 godina iz socijalno ugroženih obitelji i uručila ih uz svečarski program u prostoru vrtića 28. prosinca. Ovo je treći put da vrtić Ivkovića organizira specifičnu humanitarnu akciju s ciljem da se poklonima obrađuju mališani iz siromašnijih obitelji, a ujedno pruži i pouka djeci koja pohađaju vrtić da je lijepo primati darove, ali isto tako važno i

naravno, njihovi najbliži – roditelji, bake, djedovi i obiteljski prijatelji, koji otkupljujući ove radove, ustvari doniraju sredstva za humanitarnu akciju namijenjenu opremanju paketića za djecu iz siromašnijih obitelji. Iz ovih obiteljskih donacija sada su opremljena 22 paketića (po predloženom popisu »Caritasa«), što je dvostruko više nego prije godinu dana, a potom su primatelji darova pozvani u vrtić »Naše nade« na svečarski događaj i zajedničku igru.

humano misliti i na druge i darivati ih. Stoga se ova humanitarna akcija sastoji iz nekoliko činova: djeca iz vrtića prvo izrađuju čestitke i različite poklončiće, a zatim ih s odgovjateljima iznose na novogodišnji vašar radi prodaje. Najbolji kupci produkata dječjeg stvaralaštva su,

Predškolsku ustanovu »Naše nade« Ahneta i Franjo Ivković osnovali su 2007. godine kao obiteljsku tvrtku koja danas pruža usluge u vrtiću u Ulici Atile Jožefa i na dnevnom smještaju zbrinjava ukupno oko 40 djece.

K. Korponaić

KRONOLOGIJA DOGAĐANJA U REPUBLICI SRBIJI 2012.

Promjena vlasti obilježila godinu

Događanja u Republici Srbiji u 2012. godini, na političkom, gospodarskom, kulturnom i drugim područjima.

SIJEČANJ

1. siječnja - Veliki broj Beograđana prešao autima ili pješice preko novog mosta na Adi Ciganliji, koji je u ponoć otvoren uz veliki vatromet.

6. siječnja - Predsjednik *Tadić* proveo julijansku Badnju večer i Božić na Kosovu, te izjavio kako neće prihvatiti zahtjev za ukidanjem institucija na KiM.

9. siječnja - Predsjednik Republike Srpske *Milorad Dodik* povodom Dana RS odlikovao predsjednika Srbije Borisa Tadića Ordenom Republike Srpske na lenti.

23. siječnja - Srbija službeno podnijela kandidaturu šefa diplomatije *Vuka Jeremića* za predsjednika Opće skupštine Ujedinjenih naroda.

25. siječnja - Više javno tužiteljstvo u Beogradu podiglo optužnicu protiv bivšeg direktora Rudarskog basena Kolubara *Dragana Tomića* i pet njegovih suradnika.

26. siječnja - Policija uhitila 13 osoba, a za troje se još traga, zbog organiziranja napada na hrvatske navijače u Novom Sadu, kaže direktor policije *Milorad Veljović*.

VELJAČA

5. veljače - Vlada Srbije proglasila izvanrednu situaciju na teritoriju cijele zemlje zbog snijega i veoma niskih temperatura.

6. veljače - Patrijarh *Irinej* uručio Orden Svetog Save prvog stupnja ambasadoru

Rusije u Beogradu *Aleksandru Konuzinu*.

8. veljače - *Vesna Pešić*, doskorašnja visoka dužnosnica LDP-a, napustila politiku.

9. veljače - U Srbiji službeno evidentirano 760.000 nezaposlenih.

17. veljače - Podignuta optužnica zbog zlouporaba pri nabavi cjepiva za A1H1.

24. veljače - Pregovarači Beograda i Prištine postigli dogovor o regionalnom predstavljanju Kosova s fusnotom.

OŽUJAK

1. ožujka - Srbija dobila status kandidata EU.

4. ožujka - Predsjednik Saveza vojvođanskih Mađara *István Pásztor* ocijenio da Srbija treba prekinuti s politikom vojne neutralnosti i ući u NATO.

8. ožujka - *Marko Milošević* pravosnažno oslobođen odgovornosti za prebijanje nekadašnjih pripadnika organizacije Otpor iz Požarevca 2000. godine, zbog zastarjelosti.

10. ožujka - Navijači se u Beogradu izrugivali žrtvama Srebrenice, incident nije sankcioniran.

30. ožujka - Nezadovoljni poljoprivrednici došli s desetak traktora ispred zgrade Vlade Vojvodine, u pratnji policije.

TRAVANJ

1. travnja - Srbija četvrta u svijetu po broju azilanata.

14. travnja - Ministar vanjskih poslova Vuk Jeremić izjavio kako Beograd mora poštovati dogovore postignute u dijalogu s Prištinom.

17. travnja - Republičko tužiteljstvo predložilo Ustavnom sudu zabranu organizacije

SNP 1389 zbog djelovanja usmjerenog na nasilno rušenje ustavnog poretka.

18. travnja - Suđenje optuženima za pomaganje u skrivanju *Ratka Mladića*.

24. travnja - Rumunjski predsjednik *Trajan Basesku* izjavio kako je situacija rumunjske manjine najoštrije pitanje Bukurešta i Beograda.

SVIBANJ

3. svibnja - Otvorena obnovljena zgrada Bajrakli džamije u Beogradu.

6. svibnja - Održani lokalni, pokrajinski, parlamentarni i izvanredni predsjednički izbori u Srbiji.

8. svibnja - Na izborima bilo više od 35.000 nevažećih glasačkih listića samo u Beogradu.

15. svibnja - Srbija je posljednja na listi 34 europske zemlje po kvaliteti zdravstvene zaštite, pokazuje Europski zdravstveni potrošački indeks.

16. svibnja - Obitelj Brucea Tattona, koji je na smrt pretučen u Beogradu 2009. godine, podnijela tužbu protiv Republike Srbije i traži odštetu od 300.000 eura.

20. svibnja - Održan drugi krug predsjedničkih i većinskih pokrajinskih izbora.

31. svibnja Tomislav Nikolić položio prisegu i stupio na mjesto predsjednika Srbije, ispred Doma Narodne skupštine okupilo se oko 3.000 simpatizera.

LIPANJ

1. lipnja - Predsjedavajući Predsjedništva BiH *Bakir Izetbegović* ocijenio uvredljivom izjavu predsjednika Srbije Tomislava Nikolića

da u Srebrenici nije počinjen genocid.

8. lipnja - Ministar vanjskih poslova Vuk Jeremić izabran za predsjedavajućeg Opće skupštine UN.

11. lipnja - Svečana inauguracija predsjednika Srbije Tomislava Nikolića održana bez lidera zemalja iz regije, izuzev predsjednika Crne Gore i Republike Srpske.

15. lipnja - Tomislav Nikolić u službenom posjetu Bruxellesu.

17. lipnja - Predsjednik Nacionalnog vijeća Mađara *Tamás Korhecz* izjavio kako nije bio pozvan na inauguraciju predsjednika Srbije.

25. lipnja - U Skupštini Vojvodine obavljena primopredaja dužnosti predsjednika između *Sándora Egeresija* i *Istvána Pásztora*.

SRPANJ

3. srpnja - Mandatar za sastav nove Vlade Srbije *Ivica Dačić* zatražio blagoslov srpskog patrijarha Irineja.

10. srpnja - Ustavni sud oborio zakonsku odredbu po kojoj je Vojvodina osnovala predstavništvo u Bruxellesu.

11. srpnja - Izabrana nova Vlada AP Vojvodine, na čijem se čelu po treći put zaredom našao *Bojan Pajić*.

12. srpnja - *Aleksandar Vučić*, v. d. predsjednika SNS-a, doputovao u radni posjet Washingtonu i State Departmentu.

18. srpnja - Ustavni sud Srbije usvojio žalbe više od 300 nezabranjenih sudaca, javnih tužitelja i zamjenika javnih tužitelja koji nisu prošli na reizboru.

23. srpnja - Konstituiranje Skupštine Srbije završeno formiranjem odbora i parla-

mentarnih delegacija, *Nebojša Stefanović* iz SNS-a predsjednik parlamenta.

27. srpnja - Na prvoj sjednici Vlade Srbije razriješeno dužnosti 52 državnih tajnika.

KOLOVOZ

2. kolovoza - Lider LSV-a *Nenad Čanak* podnio ostavku na mjesto predsjedavajućeg Nacionalnog savjeta za decentralizaciju zbog postupanja državnih tijela prema Vojvodini.

3. kolovoza - Vlada Srbije imenovala *Nebojšu Rodića* za novog direktora Bezbednosno-informativne agencije.

4. kolovoza - Zaštitnika građana *Sašu Jankovića* na skupštinskoj debati hvalila i vlast i oporba, te je reizabran na novi mandat.

6. kolovoza - Izabrana nova guvernerka NBS *Jorgovanka Tabaković*.

8. kolovoza - Vlada smijenila direktora Porezne uprave *Dragutina Radosavljevića*.

21. kolovoza - Hulgigani u Novom Sadu razbijali vjetrobrane automobila i bilborde na kojima se reklamira ljetovanje na hrvatskom primorju.

25. kolovoza - *Radoslav Sekulić*, vlasnik »Habitfarma«, njegov sin *Duško* i još sedmero uhićeni zbog malverzacija u aferi »Agrobanka« i saslušani u policiji.

RUJNA

1. rujna - U akcija Fonda B92 »Bitka za bebe« nakon godinu dana prikupljeno više od 100 inkubatora za rodilišta.

4. rujna - Održan sastanak predsjednika skupština Srbije i Vojvodine, *Nebojše Stefanovića* i *Istvána Pásztora*.

5. rujna - Premijer *Ivica Dačić* u službenom posjetu Bruxellesu.

10. rujna - U Skupštini Kosova održana svečana sjednica

nakon odluke Međunarodne upravljačke grupe da se ukine međunarodno nadgledanje neovisnosti Kosova.

11. rujna - *Nikolić* na poziv *Putina* boravi u Sočiju u radnom posjetu Rusiji.

12. rujna - *Oliver Dulić* policiji dao iskaz kao građanin, u istrazi koja ispituje odnose njegova bivšeg ministarstva i pojedinih medijskih kuća.

17. rujna Na Općoj skupštini UN-a mjesto predsjednika preuzeo *Vuk Jeremić*.

26. rujna *Nenad Čanak* podnio ostavku na mjesto narodnog zastupnika.

LISTOPAD

3. listopada - Vijest o zabrani Parade ponosa prenijeli mnogi svjetski mediji navodeći kako je ta odluka u skladu s zahtjevom SPC.

5. listopada - Povorka s posmrtnim ostacima kneza Pavla, kneginje *Olge* i kneževica *Nikole Karađorđevića* stigla iz Beograda u obiteljsku crkvu svetog Đorđa na Oplencu.

9. listopada - Bivši ministar *Oliver Dulić* nakon skidanja imuniteta saslušan u Specijalnom sudu, izišao kao slobodan čovjek.

16. listopada - Bivšem predsjedniku Srbije *Borisu Tadiću* i predsjedniku Hrvatske *Ivi Josipoviću* uručene europske medalje za toleranciju.

17. listopada - Pokret Dveri pokrenuo kampanju za ukidanje autonomije Vojvodine.

20. listopada - Predsjednik Vlade *Ivica Dačić* susreo se u Bruxellesu s kosovskim premijerom *Hashimom Thaçijem*.

24. listopada - Dan prije isteka roka za podnošenje kandidature za predsjednika DS-a, *Boris Tadić* pozvao *Dragana Đilasa* na razgovore, izbori odgođeni.

30. listopada - Državna tajnica SAD-a *Hillary Clinton* i viso-

ka predstavnica EU *Catherine Ashton* u službenom posjetu Beogradu, zatim odlaze u Prištinu.

STUDENI

1. studenoga - Kosovska predsjednica *Atifete Jahjaga* ponovila kako je spremna za susret s predsjednikom Srbije.

4. studenoga - Nekadašnji premijer Srbije i potpredsjednik DS-a *Zoran Živković* napušta stranku zbog kompromisa *Tadića* i *Đilasa*.

7. studenoga - Vlada Vojvodine obrazovala Koordinacijsko tijelo za suradnju s Vladom Srbije.

8. studenoga - Skupština Srbije usvojila Zakon o amnestiji.

9. studenoga - Odbor Agencije za borbu protiv korupcije razriješio je direktoricu *Zoranu Marković* zbog narušavanja ugleda.

13. studenoga - Predsjednik Srbije *Tomislav Nikolić* u službenom posjetu Mađarskoj.

16. studenoga - Vlada Srbije ogorčena zbog oslobađanja hrvatskih generala, odnose s Haagom svodi na tehničku razinu.

16. studenoga - Spomenik poginulim pripadnicima OVPBM postavljen ispred zgrade općine Preševo.

20. studenoga - Određena mjera zadržavanja *Jozsefu Kaszi*, *Zoranu Maleševiću*, *Peđi Mališanoviću* i *Miomiru Paoviću*, osumnjičenima da su oštetili »Agrobanku«.

24. studenoga - Bivši ministar poljoprivrede Srbije *Saša Dragin*, vlasnik konzultantske kuće *Ces Mekon* *Zvonimir Nikezić* i još sedam osoba privedeno u Tužiteljstvo za organizirani kriminal.

25. studenoga - DS dobio novo vodstvo, predsjednik je *Dragan Đilas*, a počasni predsjednik *Boris Tadić*.

29. studenoga - Zastupnici

DS-a i bivši ministri *Oliver Dulić* i *Snežana Malović* podnijeli ostavke na zastupničke mandate u Skupštini Srbije.

29. studenoga - Haški tribunal drugi put oslobodio bivšeg komandanta OVK *Ramuša Haradinaja*.

PROSINAC

9. prosinca - Snijeg blokirao Vojvodinu, izvanredno stanje u Zrenjaninu, Žitištu i Sečnju, hitna sjednica Vlade Vojvodine.

11. prosinca - Srbija dobila uvjetni datum za početak pregovora s EU do konca lipnja ako načini napredak u normalizaciji odnosa s Prištinom.

12. prosinca - Haški tribunal osudio *Zdravka Tolimira* za genocid u Srebrenici na doživotnu kaznu zatvora.

14. prosinca - Uhićeni *Miroslav* i *Marko Mišković*, *Milo Đurašković* i još četvorica osumnjičenih za malverzacije.

24. prosinca - Umjesto *Dragoljuba Mićunovića*, novi šef poslaničke skupine DS-a *Borko Stefanović*.

25. prosinca - Predsjednik Vlade Srbije *Ivica Dačić* izjavio kako regionalna suradnja Srbije nikada nije bila bolja, izuzev s Hrvatskom.

31. prosinca - Hrvatski predsjednik *Ivo Josipović* odgovorio *Tomislavu Nikoliću* da nakon njegovih izjava susret dvojice predsjednika nije moguć.

31. prosinca - Kosovska predsjednica *Atifete Jahjaga* opet izrazila spremnost da se susretne s predsjednikom Srbije.

Nikola Perušić

Integralne verzije kronologija koju su pripremili naši suradnici *Nikola Perušić* i *Tomislav Vuković* bit će postavljene na iternet stranicama Hrvatske riječi www.hrvatskarijec.rs

KRONOLOGIJA DOGAĐANJA U REPUBLICI HRVATSKOJ 2012.

Pred ulaskom u EU

O bjavljujemo kronološki popis događanja u Republici Hrvatskoj u g. 2012., na političkom, gospodarskom, kulturnom i drugim područjima, koja su (ne)izravno povezana i zanimljiva jednako i za hrvatsku manjinu u Republici Srbiji kao i za njezinu širu javnost, te bilateralne odnose između dviju država.

SIJEČANJ

2. siječnja - U svoje domove iz kojih su prognani u Domovinskom ratu 1991. godine u Vukovarsko-srijemsku županiju do kraja 2011. vratilo se 36.813 povratnika, ili 71,2 posto stanovništva. Iz te županije u Domovinskom ratu bile su prognane 51.703 osobe.

22. siječnja - Za ulazak Hrvatske u Europsku Uniju glasovalo je na referendumu 1.299.008 birača ili 66,27 posto, a protiv je bilo 33,13 posto ili 649.490 birača. Ukupan broj birača je 4.504.765, a glasovanju je pristupilo 43,51 posto ili 1.960.231 birač.

27. siječnja - Protiv *Josipa Boljkovca* ponovno je otvorena istraga zbog sumnje da je zapovjedio likvidaciju 21 civila kod Duge Rese 1945., zbog čega je isti dan i ispitan u zagrebačkom Županijskom državnom odvjetništvu.

VELJAČA

17. veljače - Dugogodišnji novinar »Slobodne Dalmacije«, scenarist i pisac te košarkaški sudac *Milorad Bibić Mosor* (1952.), koji je kratko vrijeme pisao i za »Hrvatsku riječ«, umro je

nakon duge i teške bolesti u zagrebačkoj bolnici Rebro.

25. veljače - Sabor Hrvatske stranke prava (HSP) izabrao je u Zagrebu *Daniela Srba*, kao jedinog kandidata, za novog predsjednika HSP-a.

27. siječnja - Umirovljena spikerica, voditeljica i urednica Hrvatske televizije *Helga Vlahović* umrla je u 68. godini nakon teške bolesti. Jednoj od najpoznatijih televizijskih voditeljica HTV-a prije tri godine dijagnosticiran je rak maternice.

OŽUJAK

1. ožujka - Policija je uhitila pet bivših pripadnika 9. gardijske brigade Vukovi zbog sumnje da su 1993. u Medačkom džepu počinili ratni zločin protiv civila i ratnih zarobljenika.

9. ožujka - Hrvatski sabor je jednoglasno ratificirao Ugovor o pristupanju Hrvatske Europskoj Uniji po kojem će Hrvatska, nakon što proces ratifikacije prođe i u svim drugim članicama Unije, postati članicom 1. srpnja 2013. Sabor je glasovao sa 136 glasova za pristupni ugovor, bez glasova protiv i bez suzdržanih.

10. ožujka - *Ruža Tomašić* je u Zagrebu na Općem saboru Hrvatske stranke prava dr. Ante Starčević (HSPAS) kao jedina kandidatkinja ponovno izabrana za predsjednicu te stranke.

15. ožujka - Vlada se na zatvorenom dijelu sjednice očitovala o zahtjevu za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom Republike Hrvatske Zakona o ništetnosti određenih prav-

nih akata pravosudnih tijela bivše JNA, bivše SFRJ i Republike Srbije. Vlada je Ustavnome sudu predložila da donese odluku kojom se utvrđuje neustavnost ovog Zakona te da se Zakon ukine u cjelini.

17. ožujka - Većinom glasova na 11. izbornom saboru HNS-a za predsjednika stranke ponovno je izabran dosadašnji predsjednik *Radimir Čačić*, a za potpredsjednike stranke *Vesna Pusić* i *Ivan Vrdoljak*.

18. ožujka - Prvi zapovjednik Hrvatskog ratnog zrakoplovstva general-bojnik *Imra Agotić* umro je u 70. godini u Zagrebu, na hitnoj u Kliničkom bolničkom centru Zagreb. Široj javnosti postao je poznat kao glavni pregovarač s JNA 1991., zbog čega je i svjedočio na suđenju *Slobodanu Miloševiću*.

TRAVANJ

11. travnja - Predstavnici Vlade Hrvatske i francuskog konzorcija Zagreb Airport International Company (ZAIC) potpisali su ugovor o koncesiji za izgradnju i upravljanje Zračnom lukom Zagreb.

20. travnja - Tiskara Vjesnik, zbog dugova Tiskari, prekinula tiskati dnevnik »Vjesnik« koji je dan kasnije izašao samo u internetskom izdanju.

SVIBANJ

5. svibnja - Na Trgu maršala Tita u Zagrebu održan je šesti veliki javni prosvjed građanske inicijative »Krug za trg« s kojega je ponovno upućen zahtjev gradskim vlastima za preimenovanjem toga trga.

Sa skupa, u čijoj je organizaciji prvi put sudjelovao i Hrvatski helsinški odbor, od vlasti je zatraženo da na djelu pokaže svoju demokraciju i ukloni sve simbole komunizma i titoizma koji su, istaknuto je, zatirali ljudsko dostojanstvo i njegovali kult nacionalnog poricanja.

9. svibnja - *Silvano Hrelja* ponovno je na 10. redovitoj i izbornoj skupštini Hrvatske stranke umirovljenika (HSU) izabran za predsjednika te stranke.

21. svibnja - *Tomislav Karamarko* je nakon cjelodnevnog 15. općeg sabora HDZ-a izabran za novog predsjednika HDZ-a. Za zamjenika predsjednika HDZ-a izabran je *Drago Prgommet*.

LIPANJ

7. lipnja - Ministrica zaštite okoliša i prirode *Mirela Holy* podnijela je ostavku na svoju dužnost.

13. lipnja - Hrvatski sabor iskazao je povjerenje SDP-ovcu *Mihaelu Zmajloviću* kao novom ministru zaštite okoliša i prirode.

16. lipnja - U Zagrebu je bez izgreda protekao 11. Zagreb Pride, posvećen pravu na obitelj istospolnih parova.

27. lipnja - Glavnim ravnateljem policije imenovan je *Vlado Dominić*, dotadašnji tajnik Kabineta ministra unutarnjih poslova Ranka Ostojića koji ga je između deset kandidata Vladi i predložio za čelnika policije.

29. lipnja - Prvi potpredsjednik Vlade *Radimir Čačić* nepravomoćno je osuđen na Županijskom sudu u Kaposváru na godinu i deset mjeseci zatvora s rokom kušnje od tri godine i mora snositi sudske troškove zbog

izazivanja prometne nesreće u kojoj su poginule dvije osobe.

SRPANJ

6. srpnja - Nakon sedam godina zabrane zagrebački Trg sv. Marka od 15. srpnja otvoren je za javna okupljanja i mirne prosvjede, odlučio je Hrvatski sabor, izmijenivši Zakon o javnom okupljanju.

6. srpnja - *Boris Vujčić* novi je guverner Hrvatske narodne banke (HNB), odlučio je Hrvatski sabor koji je istovremeno odlučio i o prestanku mandata dosadašnjeg guvernera *Željka Rohatinskog*.

13. srpnja - Hrvatski sabor donio je Zakon o medicinski pomognutoj oplodnji (MPO).

17. srpnja - Na dužnost novog ravnatelja Vojne sigurnosno-obavještajne agencije (VSOA) stupio je brigadni general *Zdravko Klanac*, nakon što je dotadašnjem ravnatelju general pukovniku *Darku Grdiću* istekao mandat.

18. srpnja - Splitsko Gradsko vijeće donijelo je odluku kojom se odobrava postavljanje križa na Marjanu višeg od 21 metra i šireg od 10 metara, to jest, kako je rečeno, istih dimenzija koje je imao križ postavljen na tome mjestu 1900. godine, a koji je austrougarska vojska srušila 1917. godine.

KOLOVOZ

5. kolovoza - Predsjednik nevladine organizacije Srpski demokratski forum *Veljko Džakula* nazočio je proslavi Dana pobjede i domovinske zahvalnosti i obljetnici vojno-redarstvene operacije Oluje, što je bilo prvi put da toj proslavi nazoči netko od čelnika srpske nacionalne manjine u Hrvatskoj.

29. kolovoza - Potpredsjednik

Vlade i ministar regionalnog razvoja i fondova EU *Branko Grčić* predstavio je novu podjelu Hrvatske na dvije statističke regije – jadransku i kontinentalnu.

RUJAN

30. rujna - Nakon duge i iscrpljujuće borbe s bolešću predsjednik Hrvatskog sabora *Boris Šprem* umro je rano ujutro po europskom vremenu u MD Anderson Cancer Center u Houstonu. Boris Šprem bolovao je od iznimno malignog oblika multiplog mijeloma. Usprkos intenzivnoj terapiji došlo je do daljnje progresije bolesti, a 29. rujna došlo je do pogoršanja stanja uz zatajenje vitalnih funkcija.

LISTOPAD

10. listopada - *Josip Leko* (SDP) jednoglasno je izabran za predsjednika Hrvatskog sabora. Za potpredsjednicu Sabora također jednoglasno i na prijedlog klubova vladajuće koalicije, SDSS-a i Kluba nacionalnih manjina, izabrana je SDP-ova zastupnica *Dragica Zgrebec*.

12. listopada - Hrvatski sabor je, na prijedlog Vlade i sukladno mišljenju Odbora za medije, bez rasprave razriješio dotadašnji i imenovao novi sastav Upravnog vijeća Hrvatske izvještajne novinske agencije.

12. listopada - Zbog kupnje stana od tvrtke Geotehnika ispod tržišne cijene na godinu dana zatvora nepravomoćno je osuđen *Željko Dobranović*, bivši predstojnik Ureda predsjednika Republike *Stjepana Mesića*.

17. listopada - Vlada je iz proračunskih zaliha odobrila dva milijuna kuna Gradu Kninu za zatvaranje financijske konstrukcije za nacional-

ni Spomenik hrvatske pobjede »Oluja '95« u Kninu.

26. listopada - *Goran Radman* novi je glavni ravnatelj HRT-a, odlučio je Hrvatski sabor većinom glasova.

STUDENI

14. studenoga - Radimir Čačić podnio je ostavku na dužnost prvog potpredsjednika Vlade i ministra gospodarstva.

14. studenoga - Zadarski nadbiskup *Želimir Puljić* izabran je na redovitom plenarnom zasjedanju Hrvatske biskupske konferencije (HBK) za predsjednika HBK-a.

16. studenoga - U cijeloj Hrvatskoj s oduševljenjem je popraćeno čitanje oslobođajućih presuda hrvatskim generalima *Mladenu Markaču* i *Anti Gotovini*.

16. studenoga - Hrvatski generali Ante Gotovina i Mladen Markač doputovali su nešto iza 16 sati u Zagreb. Generale je na zagrebačkom Trgu bana Josipa dočekalo više desetaka tisuća građana i pozdravili su ih s pozornice poručivši – »Pobijedili smo, ovo je točka na i!«, »Okrenimo se budućnosti« i »Hrvatska je oslobođena bez ikakve mrlje«.

16. studenoga - Hrvatski sabor je većinom glasova iskazao povjerenje novoj prvoj potpredsjednici Vlade *Vesni Pusić*.

20. studenoga - Bivši premijer *Ivo Sanader* proglašen je krivim za ratno profiterstvo u slučaju Hypo i uzimanje mita u slučaju Ina-Mol te je nepravomoćnom presudom osuđen na jedinstvenu kaznu od deset godina zatvora.

20. studenoga - Hrvatski književnik i prevoditelj, akademik *Ivan Kušan*, autor poznatih dječjih romana o dječaku Koku, preminuo je u 80. godini.

23. studenoga - Predsjednici HDZ-a i Bloka umirovljenici zajedno (BUZ) Tomislav Karamarko i *Milivoj Špika*, u središnjici HDZ-a potpisali su Sporazum o prijeizbornoj i poslijeizbornoj koaliciji.

27. studenoga - Sporazum o trajnoj političkoj suradnji na razini Republike Hrvatske između Hrvatske demokratske zajednice (HDZ) i Hrvatske stranke prava (HSP) dr. Ante Starčević, u Vukovaru su potpisali predsjednik HDZ-a Tomislav Karamarko i Ruža Tomašić, predsjednica HSP-a dr. Ante Starčević.

PROSINAC

13. prosinca - Predsjednik Hrvatskih laburista *Dragutin Lesar* kazneno je prijavio premijera *Zorana Milanovića* jer je Vlada najavila privatizaciju važnih državnih tvrtki bez Strategije upravljanja državnom imovinom, koju donosi Hrvatski sabor.

14. prosinca - Snižavanje kreditnog rejtinga usložnjava ionako tešku situaciju za Hrvatsku i donosi teže uvjete za Vladu i gospodarstvo, posebno za one koji se zadužuju u inozemstvu, izjavio je ministar financija *Slavko Linić*.

14. prosinca - Hrvatski sabor je većinom glasova izmijenio Zakon o hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji, čime je javno dostupnim učinio popis hrvatskih branitelja iz braniteljskog Registra.

17. prosinca - Državni zavod za statistiku objavio je rezultate popisa stanovništva, kućanstava i stanova u RH 2011. U odnosu na prethodni popis, 2001., u Hrvatskoj živi 152.571 stanovnika manje.

Tomislav Vuković

ŠESTI PUT NA INICIJATIVU PROGNAHNIH SRIJEMACA IZ MOROVIĆA, KUKUJEVACA, SOTA I VAŠICE

Ivanjsko jahanje u Dopsinu

Okupilo se pola sela i još stotinjak gostiju iz petnaestak konjogojskih udruga iz Slavonije, Baranje i Srijema

Čestitam vam Boga i Božića, Svetog Ivana! Tako smo u sunčano jutro tog trećeg dana Božića, blagdan Sv. Ivana dočekali u Dopsinu, malom selu nadomak Osijeka u općini Vladislavci. Ovisnici o lju-

bavi prema konjima priredili su mještanima Dopsina bijeli Božić, ali snijeg je zbog neuobičajeno visokih temperatura okopnio, a stadion NK Goleo bijelio se zbog lipicanaca. Okupilo se pola sela i još stotinjak gostiju iz petna-

estak konjogojskih udruga iz Slavonije, Baranje i Srijema. Šesta je ovo po redu manifestacija, potaknuta inicijativom prognanih Srijemaca iz Morovića, Kukujevaca, Sota i Vašice, koju su prihvatili i starosjedioci ali i prognani

Hrvati iz Bosanske Posavine, koja polako prelazi u tradiciju.

»Ima nas sa svih strana, Slavonaca iz Broda, Vinkovaca, Đakova, Širokog Polja, Čepina i Ernestinova, Baranjaca iz Branjinog Vrh, Popovca i Kozarca i

Darija Šojić članica je Konjogojske udruge Srijem iz Bogdanovaca i propisno je šokački odjenuta. Čizme, rajtozne i štrikana reklja (špenzle), jedino još šešir fali, ali zato je lijepe oči uokvirila bujnom smeđom kosom. Darija jaše kobilu Galu, hrvatski toplokrvnjak, a u staji imaju još četiri grla. Ljubav prema konjima naslijedila je od djeda koji je također držao konje, ali njeni roditelji ih nisu imali. S udrugom sudjeluje na svim manifestacijama, od Đakovačkih vezova i Vinkovačkih jeseni do pokladnoga jahanja, kada su češće po selima nego doma. U Dopsinu je već peti puta i zadovoljna je odličnom organizacijom i toplom dobrodošlicom.

Barbara Perica dolazi iz Đakova i članica je konjogojske udruge u Širokom Polju, a u Dopsinu je drugi, ali ne i posljednji put. Došlo ih je desetak, ljubitelji su mnogih susreta diljem Šokadije gdje se mogu pohvaliti konjima, a jaše

lipicansku kobilu Dravu staru 9 godina. U staji imaju još 8 grla i svi u obitelji vole konje. Svi ih znaju u Đakovu i okolici. Barbara voli što je lijep i sunčan dan, jer sinoć je prije spavanja molila Boga da kiša stane. Očito, molitva joj je uslišena.

sjednik Konjogojske udruge Baranja i da ih je danas došlo pet-šest iz Branjinog Vrha, Popovca i Kozarca. Rekao je kako su sudionici brojnih manifestacija diljem Baranje, Slavonije i Srijema, da su već treću godinu u Dopsinu i da obožavaju pokladno jahanje kada su svakoga dana u nekom drugom selu Šokadije. I vaš izvijestitelj je već šesti puta u Dopsinu na jahanju i poznaje barem polovicu konja i jahača.

Slavko Žebić

Srijemaca iz Iloka, Starih Mikanovaca i Bogdanovaca. Počeli smo prije pet godina, nas pet-šest konjanika, a prošle i ove godine ima nas šezdesetak. Okupljali smo se i jahali po svim vremenskim uvjetima, a Bogu hvala, podario nas je ovim divnim sunčanim danom. Točno u podne polazimo sa stadiona, gdje svima nudimo piće dobrodošlice i topao zajutak, pa idemo od kuće do kuće i čestitamo imendan svim Ivanima i Ivanama, a završimo s prvim mrakom u seoskom domu kulture uz večeru i tambura-

še«, rekao je *Željko Zavorski*, jedan od inicijatora ovog lijepog događanja, Morovićanin podrijetlom, koji jaše kobilu Rajnu.

Prva postaja ivanjskih jahača je obiteljski dom Zavorskih gdje su pjesmom domaćinu Ivanu čestitali imendan, pa i njegovu unuku, koji nosi djedovo ime. Stari je Ivan blistao od sreće. I u rodnom Moroviću uvijek su na treći dan Božića slavili njegov imendan, uvijek se okupi cijela rodbina, susjedi i prijatelji, a ovdje u Dopsinu doživio je da njemu i unuku imendan

čestita stotinjak njima dragih ljudi. Svi oni su Željkovi prijatelji, svi uživaju u konjima i svi su došli u Dopsin uveličati ovu krasnu aktivnost koja u selu prelazi u tradiciju. Ovo je već šesta uspješna godina, a Ivan je uvjeren kako će tako i nastaviti, jer šteta je ovakvu ljepotu prekinuti. To su prihvatili mnogi u mjestu, to podupiru i općina i svi Srijemci doseljeni u Dopsin, a rekao je kako u Dopsinu ima 17 obitelji iz Morovića.

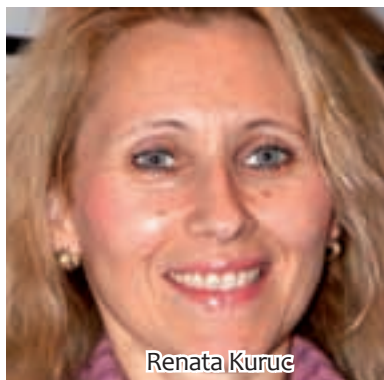
Dva Ivana čestitala su jedan drugom imendan, pa se *Ivan Gajšek* pohvalio kako je pred-

Đuro Augustinović došao je s još četvoricom prijatelja i očaran je organizacijom i odmah je rekao kako će dolaziti i ubuduće. Tim prije, jer ovdje ima i nekoliko obitelji iz Sota, a pohvalio se kako i sam vodi takvo podrijetlo, jer otac je iz Sota prešao u Ilok, a u Sotu još uvijek žive njegovi djed i baka i on vrlo često navratu do Sota. Đuro jaše lipicanca Santa, žeravu lipicanske pasmine, a u staji u Iloku ima još jednog pastuha. Rekao je kako u konjogojskoj udruzi u Iloku danas ima petnaestak članova s više od 40 konja.

Dinamični prijelaz iz 2012. u 2013. godinu

U vrijeme kad su se mnogi odmarali zbog najvećih blagdana obiju konfesija, u Mjesnoj zajednici Sonta užurbano se radilo na realizaciji odobrenih projekata i pripremi dokumentacije za nove

Renata Kuruc

Tijekom prosinca 2012. i početkom siječnja ove godine u stručnim službama MZ Sonta zabilježene su pojačane aktivnosti. S realizacijom nekoliko projekata započet će se već u drugoj polovici siječnja.

Nakon puna tri desetljeća, trebali bi započeti radovi na uređenju kanala u slivu »Bogojevo 1«. Ovi radovi će biti financirani bespovratnim sredstvima, odobrenim po natječaju Pokrajinskog tajništva za poljoprivredu, vodu, privredu i šumarstvo. »Od početka svojega mandata na mjestu tajnice pokrenula sam većinu projekata, koji su za tri godine mjesnoj zajednici Sonta donijeli oko 31 milijun dinara bespovratnih sredstava. Tako nam je po ovom natječaju, zahvaljujući i pravodobno urađenoj dokumentaciji, uz učešće javnog poduzeća 'Vode Vojvodine' i Općine Apatin u visini 1/3 od ukupne vrijednosti navedene u projektu, za uređenje kanalske mreže u funkciji odvodnjavanja poljoprivrednog zemljišta MZ Sonta dodijeljeno bespovratnih 5,7 milijuna dinara. Nakon tri desetljeća ovaj kanal će biti očišćen i izmu-

ljen, a osim na poljoprivredno zemljište, imat će znatan utjecaj i na problem odvoda dijela atmosferske kanalizacije iz rubnih dijelova sela«, pojašnjava Renata Kuruc.

Na njezinu inicijativu još je 2010. godine upućen zahtjev za mišljenjem Ministarstvu financija, Upravi za trezor filijale u Somboru o utvrđivanju prava MZ Sonta u svojstvu neizravnog korisnika proračuna, ali i tzv. malog javnog komunalnog poduzeća, za pravo na povrat prethodno uplaćenog PDV-a za investicije koje se odnose na vodnu infrastrukturu, odnošenje komunalnog otpada i dimničarske usluge. Rješenjem Ministarstva priznato je pravo na povrat PDV-a, pa su tako u dva navrata na račun MZ Sonta uplaćena značajna sredstva: 6. lipnja 2010. godine 2 milijuna dinara i 30. studenoga 2012. godine 1.155.541,00 dinara. Ova sredstva su znatno pridonijela pozitivnom poslovanju MZ Sonta u vrijeme sveopće krize.

Bez problema radi i sončanski vodovod, za čiju su funkciju, osim sredstava mjesnog samodoprinosu, u posljednje tri godine putem sudjelovanja na natječajima pokrajinskog Tajništva za vodoprivredu odobrena sredstva u ukupnom iznosu od oko 6 milijuna dinara.

Gorući problem žitelja Sonte predstavljaju uvjeti u kojima radi služba poštanske jedinice u selu. Riječ je o neuvjetnom, vrlo ruiniranom prostoru, bez sanitarnog

čvora. »Objekt pripada JP PTT-u Srbija, a zbog neadekvatnog održavanja sklon je urušavanju. Kako ovo poduzeće po riječima odgovornih nije u mogućnosti sanirati objekt, MZ Sonta je uz podršku i pomoć Općine Apatin ponudila soluciju izmještanja poslovnog prostora jedinice poštanske službe u Sonti u prostorije T.P. 'Sonta-promet' u štečaju. Za opremanje 100 m objekta potrebno je uložiti dodatnih oko 500.000,00 dinara. Sredstva će osigurati Općina Apatin i MZ Sonta, koja će provesti postupak javne nabave male vrijednosti radi izbora izvođača radova. Još jedan veliki problem Sončana pokrenut je s mrtve točke. Započeli smo s pripremom dokumentacije za izgradnju nove zelene tržnice. Sadašnja je smještena na neuvjetnoj lokaciji, pa ne samo da ometa promet, nego jednim dijelom graniči s regionalnom cestom, od koje uopće nije odvojena. Tako je stalno prisutna opasnost, kako za pješake, tako i za veliki broj automobila, parkiranih uz ovu vrlo frekventnu prometnicu. Tržnica će, po odluci Savjeta MZ, biti izmještena na vrlo funkcionalan prostor na križanju Vojvođanske s Jugoslavenskom ulicom. Tako će biti riješeni i problemi parkiranja i sanitarnoga čvora, a sredstva namjeravamo osigurati putem sudjelovanja u projektima prekogranične suradnje s institucijama i lokalnim zajednicama u Republici Hrvatskoj. Isto

tako, na ovaj način pokušavamo riješiti još jednu, za naše pojmove vrlo veliku investiciju, gradnju seoske zatvorene kanalizacije. To su nam najkrupniji, ali i najhitniji poslovi koji nas očekuju, one manje za sada vrlo uspješno rješavamo u hodu«, kaže Renata Kuruc.

Potkraj 2012. godine predsjednik SO Apatin dipl.oec. Goran Orlić donio je odluku o raspisivanju izbora za novi saziv savjeta MZ Sonta. To je prilika za Sončane s biračkim pravom da 17. veljače izađu na birališta i izaberu predstavnike koji će se, po njihovom mišljenju, u slijedeće četiri godine ponašati domaćinski i prije svega svoje aktivnosti usmjeriti na dobrobit sela.

MZ Sonta redovito aplicira i na natječaje Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice. »Po posljednjem natječaju dodijeljeno nam je 50.600,00 dinara. Ova sredstva će biti dostatna za postavljanje još jedne table s nazivom naseljenog mjesta i tablom dobrodošlice na hrvatskom jeziku, koji je u službenoj uporabi u našoj Općini. Ukoliko bude mogućnosti, namjeravamo izraditi i info-pult. I dalje ćemo se natjecati za sredstva ovoga Tajništva, jer nam je vrlo bitna svaka mogućnost unapređivanja uporabe našeg materinskog jezika na ovim prostorima«, kaže Kurucova.

Godišnja skupština HKUPD-a »Matoš«

PLAVNA – Godišnja skupština, kojom će biti obilježena peta obljetnica postojanja HKUPD-a »Matoš«, održat će se u petak, 11. siječnja, u dvorani Vatrogasnog doma u Plavni s početkom u 18 sati. U kulturnom će se dijelu programa predstaviti »Matoševa« ženska pjevačka skupina s božićnim pjesmama.

Vodstvo udruge poziva sve članove, simpatizere i prijatelje da svojom nazočnošću uveličaju ovaj događaj.

Z. P.

Veliko prelo HKC-a »Bunjevačko kolo«

SUBOTICA – Veliko prelo Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« održat će se u iduću subotu, 19. siječnja, u svečanoj dvorani centra od 19,30 sati. Ovim putem organizatori raspisuju natječaj za najljepšu »Prelijsku pismu« Velikog prela 2013., kao i natječaj za najljepšu prelju.

Prijave prima restoran »Dukat«, Preradovićeve 4, 24000 Subotica, tel. 024 555 738. Ondje se mogu rezervirati i ulaznice po cijeni od 2000 dinara. Na prelu će svirati Tamburaški ansambl »Hajo« i sastav »Da capo« iz Požege (R. Hrvatska).

Prelo mladeži DSHV-a

SUBOTICA – Šesto po redu Prelo Mladeži DSHV-a održat će se 25. siječnja u restoranu KTC-a, s početkom u 19 sati. Istog će dana biti održan i memorijalni malonogometni turnir za mlade »Duj Runje«. Goste i mlade tijekom prela zabavljat će poznati tamburaški ansambl.

Mladež DSHV-a poziva zainteresirane članove, simpatizere stranke i mladeži da se jave njima najbližim mjesnim organizacijama DSHV-a, kako bi na vrijeme bili prijavljeni, jer će broj ulaznica biti ograničen. Iz udaljenih mjesta bit će organiziran prijevoz autobusima, priopćuje Mladež DSHV-a.

Veliko prelo »Pučke kasine 1878«

SUBOTICA – Veliko prelo »Pučke kasine 1878« održat će se 26. siječnja u gostioni »Zorica« u Subotici, s početkom u 20 sati. Goste će zabavljati tamburaški ansambl »Biseri« iz Subotice. Za večeru je tradicionalno predviđena »krumpir-ča«, a u ponoć fanci.

Cijena ulaznice je 1500 dinara, a karte se mogu rezervirati na brojeve telefona: 062/193-89-20, 064/14-884-69, 063/19-585-88, 064/831-90-53 i u gostioni »Zorica« 024/562-316.

»Veliko tamburaško prelo« u Subotici

SUBOTICA – Prvo »Veliko tamburaško prelo«, koje organizira HGU »Festival bunjevački pisama«, bit će održano 2. veljače u restoranu KTC-a u Subotici, s početkom u 20 sati. Goste će zabavljati: TS »Ringišpil« iz Hrvatske, ansambl »Hajo« i TS »Klasovi« iz Subotice. Cijena ulaznice, u koju

su uračunati večera i piće, je 2000 dinara. Rezervacije se mogu izvršiti na telefon: 065/503-6888.

»Gupčev bal« u Tavankutu

TAVANKUT – Peti po redu »Gupčev bal«, kojeg organizira HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta, održat će se 9. veljače u sportskoj dvorani Osnovne škole »Matija Gubec« u Donjem Tavankutu s početkom u 19 sati.

Goste očekuju brojne zanimljivosti, a za dobru zabavu pobrinut će se tamburaški sastavi »Klasovi« i »Biseri« iz Subotice.

Cijena ulaznice, u koju je uračunata bogata večera i neograničeno piće, je 1.500 dinara. Rezervacije se mogu izvršiti na telefon: 064/2015274.

Marinbal u Lemešu

LEMEŠ – Marin bal u Lemešu održat će se 2. veljače u mjesnom Domu kulture s početkom u 19,30 sati, u organizaciji HBKUD-a »Lemeš«. Goste će zabavljati tamburaški sastav »Boemi«. Za večeru je tradicionalni lemeški juneći paprikaš, a u ponoć fanci na »pantljiku«. Goste očekuju bogata tombo-la i igre iznenađenja.

Cijena ulaznice je 1300 dinara, a može se rezervirati na telefone 063 7172043 ili 063 1184050.

KPZH »Šokadija« na Brodskom kolu

SONTA – KPZH »Šokadija« iz Sonte sudjelovat će na desetoj Smotri pučkih igrokaza, u okviru 49. po redu smotre folklora »Brodsko kolo 2013.«, koja počinje u subotu, 12. siječnja. Programi ove najstarije hrvatske manifestacije izvornog folklora i običaja održavaju se tijekom cijele godine.

Sončani će se tamošnjoj publici predstaviti svojom posljednjom predstavom »Dovedeni, zatečeni i naši« autora teksta i redatelja *Ivana Andrašića*.

Na smotri nastupaju članovi najboljih pučkih dramskih skupina iz Brodsko-posavske i susjednih županija, te svake godine i po jedna odabrana skupina kazalištaraca iz Austrije, Mađarske i Srbije.

K. P.

Zimska škola hrvatskog folklora u Crikvenici

CRIKVENICA – U Crikvenici se održava tradicionalna Zimska škola hrvatskog folklora u organizaciji Hrvatske matice iseljenika, a ovogodišnji program škole obuhvaća napjeve, nošnje i koreografiju hrvatskoga folklornog naslijeđa dinarskog podneblja.

U radu škole sudjeluje 70 polaznika iz više zemalja Europe i svijeta – iz Argentine, SAD-a, Njemačke, Slovačke, Mađarske, Srbije, Švicarske, Bosne i Hercegovine, te iz Hrvatske.

Zimska škola hrvatskog folklora završit će zajedničkim nastupom svih polaznika u velikoj Gradskoj sportskoj dvorani u Crikvenici, u subotu, 12. siječnja.

Narodno blago i čuvarica identiteta

Običan čovjek može postaviti pitanje – zašto očuvati dijalekte? Ako nam za komunikaciju služi standard, što dobivamo dijalektom?

Piše: Katarina Čeliković

Kada dio nekog naroda živi odvojeno od svoje matice, jezik mu postaje jedno od najpotrebnijih i ponekad najteže dostupnih sredstava za očuvanje nacionalnog identiteta. Najpotrebnije – na što nas podsjeća izreka koju su mnogi hrvatski velikani spominjali – jer narod u jeziku živi (*B. Rajić, B. Vujkov*), a teže dostupno napose kada se nalazi u okruženju dominantnog većinskog jezika koji je po mnogo čemu sličan te se svoj materinji govor ne doživljava kao autentičan, a još manje ravnopravnim. Kakvo je mjesto narodnog govora u sklopu jezika jednog naroda i treba li ga i kako čuvati, pitanja su na koja bismo morali dati odgovore kako nas budućnost ne bi tražila kao »zamrle« i »zaboravljene« u prošlom, 20. stoljeću.

STANDARD I NARJEČJA

Poznato je da hrvatski jezik dijelimo na tri narječja – štokavsko, kajkavsko i čakavsko, te na više dijalekata i na brojne govore. Hrvatski je standardni jezik zasnovan na štokavskom narječju, a potreban je kako bi se jednim jezikom sporazumijevali pripadnici istoga, hrvatskoga naroda budući da je hrvatska dijalektološka mapa vrlo šarolika i često su zavičajni govori različiti do nerazumljivosti. Važno je stoga imati jedan jezik – koji je dogovoren i kojim ćemo se svi moći sporazumjeti.

Jesu li na ovaj način narodni govori manje vrijedni od standardnoga jezika? Iako bi lingvisti morali stati u obranu zavičajnih govora, prečesto se prešućuje potreba njihova očuvanja, te se stječe dojam kako u javnosti prevladava stav da su dijalekti manje vrijedni od standardnog jezika. Mjesni ili zavičajni govor koriste stanovnici pojedinog mjesta i on ima obilježja dijalekta i narječja kojemu pripada. Više takvih govora čini skupinu zavičajnih govora, više skupina zavičajnih govora čini dijalekt, a više dijalekata čini narječje. Ovo je gradacija kojom dolazimo do standardnog jezika kojim se služimo kao općim sredstvom sporazumijevanja. Često čujemo i izraz »književni« jezik, kojim se služi književnost, ali u novije vrijeme prevladava naziv »standardni« jezik, čime se naglašava njegova uređenost i određenost pravilima koja važe za sve govornike hrvatskoga jezika. Stoga se standardni jezik mora učiti kako bismo se svi pridržavali dogovorenih pravila, dok se, što je opće poznato, narodni govori odlikuju svojim različitostima po čemu su specifični i što ih čini narodnim blagom.

IKAVSKI GOVOR

Što je to ikavski govor i tko se njime koristi? Ikavski govor je nazvan po izgovoru jata kao glasa i i najčešći je tip materinskog govora kod zapadnog novoštokavskog dijalekta te slavonskog šćakavskog dija-

lekta, koje većinom govore Hrvati. Kako nam to opisuje dr. sc. *Josip Lisac*, ikavski se govor prostire »na području zapadne Hercegovine, dijelu južne Bosne sve do područja Jajca i zone sjeverno od Travnika i Zenice; u taj je dijalekt uključeno i područje zapadno od Livna, teren oko Dervente i Bihaća. Zapadno od rijeke Bosne i zapadno od Neretve, Hrvati su i Bošnjaci ikavci«. Na jugu novoštokavskim se ikavskim dijalektom govori od Opuzena i Metkovića prema sjeverozapadu sve do Omiša. Iako je obala uglavnom čakavska, na mnoga su područja doprli štokavci i izmijenili postojeću čakavštinu. Takvo je stanje u Splitu, podvelebitskom području, na otocima Korčuli (Račišće), Hvaru (Sućuraj), Braču (Sumartin), Šolti (Maslinica), Pagu, osobito u Dinjiški i Vlašićima. U Lici su ikavci novoštokavci koncentrirani oko Gospića, u blizini Senja, oko Lovinca i Svetog Roka, u zoni prema Kordunu. U Gorskom kotaru ikavci su u Liču i okolici, Mrkoplju i u Sungeru. U Slavoniji su novoštokavci u Vuki, Širokom Polju, Punitovcu i Dragotinu. Taj je idiom zabilježen i u nekim mjestima u Bačkoj, Mađarskoj, Austriji, u okolici Budimpešte te u Italiji (Molise). /Dr. sc. *Josip Lisac*, *Hrvatska dijalektologija 1 - Hrvatski dijalekti i govori štokavskog narječja i hrvatski govori torlačkog narječja*, Zagreb 2003./

PRIMJER (NE)OČUVANJA IKAVICE

Izvan Hrvatske i Bosne i Hercegovine, ikavicom govore i bunjevački Hrvati na sjeveru Bačke, gdje je u stalnom procesu nestajanja. Usprkos nastojanjima brojnih pojedina i udruga, ona nema svoje mjesto, ne samo kakvo zaslužuje, već ni približno onakvo kakvo je aktualno u Hrvatskoj. Dok se, primjerice, Dalmatinci ikavicom svakodnevno služe kako u običnom životu, tako i u medijima, među bačkim Bunjevcima se govori još u pojedinim ruralnim sredinama, a u gradovima je ona doista u tragovima. Nerijetko ćemo u komunikaciji s govornicima ikavskog govora u Bačkoj čuti priče o tome kako su i zašto prestali govoriti ikavicom još njihovi roditelji pa onda nije čudo što ni mladi naraštaji ne znaju »divanit«. Evo jedne tip-ske priče.

Djevojka je u kući kao dije- te, s roditeljima naučila govo- riti ikavski. No, dolaskom u školu, na satu srpskoga jezi- ka, profesorica »materinjeg« jezika (!) je na satu ovu dje- vojku opomenula da treba govoriti književnim jezikom – što znači ne smije reći »lipo ću napisat« već »lepo ću da napišem«. Jasno je da poslije toga dotična učenica ne samo da je prestala govoriti »lipo« već je potpuno usvojila srpski standardni jezik kako ne bi odskakala od ostalih, odnosno važećeg i poželjnog obrasca. Jasno je da se ovakvo pona- šanje u školi nikako ne smije dopustiti, a kamoli bi se to trebalo očekivati od profesora materinjeg jezika (sic!); tada, naravno, nije za nas bilo hrvat- skoga jezika.

Ovakvih, negativnih primje- ra bilo je previše, koji su utje- cali na to da danas prevladava stav kako su dijalekti manje vrijedni od standardnoga jezi- ka, jer su oni »nepravilni«.

Zbog toga se na dijalekte pre- često gleda posprdno i prezri- vo, a na one koji govore dija- lektom kao na neuke »seljači- ne«. Velika je odgovornost i na lingvistima, na profesorima i onima koji se jezikom bave kao živim tkivom i koji su vrlo malo poduzeli kako bi ljudima objasnili da njihovi materinji govori nisu »nepravilni« i da nisu manje vrijedni od stan- darda.

ZAŠTO OČUVATI DIJALEKTE?

Običan čovjek može posta- viti pitanje – zašto očuvati dijalekte? Ako nam za komu- nikaciju služi standard, što dobivamo dijalektom?

Dijalekt je narodno blago. Tradicija i tradicijska kultura su nedvojbeno blago naroda, a velik dio čuva se u govoru, pa bio to govor i najmanjeg mje- sta. Poput narodnih običaja, različitih spomenika, kultur- nih vrednota, i narodni govori čuvaju starinu te čine veliko bogatstvo i pojedinih naroda i cijeloga čovječanstva. Svaki je govor na svoj način poseban i zanimljiv te je nestanak, odno- sno smrt bilo kojeg dijalekta, kao i jezika, prava katastrofa. Između smrti dijalekata i smrti jezika zapravo nema apsolut- no nikakve razlike.

Drugi važan razlog za oču- vanje dijalekata je identitet. Ikavica je u slučaju bačkih Hrvata, i kod Bunjevaca i kod Šokaca, bila i ostala identi- tetska odrednica budući da žive povijesno odsječeni od matičnog naroda. Nestanak dijalekta mijenja i čovjekovu psihi, koji se tako nalazi u brisanom prostoru te prima jezik i identitet onih s kojima živi. Ima primjera kada djeca roditelja koji su napustili svoj govor i prešli na neki drugi, najčešće jezik, osjećaju posli- je određen gubitak identiteta, a time i kulturnoga naslijeđa.

Svi možemo potvrditi kako negativan odnos profesora u školama pridonosi istom takvom, negativnom odnosu prema dijalektima i kod samih učenika. I sami vidimo kako dosta mladih ljudi napušta svoj materinski govor, usvaja jezik većinskog naroda i ne osjeća pripadnost svome narodu.

KAKO OČUVATI IKAVICU?

Od najveće je važnosti pro- svjećivanje javnosti ponajprije javljanjem lingvista i drugih stručnjaka koji se bave jezi- kom i književnošću, na tele- viziji, na radiju, u novinama, na javnim tribinama itd. Oni trebaju promicati ljubav prema dijalektima, toleranciju i pri- hvaćanje svih dijalekata kao jednakih, ali i jednaku vrijed- nost standarda i dijalekata. Dijalekti se ne smiju progla- šavati »seljačkima« i »smiješ- nima«.

Ulijevanje poštovanja prema svojem vlastitu dijalek- tu je također važan cilj, napose imamo li u vidu kako se mnogi govornici srame svoga govora. Stoga treba javno propagirati uporabu dijalekata pokazujući kada i gdje je dijalekt poželjni- ji od standarda.

Dijalekte treba na velika vrata službeno uvesti u razre- de. Podučavanje se u osnov- nim školama treba zasnivati na uporabi dijalekta, koristeći se pri tome tradicijskom kultu- rom (obilježavanje blagdana, narodni običaji) kao osnovom na kojoj se ujedno gradi nacio- nalna svijest djece.

Ikavica mora biti sredstvo za oživljavanje tradicijske kul- ture. Nepotrebno je bilo koji od običaja Hrvata Bunjevaca i Šokaca u javnosti predstavljati na standardnom jeziku kada je ikavica imanentna upravo tradicijskoj kulturi (Dužijan- ca, tute, šokačko veče i sl.).

Važno je na što više kulturnih

priredbi uvesti ravnopravno uz standardni jezik i ikavicu svih mjesta u kojima se ona govori (Lira naiva, Smotra recitatora, dramsko stvaralaštvo, festivali pučkog pjevanja i dr.).

Ne manje važno je promica- nje ikavice kroz medije. Bilo bi, recimo, poželjno kako na lokalnim TV postajama tako i na državnoj televiziji uvesti program u kojem će se na ikavici čuti pjesme poznatih pjesnika, u kojem će narod »divanit« o svojim običajima i o životu koji živi. I javna bi obilježja (putokazi, imena ulica i naseljenih mjesta...) trebali biti na mjesnom govoru čime bi se pripadnici hrvat- skog naroda osjećali sigurni- jima i u svom govoru pred drugima.

ZAKLJUČAK

Primjetna su nastojanja inte- lktualaca i aktivista u ponekim udrugama kulture u vezi s oživ- ljanjem aktivnog korištenja dijalekta. No unatoč tomu, još se može naići na mnogo više negativnih pojava, kao što je nekorisćenje ikavice u školi, u medijima, pa i u trgovinama, na standardu i to većinskog naroda, pa se ljudi srame svojega mate- rinskoga jezika.

Potrebno je na svim razina- ma širiti svijest o ljepoti narod- noga govora – ikavice među Hrvatima u Vojvodini – istupa- njem u javnosti na manifesta- cijama vezanim uz tradiciju, hrabriti djecu da međusobno govore svojim materinskim govorom, pjesnike da pišu na ikavici, objavljujati tekstove u tiskovinama na ikavici, prou- čavati ikavicu (Dani Balinta Vukova) organizirati kulturne događaje (poput Večeri ika- vice u Stanišiću). Tako ćemo, radeći na očuvanju kulturne baštine našeg naroda, istupa- njem stvarati stavove prema ikavici.

ZLATKO SVIBEN, KAZALIŠNI REDATELJ

Kazalište nije medij, već umjetnost

Suvremena tehnologija samo je pomoć u klasičnoj dramskoj postavci

Razgovarao: Dražen Prčić

Kazališna predstava osječkog HNK-a »Unterstadt« autorice Ivane Šojat-Kuči u režiji Zlatka Svibena, dobila je protekle godine nagradu hrvatskog glumišta i novouspostavljenu nagradu publike koja je imala prigodu glasovati putem portala teatar.hr, jedinog relevantnog i priznatog elektroničkog medija na polju hrvatske teatrologije. Zbog čega je teatarska priča o osječkim Nijemcima pobrala toliko uspjeha i na koji je način romaneskno štivo adaptirano i priređeno za kazališnu scenu, pokušali smo saznati u razgovoru s ponajboljim hrvatskim kazališnim redateljem u protekloj 2012. godini, Zlatkom Svibenom.

Pokazalo se kako publika voli teme koje se bave otkrivanjem potiskivanih međunarodnih odnosa u svojim sredinama, ovoga puta su to bili Nijemci i Osijek, a suvremeno sam to imao slučaj s Talijanima i Rijekom. Potka obiju kazališnih uspješnica bili su romani »Vježbanje života« Nedjeljka Fabrija i sada »Unterstadt« Ivane Šojat-Kuči.

POSTAVKA ROMANA NA SCENU

Na naše pitanje u kojoj se mjeri teško postaviti roman u okviru dramskog igranja i je li bilo određenih teškoća u prilagođavanju teksta za scensko izvođenje, redatelj Sviben odgovara:

»Roman prije svega ima narativnu strukturu i zbog

toga je mnogo bliži filmu, dok je drama nešto posve drugo. Što se tiče samog rada na Unterstadtu, isprva sam dobio jednu dramaturgijsku priču koju je uradila Nives Mladinić-Barešić i na osnovi te dramaturgije koja je jednostavno slijedila roman, dodatno sam uradio svoje viđenje i prilagodio tekst za scensko izvođenje i mislim kako smo, na koncu, ipak uspjeli nešto napraviti. No, moram istaknuti kako ovaj tekst nema pravu dramsku strukturu, ali nije prema tome niti išlo. Jednostavno smo za potrebe cjelokupne postavke cijelu priču prilagođavali, dodavali određene nužne stvari, igrali se...«, pojasnio je redatelj Zlatko Sviben.

Znakovito je da suvremena tehnika omogućava kompiliranje drugih medija u zajedničkoj kombinaciji živog igranog teksta i ranije snimljenih filmskih i video uradaka. Kako vi osobno doživljavate ovu kombinaciju?

»Osobno mislim kako kazalište nije medij, iako svi na to već polagano idu i to je dobro, jer je kazalište umjetnost. A što se tiče korištenja navedenih suvremenih tehničkih pomagala, ista je stvar i prilikom postavke scenografije ili služenja određenim zvučnim efektima, sve je to u funkciji cjelokupnog scenskog dojma koji bi, ponavljam, ipak trebao na prvom mjestu biti umjetnički. Što se tiče same tehnologije koju sve više koristimo, to može samo biti dobro za kazalište i u velikoj mjeri olakšava odre-

dene stvari prilikom postavke određenog dramskog teksta.«

SUVREMENOST TEATRA

Živimo u drugoj dekadi 21. stoljeća i poput mnogo toga drugoga i kazalište je doživjelo određene promjene. Slaže li se redatelj Zlatko Sviben s tom konstatacijom i utječe li suvremena tehnologija na njegov današnji rad?

»Konkretno govoreći u mom slučaju, ne pretjerano. Kada sam započinjao svoju teatarsku karijeru rasvjeta se, primjerice, radila na staromodan način potezanja brojnih konopa, potom su došla računala i kartice, sve do današnje suvremene digitalizirane tehnike, ali sve je to u suštini za potrebe scenskog prikaza ostalo u istoj funkciji, samo što se radi mnogo brže. I sve se pogreške brzo ispravljaju i korigiraju na licu mjesta, što u velikoj mjeri ubrzava cijeli posao, dajući znatno veće mogućnosti u vizualno-akustičnom smislu. S druge strane, sama gluma je u velikoj mjeri ostala u istim okvirima, iako se i na tom polju događa-

Subotička iskustva

Osamdesetih godina prošloga stoljeća radio sam dvije kazališne predstave u Subotici i taj lijepi grad na sjeveru Bačke ostao mi je u krasnom sjećanju. Na tadašnjem Shakespeare festu režirao sam Macbetha, a potom Euripidovu Alkestidu, a ukaže li se prilika, ponovno bi rado došao.

ju određene promjene u duhu s novim vremenom.«

Ipak, sve je češći slučaj kako se duljina kazališnih predstava tempira određenim vremenskim limitom, sve u podilaženju zahtjevima suvremenog životnog tempa?

»Floskula kako predstava ne smije trajati više od sat i pol vremena, zbog suvremenog mentaliteta publike koja nema previše strpljenja, jednostavno ne stoji. Ljudi koji istinski vole kazalište jednostavno uživaju u svim segmentima odlaska u teatar, koji podrazumijevaju i šetnju kroz zgradu kazališta, odlaganje odjeće u garderobu, stanku između činova i sve ono drugo što čini sastavne dijelove cjelokupnog kazališnog doživljaja. Strpljenja se ima dovoljno, samo treba voljeti teatar. Pa nekada su, prije stotinu godina, kazališne predstave u osječkom HNK-u počinjale u pola devet navečer i trajale sve do pola noći, a danas naše predstave počinju već u šest sati. Prava kazališna publika uvijek je spremna prilagoditi svoje slobodno vrijeme i strpljenje dramskoj umjetnosti zbog koje, na koncu, i dolazi u teatar. Aktualna sadašnjost ne bi trebala imati ništa s time«, zaključio je na kraju najbolji hrvatski redatelj u 2012. godini Zlatko Sviben.

11. siječnja 2013.

Čuvar vjere, kulture i nacionalnog identiteta

Osim tekstova vezanih uz vjersku tematiku, publikacija donosi priloge iz drugih područja, poput kulture i povijesti, kao i štiva prikladna za sve generacije

Popularni narodno-crkveni kalendar Subotička Danica za 2013. godinu predstavljen je u Baču u subotu, 29. prosinca, u župnom uredu župe sv. Pavla. O Danici su govorili urednik mons. *Stjepan Beretić*, domaći župnik vlč. *Josip Štefković* i suradnik kalendara *Zvonimir Pelajić*.

Na početku predstavljanja, kome su nazočili brojni članovi hrvatskih udruga kulture i župljani iz okolnih mjesta, vlč. Štefković je podsjetio kako je »Danica« periodična publikacija koja izlazi jednom godišnje. »Na hrvatskom jeziku izlazi od 1884. godine.

Josip Štefković, Zvonimir Pelajić i Stjepan Beretić

ljuje ponajprije tekstove vezane uz vjersku tematiku, ali tu su i prilozi iz drugih oblasti, kao što su kultura i povijest, kao i štiva prikladna za sve generacije. Donosi detaljan kalendar – kako za katolike, tako i za pravoslavne. Subotička Danica također objavljuje podatke o najznačajnijim blagdanima, uključujući muslimanske i židovske. Izvješćuje o najznačajnijim događanjima u Subotičkoj biskupiji, a imamo i prilog o ustrojstvu Crkve, crkvenim institucijama i biskupima«, kazao je on.

ZA SVAKOG PONEŠTO

Mons. Stjepan Beretić, koga svi u ovome kraju poznaju i koji je bio jedno vrijeme župnik u Baču, detaljno je govorio, kao glavni urednik ovoga kalendara, o pojedinostima na sebi svojstven i zanimljiv način.

»Latite se 'Danice', da vidite kako se živi u Plavni, na obali Dunava, čitajte i o tome kako su se tamošnji Hrvati nekada oblačili... Danica ima

lijepo slovo o obitelji, dječju rubriku te rubriku za mlade. U njoj ima dosta stranica posvećenih kulturi, povijesti, domaćem hrvatskom govoru, domaćoj knjižici.

Spominje se »Danica« i slavnog Subotičanina: dominikanca *Tome Vereša*, kao i drugih velikana, primjerice, biskupa *Matije Zvekanovića*, *Ivana Antunovića*, a u povijesnom kutu iz pera mons. Beretića saznajemo i mnoštvo detalja o župnoj crkvi u Plavni, koja 2013. godine slavi dvijestotu obljetnicu postojanja.

U kalendaru su i dvije pjesme pjesnika iz Bođana *Josipa Dumendžića Meštra*, kao i pjesme drugih autora na ikavici ili standardnom hrvatskom jeziku.

PROŠLOST I BUDUĆNOST

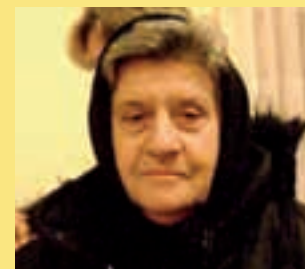
Osim ovoga osvijetljeni su još neki od značajnih povijesnih likova, zajednica i objekata iz naše prošlosti. Bogatim i kvalitetnim sadržajem »Danica« navješćuje put u jasnu budućnost jer, kako kaže

mons. Beretić: »U danima i godinama svjetske gospodarske krize dobro je imati nešto sigurno i snažno u rukama. Ništa značajnijeg i ljepšeg nema od vjere«. To je svojevrsna poruka višegodišnjeg glavnog i odgovornog urednika Danice mons. Beretića.

Z. P.

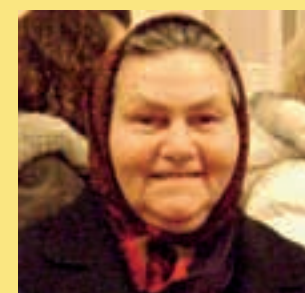
Čitaju Danicu otkad znaju za sebe

Na domjenku upriličenom nakon promocije razgovaralo se o »Danici« i drugim temama vezanim uz ovdašnje Hrvate. Razgovarali smo i s dvjema sudionicama skupa - *Marijom Filipović* i *Marijom Azaševac*. Obje su članice udruge »Tragovi Šokaca« i

Marija Filipović

redovito idu u crkvu. Kažu da, od kako znaju za sebe, nabavljaju Danicu i redovito je čitaju.

Marija Azaševac

Monografija o plavanskoj župi

U Danici su, među ostalim, i prilozi o narodnim običajima i nošnji u Plavni. Kao što je poznato, crkva u Plavni 2013. obilježava svoju 200. obljetnicu. Velečasni Štefković napomenuo je i da je u pripremi monografija o župi u Plavni, crkvi, te zaštitniku sv. Jakovu i povijesti sela.

Pokrenuo ju je naš poznati svećenik *Pajo Kujundžić*. Ovaj kalendar uvijek je izlazio zahvaljujući nekolicini ljudi: 1884. – 1914., 1919.-1941. 1945.-1946., kada je zabranjena. Ponovno izlazi u 1971. i 1972. godini, a od 1984. neprekidno izlazi. Kalendar je crkvena publikacija, objav-

KONCERT U CRKVI SV. JURJA U PETROVARADINU

Božićne pjesme i običaji u Srijemu

U Godini vjere i za Srijemsku biskupiju Godini svećeničkoga i redovničkog poziva, održan je na svetkovinu Bogojavljanja ove godine u crkvi svetog Jurja, mučenika u Petrovaradinu tradicionalni trinaesti po redu koncert božićnih pjesama i običaja u Srijemu.

Božićni koncert organiziran je uz sudjelovanje pjevača, svirača, orguljaša, zborova i recitatora, koji su se predstavili igrokazima i božićnim pjesmama: Davidov rod, S anđelima pjevamo, Tri Kralja jahahu, Radujte se narodi, Djetešce mileno, Narodi nam se Kralj, Vese'lte se kršćani, Zvončići, Tiha noć, Pristupite vjerni, Tu noć još pamti Betlehem, Zdravo budi Djevice, Vjerujem u Tebe, Pastirsko kolo, te recitacije i igrokazi Betlemaša iz Surčina i Golubinaca.

Nazočnima je prikazan i predstavljen bogat program božićnih pjesama i običaja našega naroda u Srijemu koji prenose baštinu svojih predaka. Sudjelovale su župe: Srijemski Karlovci, Surčin, Ruma, Beočin, Golubinci i druge župe, i Hrvatsko kulturno prosvetno društvo »Jelačić« iz Petrovaradina s tamburaškim orkestrom i zborom, te VIS »Tekije« iz Petrovaradina i orguljaš *Petar Pifat*. Među oko dvije stotine izvođača bila su djeca, mladi, odrasli i stari, koji su duhovno obogatili prisutne.

Program je vodila *Gordana Jerković*.

Na koncu susreta mons. *Đuro Gašparović*, srijemski biskup, uputio je riječi zahvale svim sudionicima ovoga slavlja i organizatorima. Biskup je poručio: »Dođe Isus svojim i oni ga primiše, tako je bilo prvog Božića kada se rodio Spasitelj svijeta. Nebeski Otac je izvršio svoje obećanje, kada je obećao da će poslati svoga Sina da spasi svijet. To nije trebalo ostati samo u Betlehemu. Isus se objavio cijelom svijetu i zato slavimo Bogojavljenje. Nama se objavljuje kada dopustimo da nam dodje i da ostane s nama. Mi smo proslavili Božić u svojim obiteljima i u svojim župnim zajednicama. Slaveći Božić i ovo božićno vrijeme na poseban način Isus je ponovo došao k nama, došao je po ovim pjesmama, svirkama i igrokazima, po ovim riječima po kojima su nam se prikazali oni koji su nastupali, koji su nas obogatili i su koji došli ovdje zahvaljujući svojim župnicima i voditeljima.«

Završetak susreta protekao je u zajedništvu razgovora i veselja uz prigodni domjenak u prostorijama Biskupskog ordinarijata i Centra za mlade Srijema.

T. Mađarević

IN MEMORIAM

Vera Milković Pokornić

1956.-2009.

Hvala ti za ljubav koju si nam dala.
Neka je vječna uspomena na tebe, tvoju dobrotu i plemenitost.

Sin Veran, mama Vita i suprug Vladimir

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merковиć i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 11. do 17. siječnja

11. SIJEČNJA 1767.

U Subotici je rođen *Pavao Sučić*. Školovao se u rodnom gradu, filozofiju je učio u Budimu, a bogosloviju u Egeru. Bio je kapelan u Krnjaji, Monoštoru, Čataliji, Karavukovu, Bukinu, Kalači i Subotici. Kanonikom je imenovan 1815., biskupom stolnobiogradskim 1827., a tri godine kasnije postaje đakovački biskup. Uz zapaženi spisateljski rad bio je jedan od najvećih bibliofila svoga vremena. Umro je 13. travnja 1834. u Đakovu.

11. SIJEČNJA 1999.

Savezno ministarstvo pravde upisalo je u svoj registar Hrvatsko akademsko društvo i time dalo suglasnost na njegovu djelatnost. Prvi predsjednik ove novoutemeljene hrvatske udruge bio je dr. *Josip Ivanović*.

12. SIJEČNJA 1961.

Rođena je *Antonija Rekettye*, u. Čota, spisateljica i kulturna djelatnica, po obrazovanju dipl. pravica, zaposlena u somborskom kazalištu, gdje je i urednica periodičnih publikacija te kuće. Radove objavljuje u Somborskim novinama, *Ludusu*, Hrvatskoj riječi, *Klasju naših ravni* i dr., a s *Marijom Šeremešić* pripremila je knjigu »Dukat ravnice«, u kojoj piše o povijesti i običajima bunjevačkih Hrvata iz Sombora i okolice.

13. SIJEČNJA 1888.

U Kalači je umro *Ivan Antunović*, naslovni biskup bosanski, pokretač preporoda među Bunjevcima i Šokcima, pripovjedač i romanopisac, nakladnik i urednik. Začetnik je i sa svo-

jim suradnicima otjelotvoritelj preporoda bunjevačkih i šokačkih Hrvata, sedamdesetih i osamdesetih godina XIX. stoljeća. Među ostalim je osobno snosio troškove školovanja oko 200 darovitih učenika i studenata iz siromašnih hrvatskih obitelji. Važnija Antunovićeve djela su: »Poučne iskricе« (1872.), »Odmetnik« (1875.), »Slavjan« (1875.), »Bog s čovikom na zemlji« (1879.), »Kalocsa város fényképei madártávlátban« (1879.), »Fény és árnyképek« (1880.), »Naputak« (1882.), »Razprava o podunavskih i potisanskih Bunjevcih i Šokcih« (1882.), »Čovik s Bogom« (1884.) i dr. Rođen je 19. lipnja 1815. godine.

13. SIJEČNJA 1999.

Predstavnici Vojske Jugoslavije preuzeli su osam vojnika koje su nekoliko dana ranije zarobili pripadnici tzv. Oslobođilačke vojske Kosova. Među njima je bio i Subotičanin *Robert Čekanović*.

14. SIJEČNJA 1834.

Poslije šestogodišnje prinudne stanke obavljen je izbor čelništva gradske uprave. Glavni sudac, prvi čovjek pročelništva, je *Šime Mukić*, gradski kapetan *Šime Skenderović*, predsjednik Vanjskog vijeća (Tribuna plebis) *Nikola Đelmiš*, a gradonačelnik *Josip Sarić*.

14. SIJEČNJA 1945.

Zbog nestašice papira i drugih posljedica rata, u tek oslobođenoj Subotici prestaje izlaziti dnevnik *Radio vijesti*, pisan standardnim hrvatskim jezikom i tiskan

latiničnim pismom. Pokrenut je 19. listopada 1944.

14. SIJEČNJA 1983.

Zaključno s prethodnom godinom, u subotičku »Azotaru« investirano je oko 600 milijardi dinara, što je novac ravan trogodišnjoj, cjelokupnoj akumulaciji subotičkog gospodarstva, koje je spadalo među najrazvijenije u tadašnjoj državi, a pogotovu glede rezultata izvoza na strana tržišta.

15. SIJEČNJA 1724.

Na prijedlog generala *Despilliera*, glavnog zapovjednika svih 13 vojnih utvrda u Bačkoj, Ratno vijeće Carskog dvora u Beču dopušta Subotičkom vojnom šancu proširenje franjevačke rezidencije. Tri godine kasnije franjevci su pokraj buduće crkve kupili četiri kućice na čijoj su lokaciji počeli izgradnju samostana.

15. SIJEČNJA 1884.

Učitelj *Mijo Mandić* je u Kačmaru, odnosno u Baji, utemeljio »Neven«, zabavni i poučni mjesečnik. Od 1893. uredništvo je preseljeno u Suboticu. Tijekom I. svjetskog rata vlasti zabranjuju izlaženje »Nevena«, a obnovljen je kao dnevni list 17. studenoga 1918. S kraćim prekidima izlazi do 1940. godine, kada se mijenjaju urednici, suradnici i format ove publikacije.

16. SIJEČNJA 1990.

»Nagrada dr. Ferenc Bodrogyári« dodijeljena je povjesničaru umjetnosti *Beli Duranciju*, izvođačima predstave »Aretej« *Miroslava Krležu* u produkciji subotič-

kog kazališta, te dirigentu *Zoranu Muliću*.

17. SIJEČNJA 1780.

U Historijskom arhivu Subotice čuva se molba vlasnika pečuške pivovare *Antuna Molcera* kojom od Magistrata traži dopuštenje da u Subotici može podići pivovaru.

17. SIJEČNJA 1932.

Rođen je mr. sc. *Josip Buljovčić*, profesor jezika i književnosti, gimnazijski i profesor na Višoj pedagoškoj školi u Subotici, gost predavač u Segedinu, lektor na Varšavskom sveučilištu, kazališni kritičar, dramaturg i ravnatelj subotičkog kazališta, prevoditelj s mađarskog i poljskog jezika. U znanstvenim radovima usredotočen je na kulturna, književna i jezična pitanja od značaja za opstanak Hrvata u Podunavlju. Bio je suradnik vodećih jezikoslovnih, književnih (»Rukovet«, »Klasje naših ravni«) i kazališnih časopisa, kao i Leksikografskog zavoda (Enciklopedija Jugoslavije i projekta Enciklopedija Vojvodine). Pisao je i književno-povijesna djela o jeziku i književnoj, kulturnoj, povijesnoj i kazališnoj baštini bačkih Hrvata. Bio je član Društva hrvatskih književnika. Važnija djela su mu: »Mala školska pozornica« (1979.), »Udeo Bunjevačkih i šokačkih novina u razvitku pisanog jezika kod bačkih Bunjevaca u drugoj polovini XIX veka« (1984.), »Filološki ogledi« (1996.), »Subotički kazališni zapisi« (2008.) i dr. Umro je 4. prosinca 2001.

PROGRAM UNESCO-A »ČOVJEK I BIOSFERA«

Nove perspektive podunavske regije

Potkraj 2012. godine pokrajinski tajnik za urbanizam, graditeljstvo i zaštitu životne sredine dr. *Slobodan Puzović* najavio je izradu planske dokumentacije, potrebne za skoro uključivanje u projekt formiranja rezervata biosfere Drava – Dunav – Mura pod okriljem UNESCO-a. Podsjetimo, već ranije je Skupština Vojvodine usvojila Prostorni plan posebne namjene kulturnog krajolika Bača, kako bi olakšala stvaranje bačke tvrđave na mapu UNESCO-a. Najavljeni planovi otvaraju nove perspektive podunavske regije, jer je ovaj program već podržan od strane Ujedinjenih naroda, Europske Unije i brojnih europskih zemalja i fundacija. Riječ je o programu UNESCO-a »Čovjek i biosfera«, odnosno o planu formiranja rezervata biosfere Drava - Dunav - Mura

na 800 tisuća hektara. Ovaj rezervat prostirao bi se na području koje bi obuhvatilo pet država – Austriju, Mađarsku, Sloveniju, Hrvatsku i Srbiju. Po Puzovićevim riječima, u idućih pet godina se očekuje izdvajanje četiri milijarde eura za ovu namjenu. Upravo stoga je neophodna najhitnija izrada prostorno-planske dokumentacije i konkretnih projekata, kojima će pokrajina moći aplicirati na buduće natječaje i tako povući određena sredstva. U ovaj UNESCO-ov rezervat biosfere bio bi uključen i Specijalni rezervat prirode »Gornje Podunavlje«, koje spada u jedno od najočuvanih prirodnih cjelina u Europi. Cilj projekta rezervata biosfere Drava – Dunav – Mura, osim zaštite ugroženih biljnih i životinjskih vrsta na 700 kilometara priobalnog područja

duž triju rijeka, jest i poticaj ekonomskog razvoja lokalnih zajednica. Srbija bi ovaj projekt trebala nominirati tijekom ove godine, a ukoliko nominacija bude prošla, uz pristupanje Slovenije i Austrije, prekogranični rezervat biosfere bi 2014. godine bio upisan na UNESCO-vu listu zaštićenih područja. U međuvremenu, Svjetski fond za prirodu, u partnerstvu s Pokrajinskim tajništvom za urbanizam, graditeljstvo i zaštitu životnog okoliša, Pokrajinskim zavodom za zaštitu prirode i Javnim poduzećem Vojvodina šume nastoji u Gornjem Podunavlju revitalizirati poplavne šume i vodene površine, ugrožene gradnjom zaštitnog nasipa 1956. godine. Procjena je i da je regulacijom riječnih vodotokova za potrebe plovidbe i poljoprivrede u posljednjih

100 godina uništeno 80 posto prirodnih plavnih područja uz Dunav, kao biološki najproduktivnijih staništa. Po riječima stručnog suradnika Pokrajinskog tajništva za zaštitu životnog okoliša *Marka Tucakova* sve ove štete moguće je popraviti i vratiti u stanje približno onom od prije 1965. godine. Po riječima koordinatora lokalnog ekonomskog razvoja općine Apatin *Snežane Milešević* lokalno stanovništvo bi svoj interes u ovom projektu našlo u razvoju starih zanata, etnoturizma i organskoj poljoprivrednoj proizvodnji i prerađivačkoj industriji. »Sve odredbe u ovom projektu idu u prilog ekonomskom razvoju lokalnih zajednica naslonjenih na Dunav. Svakako, moramo brendirati naše mikro-područje i umrežiti se s ostalima s područja rezervata. Kako je stopa nezaposlenosti u Apatinu, a osobito u selima naše općine, zabrinjavajuće visoka, mnogi bi svoju egzistenciju mogli osigurati upravo u vodama turizma, ili u proizvodnji vezanoj uz potrebe turizma. Za sada imamo samo postavljene smjernice, a tijekom godine ćemo naše aktivnosti intenzivirati i nastojati što više ljudi animirati za sudjelovanje u ovom projektu«, kaže Mileševićeva.

I. Andrašić

POLIKLINIKA

Jejene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
024/553-774, 024/567-465, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

od 1991. sa vama

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

ZORAN NAGEL, PROFESOR ZEMLJOPISA I ODLIČAN KUCHAR

Majstor kulinarstva

Kuhanjem se bavim još od rane mladosti

Piše: Dražen Prčić

Jamačno jedan od najpopularnijih prosvjetnih djelatnika u Gimnaziji »Svetozar Marković«, profesor zemljopisa Zoran Nagel nije samo vješt pedagog, nego i majstor kulinarstva, kojim se bavi još od rane mladosti.

»Rođen sam u Vajskoj, ali smo se potom preselili u Novi Sad, gdje sam završio studij zemljopisa i kako nisam mogao dobiti posao, stigao sam u Suboticu i prije dvadeset i tri godine zaposlio se u gimnaziji u kojoj i danas predajem.«

KUHARSKA VJEŠTINA

Mnogi kažu kako su muškarcima bolji kuhari od žena, ali

ih se malo »hvata« za kuhaču. Već zarana, naučivši osnovne kuhinjske »tajne«, profesor Nagel je počeo spravljati raznovrsna ukusna jela, na veliko zadovoljstvo svih koji su bili u prilici kušati ih.

»Svoje prvo skuhanu jelo zgotovio sam zbilja jako davno, a kako su moji roditelji bili poslom jako zauzeti, samostalna priprema obroka se pokazala vrlo praktičnom i djelotvornom. Uz mater, kulinarske tajne sam saznavao i od obiju mojih baka, i postupno ih prilagođavao mom ukusu i kuharskoj vještini, te je s vremenom sve preraslo u rutinu i danas znam skuhati sve što poželim. Naravno, ukoliko imam sve potrebne

sastojke i dovoljno slobodnog vremena, što uz mnogo školskih obveza, suprugu i dvoje manje djece i nije baš tako jednostavno.

Zbog toga se supruga Teodora, koja je također profesorica, i ja ovisno vremenu i obvezama naizmjenično smjenjujemo za štednjakom, a sve zarad konačnog cilja da naši sinovi Oliver i Adam Martin svakoga dana imaju svjež, kuhani obrok. I želio bih naglasiti, zdrav obrok, jer se u našoj kući maksimalno izbjegava fast food, te nastojimo i djecu odgajati u maniri zdrave prehrane«, naglašava Zoran Nagel i nastavlja:

KULINARSKA LEPEZA

»Odmah sam naučio spravljati nekoliko tzv. 'klasičnih' jela počevši od juha i čorbi, paprikaša, gulaša, raznih povrtnih variva koja idu uz pečenja i nije bilo problema oko cjelokupne 'kompozicije' glavnog dnevnog obroka. Potom sam vremenom, jer zbilja volim kuhati i ukoliko imam dovoljno vremena to mi ne pada teško, počeo usavršavati pojedina jela koja su danas odmah prepoznatljiva po mom kulinarskom žigu. Tajna dobre kuhinje se ogleda i u ljubavi prema hrani onoga tko jelo sprema, a ja sam uvijek volio dobro jesti. Povrh svega sve je to uvijek bilo zasnovano na dobroj volji i bez ikakve prisile, pa je i to dodatno utjecalo na razvoj moje kulinarske vještine i širine lepeze jela koja znam pripremiti. Ta moja 'dobra volja' rezultirala je time da se moji danas često oslanjaju na činjenicu kako ću ja to, na koncu, skuhati. To nije nikada problem ukoliko,

ponavljam, imam dovoljno vremena. Jer za dobra i kvalitetna jela uvijek treba dosta vremena.

PODUNAVLJE I BAČKA

Trag odrastanja uz Dunav (Vajska i Novi Sad) ostao je sačuvan i na sjeveru Bačke, u ravnici gdje se meso »više cijeni od ribe«.

»Kada god imam prilike volim spremati ribu, bilo u komadu ili u fišu, no u ovim krajevima Bačke meso ipak dominira, pa je i mnogo češće na jelovniku, iako je riba zdrava i trebalo bi je češće jesti. Eto, za nama je vrijeme bladansko, pa je u duhu tradicije bilo i ribe na trpezi, ali i pečene purice s mlincima i na kiselom zelju, uz juhu od morke i još mnogo drugoga i finoga, dok je supruga pravila kolače koji su njezin nepriko-snoveni fah.

Što se tiče kombiniranja okusa različitih podneblja u kojima sam tijekom svog dosadašnjeg života prebivao, moram kazati kako je moj rodni kraj zbog izmiješanosti stanovništva obilovao raznim utjecajima različitih gastronomskih kultura (šokačka, švapska, slovačka kuhinja), dok je Subotica, grad u kojem već jako dugo živim, mjesto u kojem ponajviše dominira utjecaj susjedne Mađarske, koji se osjeća u jačoj začinjenosti ovdašnjih tradicionalnih jela. Ali, povezujući svoju struku s kulinarskim hobbijem, u tome je ono pravo zemljopisno bogatstvo ovih naših vojvođanskih krajeva. A hrana je oduvijek spajala ljude i mjesta«, zaključio je na koncu profesor zemljopisa i odličan kuhar Zoran Nagel.

REDATELJ PODRIJETLOM IZ TAVANKUTA PONOVO U AKCIJI

Branko Ištvančić snima novi film

Snimanje novog dugometražnog igranog filma redatelja *Branka Ištvančića* »Most na kraju svijeta« počelo je ovih dana u okolici Slunja, a trajat će 6 tjedana, pišu hrvatski mediji. Film nastaje po scenariju književnika *Josipa Mlakića* u produkciji Artizana filma iz Zagreba.

Okosnicu ovog trileru čini potraga policajca Filipa (*Aleksandar Bogdanović*) za nestalim starcem u selu gdje žive bosanski Hrvati naseljeni u kućama hrvatskih Srba. Radnja se događa kasnih devedesetih, a snimat će se na lokacijama oko Slunja, u Sisku, Veljunu, Pisarovini, Lasinjskom Sjeniaku, Hrvatskoj Kostajnici i Zagrebu.

U filmu će igrati tridesetak hrvatskih, srpskih i glumaca iz BiH koje predvode *Aleksandar Bogdanović*, *Bora Stjepanović*, *Vlatko Dulić*, *Nela Kocsis*, *Slobodan Ćustić*, *Miralem Zubčević*, *Đorđe Kukuljica*, *Jelena Perčin*, *Sanja Radišić*, *Anita Schmidt*, *Nikša Kušelj*, *Draško Zidar*, *Slaven Knezović* i dr.

Direktor fotografije je *Branko Cahun*, scenograf *Zvonko Sarić*, kostimo-

grafkinja *Felicita Glavaš*, majstorica maske *Bianka Žugelj*, a producentica *Irena Škorić*.

Branko Ištvančić, podrijetlom iz Tavankuta, autor je više nagrađivanih dokumentarnih filmova i prvog hrvatskog dječjeg filma »Duh u močvari«, koji je ostvario iznimnu kino gledanost, a njegovi dokumentarni filmovi osvojili su više nagrada u Hrvatskoj i svijetu.

D. B. P.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20
KOD GLAVNE POŠTE

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNE UREDNICE:**

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo i urednica Hreka)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Branimir Kuntić
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.rs**WEB:** www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

Sokolski dom

Cрно-bijela fotografija koja se nalazi pred čitateljima »Hrvatske riječi« prikazuje nekadašnju zgradu »Sokolskog doma«, odnosno danas subotičkog Narodnog pozorišta – Nepszinhasz. Popularnoj gradskoj destinaciji »Jadran« kinu prethodnica je bio Sokolski dom čija je izgradnja započela 1935. godine, a dovršena 1936. godine u povodu sveslavenskog sleta Sokola, koji je održan na Gradskom stadionu iste godine, a koji je također te godine bio izgrađen.

MULTIFUNKCIONALNA GRAĐEVINA

Zgradu Sokolskog doma projektirao je gradski inženjer dr. *Kosta Petrović*, a njen »dvojnik« je paralelno bio izgrađen i u Novom Sadu s nešto manjim gabaritima.

Poslije II. svjetskog rata zgrada Sokolskog doma je ustupljena kinu »Jadran« sve do prije desetak godina, da bi se u njenu veliku kino dvoranu i ostale prostorije »privremeno« uselilo Narodno pozorište – Nepszinhasz, koje se tu i danas nalazi.

Čitateljima »Hrvatske riječi«, a naročito mladim generacijama, bit će interesantno napomenuti koliko je ova zgrada bila više nego funkcionalna u svakom pogledu – kako njen prostor ukupne površine od više tisuća kvadrata, tako i njeno neposredno okruženje.

Naime, u sklopu zgrade bio je ograđen park s vježbalištem sa svim gimnastičkim spravama, koji se nalazio na današnjem prostoru »Malog stadiona« - preko puta Željezničkog kolodvora i zgrade Pošte broj 2.

Park je devastiran za potrebe izgradnje Malog stadiona s kapacitetom od 3 do 5 tisuća gledatelja, u ovisnosti od toga jesu li i na terenu mogle biti instalirane stolice pokraj betonskih rogobatnih tribina.

Stadion malih sportova je tih godina nakon II. svjetskog rata služio za odigravanje odbojkaških i rukometnih utakmica i boksačkih susreta, da bi vremenom njegova namjena bila preinačena u klizalište na ledu za đake, mladež i odrasle, kao i za održavanje trening utakmica i mečeva Hokejaškog kluba »Spartak«.

Nadalje, u sklopu same zgrade Sokolskog doma nalazilo se svojedobno i Lutkarsko kazalište koje je nakon II. svjetskog rata bilo smješteno na gornjem katu Sokolskog doma s oko dvjestotinjak sjedala i pozornicom, gdje se i danas nalazi pod nazivom »Dječje kazalište«.

Dugi niz godina u podrumskim prostorijama Sokolskog doma s lijeve strane nalazile su se klupske prostorije Boksačkog kluba »Spartak«, dok su s desne strane, također u podrumu, bili smješteni uredi Gimnastičkog društva »Partizan«.

U gimnastičkoj dvorani su poslije rat-

nih godina bili održavani plesovi, tzv. igranke, za srednjoškolsku mladež svake subote i nedjelje, jer druge zabave i nije bilo u to vrijeme.

Na gornjem katu Sokolskog doma nalazile su se prostorije Stolnotenisačkog kluba »Spartak«, koje danas koristi omladinska udruga »Skladište«, odnosno fundacija za omladinsku kulturu i stvaralaštvo.

Isto tako, u ovom prostoru su bile smještene i prostorije Mačevalačkog kluba »Spartak« također na gornjem katu pokraj dvorane Lutkarskog kazališta.

SPORT I KULTURA

Na vanjskom gabaritu u prednjem dijelu dvorišta kompleksa Sokolskog doma nalazilo se i ljetno kino s tisuću drvenih sjedala s klupama po uzoru na klupe s Ljetne pozornice na Paliću i kabinom za projiciranje filmova, a taj je objekt i danas očuvan i služi za održavanje brojnih kulturnih manifestacija tijekom ljetne sezone.

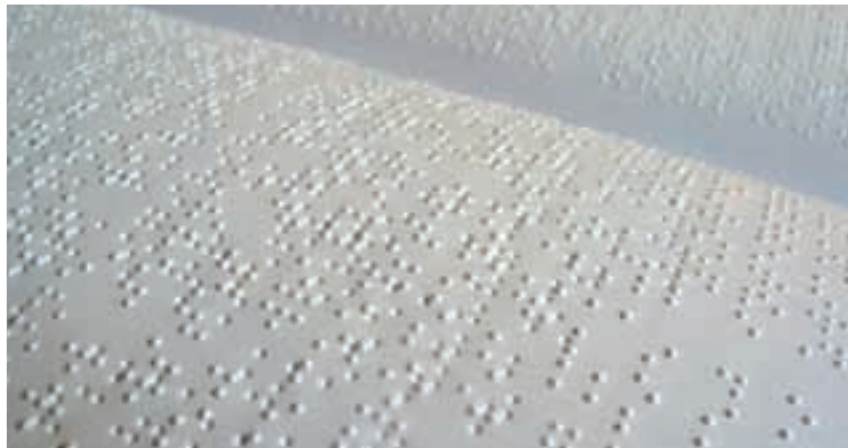
Na ljetnoj pozornici na kojoj se nalazilo filmsko platno izvodile su se i kazališne predstave i druge gimnastičke priredbe, ista je zazidana crvenom opekom, a prostor služi gimnastičarima u dvorani na gornjem katu za izvođenje tzv. vratomlnih i rizičnih vježbi na vratilu, te u preostalom dvorišnom dijelu postoji još i odbojkaško igralište za rekreativce.

U prostoru nekadašnjeg kina »Jadran« nalazila se velika dvorana nazvana »Sokolana«, u kojoj su bile razmještene sve gimnastičke sprave na kojima su se održavala sokolska prvenstva i razna domaća i međunarodna natjecanja, s balkonom za oko tisuću gledatelja i zasebnim ložama.

U prostoru kina »Jadran« održavani su i boksački mečevi Boksačkog kluba »Spartak« dok nije bio izgrađen također nekadašnji boksački stadion na današnjem prostoru hotela »Patrija«.

Nakon što je Sokolski red poslije II. svjetskog rata ukinut, odmah je isto društvo preimenovano u Gimnastičko društvo »Partizan«, da bi prije desetak godina ponovno došlo do preimenovanja u »Sokolsko društvo«, koje se i dan-danas tako naziva.

Obilježen 4. siječnja – Svjetski dan Brailleovog pisma

Brailleovo pismo, najvažnije pomagalo za slijepi i slabovidne osobe, svakog 4. siječnja obilježava svoj dan. Za Svjetski dan Brailleovog pisma određen je datum rođenja **Louisa Braillea**, tvorca ovog jednostavnog, a nezamjenjivog pomagala za slijepi osobe pomoću kojeg se one nesmetano obrazuju, čitaju, povezuju s ostatkom svijeta. Malo smo se raspitali ne bismo li točno doznali kako je nastalo ovo pismo i kako ono funkcionira. Pročitajte što smo pronašli u knjigama i na internetu.

Kako je pismo nastalo?

Francuz Louis Braille rođen je 4. siječnja 1809. godine. Presudni su se događaji u životu Louisa Braillea, izumitelja pisma za slijepi, dogodili u kožarskoj radionici njegova oca. Dok se kao trogodišnjak igrao u radionici, ozlijedio je oko koje se potom inficiralo te je potpuno oslijepio. No, nije klonuo duhom, išao je u školu za slijepi, čak je naučio i svirati glasovir. Jedino što ga je rastuživalo bila je činjenica da ne može čitati knjige. Naime, postojale su samo knjige u kojima su slova za slijepi bila istaknuta bakrenom žicom što je uistinu loše funkcioniralo.

Jednoga je dana čuo za točkasto pismo koje su vojnici mogli čitati i noću tako što su napipavali točke koje su davala slova. Louis je brzo spoznao kako je pismo prekomplikirano, ali ideja genijalna, te je odlučio osmisliti sustav s manje točaka. Sa šesnaest mu je godina, dok je sjedio u očevoj radionici, sinula ključna ideja. Uzeo je šilo u ruke i u čvrst karton utisnuo točke poredane poput broja šest na kocki. To je bio sustav – ovi-

sno o tome koliko njih i koje su od šest točaka bile istaknute, davale su slova, brojeve, matematičke znakove koje su slijepi s lakoćom mogli napipati. Malo – pomalo utisnuo je 64 različite kombinacije, dovoljno za cijelu abecedu, brojeve i rečenične znakove. Time je slijepima otvorio novi svijet – svijet riječi i knjige.

S 24 godine Louis Braille je postao nastavnik na institutu i nastavio rad na svom sustavu. Prvu knjigu na Brailleovom pismu objavio je 1829., a potom proširio njegovo korištenje na galzbu i matematiku. Braille je umro od tuberkuloze 6. siječnja 1852. godine, a Brailleovo pismo je službeno priznato u Francuskoj dvije godine nakon njegove smrti, 1854. godine.

Kako funkcionira Brailleovo pismo?

Sustav Brailleovog pisma koje slijepim i slabovidnim osobama pomaže da dodirnom čitaju koristi šest uzdignutih točaka na papiru, prilagođeno je većini svjetskih jezika, a osim slova koristi se i za glazbene i matematičke zapise. Svako slovo Brailleovog pisma sastoji se iz šest točkica organiziranih u dva stupca po tri točke, udubljene ili ispupčene, odnosno svakom slovu abecede odgovara određena kombinacija tih reljefnih točaka. Danas se ovom pismu mogu prilagoditi i kompjutori, omogućavajući na taj način milijunima ljudi jednaku šansu za obrazovanje, samostalnost i ekonomski napredak.

Brailleovo pismo, ili u nas poznato kao brajica, može se pisati ručno pomoću tablice i šila, mehaničkim ili električnim pisaćim strojem te, u novije vrijeme, pomoću osobnog računala ili kompjutorske bilježnice.

Zanimljivo je da svi slijepi u svijetu koriste ista 64 znaka brajice, ali ih različito čitaju. Prema tome, u brajici nema razlike – barem ne što se oblika slova tiče – između latinice, ćirilice, arapskog, kineskog ili bilo kojeg drugog pisma. Po tome je Brailleov sustav najuniverzalnije svjetsko pismo.

Pokušaj sam ili uz pomoć prijatelja, po prijedlošku koji smo ti dali, prepisati neki lijepi stih ili poruku za svoga prijatelja. Naučite Brailleovo pismo.

PROČITAJ ŠTO PIŠE

● ○	● ○	● ●	● ○	● ○
● ●	● ●	○ ○	○ ○	○ ●
○ ○	● ○	○ ○	● ○	● ○
h	r	c	k	o

BRAILLEOVO PISMO

SLOVA

• • [a] [b] • • [c] • • [č] • • [ć] • • [d] • • [dž] • • [d] • • [e] • • [f]

• • [g] • • [h] • • [i] • • [j] • • [k] • • [l] • • [lj] • • [m] • • [n] • • [nj]

• • [o] • • [p] • • [q] • • [r] • • [s] • • [š] • • [t] • • [u] • • [v] • • [w]

• • [x] [y] • • [z] • • [ž]

PREDZNACI

• • [veliko slovo] • • [sva vel. slova] [kurziv] • • [masna slova] [broj] • • [strana pisma] • • [opći dijagr. znak]

PRAVOPISNİ ZNACI

• • [.] ['] ['] ['] ['] ['] ['] ['] ['] [']

• • [(] • • [)] • • [/] • • ["] • • ['] • • [*] • • [-]

ARAPSKI BROJEVI

• • [1] • • [2] • • [3] • • [4] • • [5]

• • [6] • • [7] • • [8] • • [9] • • [0]

• • [10] • • [105] • • [344]

RIMSKI BROJEVI

• • [I - jedan] • • [V - pet] • • [X - deset] • • [L - pedeset] • • [C - sto]

• • [D - petsto] • • [M - tisuću] • • [II - dva]

• • [MDCLXIV - tisuću šesto šezdeset četiri]

PETAK
11.1.2013.

06:05 Trenutak spoznaje (R)
 06:40 Najava programa
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska
 08:35 Vijesti
 10:00 Vijesti
 10:12 Britanija - pogled iz zraka, dok. serija
 11:12 Preurediti ili se preseliti, dokumentarna serija
 11:34 Preurediti ili se preseliti, dokumentarna serija
 12:00 Dnevnik 1
 12:35 Prkosna ljubav, telenovela
 13:30 Dr. Oz, talk-show
 14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:34 Drugo mišljenje: Čelavost
 15:09 Znanstvena petica
 15:40 Punom parom 1, dramska serija
 16:45 Hrvatska uživo
 17:45 Naši i Vaši 1, humoristična serija
 18:20 Iza ekrana
 18:50 manjinski MOZAIK: Mozaik slavonske duše
 19:10 Tema dana
 19:30 Dnevnik
 20:10 Pjevaj moju pjesmu
 21:45 Počivali u miru, serija
 22:35 Dnevnik 3
 22:55 Vijesti iz kulture
 23:15 Filmski maraton: Mrtav u ponoć, američki film
 00:40 Filmski maraton: Ljubav Astreje i Kaledona, francusko-talijansko-španjolski film
 02:25 Umorstva u Midsomeru 14, serija
 03:55 Dr. Oz, talk-show
 04:35 Počivali u miru, serija
 05:20 Drugi format (R)

05:15 Najava programa
 05:20 Britanija - pogled iz zraka, dok. serija
 06:20 Prkosna ljubav
 07:05 Mala TV:
 --- TV vrtić: Zimske ljetne radosti
 --- Oblutkova nova dadilja, crtani film
 --- Tajni dnevnik patke Matilde: Sam u kući
 07:35 Vesele trojke, crtana serija
 08:00 Teletubbies

08:25 Život s Derekom 3, serija za djecu
 08:50 Serija za mlade
 09:15 Merlin 2, serija za djecu i mlade
 10:00 Idemo na put s Goranom Milićem - A sad u Europu
 10:45 Pola ure kulture (R)
 11:15 Reprizni program
 11:55 Zauvijek zajedno, američki film (R)
 13:52 Majka u šesnaestoj, američki film
 15:17 Kad umjetnost govori: Mumija i knjiga
 15:27 Mala TV:
 --- TV vrtić: Zimske ljetne radosti
 --- Oblutkova nova dadilja, crtani film
 --- Tajni dnevnik patke Matilde: Sam u kući
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:35 Dolina sunca, serija
 17:20 Godine za pamćenje, dokumentarna serija
 17:50 Briljantteen
 18:30 Garfield upoznaje stvarnost, američki animirani film
 19:45 Crtani film
 20:00 Monumentalni izazovi, dokumentarna serija
 20:55 Knjiga ili život
 21:20 Opera box
 21:50 Julijana Avdejeva, Simfonijski orkestar HRT-a pod ravnanjem Ive Lipanovića
 22:55 Umorstva u Midsomeru 14, serija
 00:25 Retrovizor: Laži mi 3, serija
 01:10 Retrovizor: Tračerića 3, serija
 01:50 Retrovizor: Seks i grad 1, humoristična serija
 02:15 Noćni glazbeni program

6:05 Zauvijek susjedi, serija
 7:05 Pinky i Mozgalo, crtana serija
 7:30 Speed Racer, crtana serija
 7:55 TV izlog
 8:10 Moja majka, serija
 9:10 TV izlog
 9:25 Kako vrijeme prolazi, serija R
 10:30 Walker, teksaški rendžer, serija R
 11:30 Ninja ratnici, serija R
 12:00 IN magazin R
 12:45 Sila, serija R
 14:35 Walker, teksaški rendžer, serija
 15:30 Ninja ratnici, serija
 15:55 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Kako vrijeme prolazi, serija

19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Sila, serija
 21:50 Glup i gluplji 2, film
 23:20 Preživjeti igru, film
 1:00 Pineapple Express, igrani film R
 2:50 Ezo TV, tarot show
 4:20 Dnevnik Nove TV
 5:10 IN magazin R
 5:45 Mr. Sunshine, serija R
 6:10 Kraj programa

06.50 RTL Danas, (R)
 07.30 Ben 10: Ultimate Alien, animirana serija
 07.55 Moji džepni ljubimci, animirana serija
 08.15 Yu-Gi-Oh!, animirana serija
 08.40 Virus attack, animirana serija
 08.55 TV prodaja
 09.10 Isplati se - TV aukcija, emisija uživo
 09.25 Ruža vjetrova, serija (R)
 10.20 Flashpoint, serija (R)
 11.15 TV prodaja
 11.40 Ekkluziv Tabloid, (R)
 12.00 Flashpoint, serija (R)
 12.55 TV prodaja
 13.10 Krv nije voda, serija (R)
 14.05 Ruža vjetrova, serija (R)
 15.05 Flashpoint, serija
 16.00 Flashpoint, serija
 16.55 RTL 5 do 5
 17.10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 18.05 Ekkluziv Tabloid, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.10 Krv nije voda, serija
 20.00 Underdog - TV premijera, film, akcijski
 21.40 Ona je najbolja, romantična komedija
 23.25 Trezor, film, akcijski
 01.00 RTL Danas, (R)
 01.35 Kraj programa

SUBOTA
12.1.2013.

06:05 Drugo mišljenje: Čelavost (R)
 06:40 Najava programa
 06:57 Knjiga ili život
 07:22 Iza ekrana
 07:52 Hrvatska kronika BiH
 08:10 Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Spikesova banda, američki film
 09:45 Fotografija u Hrvatskoj
 10:00 Vijesti
 10:15 Kućni ljubimci
 10:45 Skica za portret: Marina Orlić

11:00 Normalan život, emisija
 12:00 Dnevnik 1
 12:35 Veterani mira, emisija
 13:20 Duhovni izazovi
 13:50 Prizma
 14:35 Eko zona
 15:05 Reporter: Mubarakovo pismo
 15:45 Fotografija u Hrvatskoj
 16:00 Ledena prostranstva Arktika, dokumentarna serija
 17:00 Vijesti
 17:15 Znanstvene vijesti
 17:30 S Međunarodne smotre folklor: Njemačka i Ukrajina
 18:05 Lijepom našom: Pisarovina
 19:10 Pregled tjedna
 19:30 Dnevnik
 20:10 LOTO 7/39
 20:15 P.S. Volim te, američki film
 22:20 Dnevnik 3
 22:40 Vijesti iz kulture
 23:05 U magli zločina 2, serija
 00:45 Filmski maraton: Tanka crvena linija, američko-kanadski film
 03:30 Filmski maraton: Spikesova banda, američki film
 05:05 Reprizni program

05:10 Najava programa
 05:15 Spektar, unutrašnje politički magazin
 06:00 Britanija - pogled iz zraka, dok. serija
 07:00 Poštar Pat, crtani film
 07:15 Moj mali planet, crtana serija
 07:20 Hamtaro, crtana serija
 07:40 Ružica Šarenić, crtana serija
 07:55 Merlin 3, serija za djecu
 08:40 Novi klinici s Beverly Hillsa 3, serija
 09:25 Mala TV:
 --- TV vrtić: Super pokrivač
 --- Danica i medvjedi
 --- Čarobna ploča: Čuvari prirode - životinje
 09:55 Teletubbies
 10:25 Adelboden: Svjetski skijaški kup - veleslalom (M), prijenos 1. vožnje
 11:30 Frankie i Hazel, njemačko-američki film
 13:00 Jelovnici izgubljenog vremena:
 13:25 Adelboden: Svjetski skijaški kup - veleslalom (M), prijenos 2. vožnje
 15:40 Pozitivno (R)
 16:15 SP u rukometu - emisija
 16:35 SP u rukometu: Hrvatska - Australija, prijenos
 18:20 SP u rukometu - emisija

18:40 Koncert zabavne glazbe
 19:30 Glamurozne slastice 1, dokumentarna serija
 20:00 Tyson, dokumentarni film
 21:30 Skoro sasvim obična priča, srpsko-crnogorski film
 22:50 Peti dan, talk show (R)
 23:50 Reporter: Mubarakovo pismo
 00:31 Retrovizor: Laži mi 3
 01:16 Retrovizor: Tračerića 3
 01:56 Retrovizor: Seks i grad 2, humoristična serija
 02:21 Noćni glazbeni program

06:10 Ptice umiru pjevajući, mini-serija
 07:55 TV Izlog
 08:10 Angie, serija 5/9
 08:40 Gormiti, crtana serija R
 09:05 Pokemoni, R
 09:30 Pokemoni, crtana serija
 09:55 Winx Club, crtana serija
 10:20 Bratz, crtana serija
 10:45 Power Rangers Samurai
 11:10 Bračne vode, serija R
 11:45 In magazin R
 12:30 Austin Powers u Goldmemberu, film
 14:25 Izvan kontrole, film
 16:10 Nad lipom 35, show R
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Nad lipom 35, show R - nastavak
 17:35 Provjereno, R
 18:35 Bračne vode, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Usamljeni zaštitnik, igrani film
 21:40 Da Vinci kod, film
 00:15 Prokletnici rata, film
 02:10 Cesta nade, igrani film
 03:55 Ezo TV, tarot show
 05:25 Dnevnik Nove TV R
 06:10 Kraj programa

06:25 Bibin svijet, serija
 07:35 Ben 10: Ultimate Alien
 08:00 Yu-Gi-Oh!, (R)
 09:10 Virus attack
 09:25 TV prodaja
 09:40 Učilica, kviz za djecu
 10:15 Galileo, emisija
 11:05 TV prodaja
 11:20 Sjeverna obala, igrani film, avanturistički/romantična drama
 13:05 TV prodaja
 13:20 Zeus i Roxanne, romantična komedija
 15:05 Oficir i gentleman, igrani film, drama
 17:20 Smrtonosnih 60, dokumentarna serija
 17:50 Smrtonosnih 60, dokumentarna serija

18.30 RTL Danas
19.10 Galileo, emisija
20.00 Sve je moguće, igrani film, komedija
21.50 Pravi komad, igrani film, komedija
23.45 Nestali u akciji, igrani film, akcijski
01.30 RTL Danas, (R)
02.10 Kraj programa

NEDJELJA
13.1.2013.

HRT 1

07:25 Najava programa
07:42 Duhovni izazovi
08:15 Zlatna kinoteka: La ronde, francuski film
09:50 Vijesti
10:00 ni DA ni NE: Registar pedofila
11:00 Ubojstvo, napisala je - serija
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Split: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:40 Divlji u srcu 4, serija
16:30 Vrtlarica
17:00 Vijesti
17:15 Blago u Srebrnom jezeru, njemačko-hrvatsko-francuski film
19:10 Najava sljedećeg tjedna
19:30 Dnevnik
20:10 LOTO 6/45
20:15 Sve u 7!, kviz
21:15 Stipe u gostima 5, humoristična serija
21:55 Damin gambit, talk show
22:45 Dnevnik 3
23:05 Vijesti iz kulture
23:25 Strani igrani film
01:10 Nedjeljom u dva
02:10 Ubojstvo, napisala je - serija
03:00 Prizma
03:45 Jelovnici izgubljenog vremena
04:05 Popuna
04:10 Divlji u srcu 4, serija
05:00 Sve u 7!, kviz

HRT 2

05:35 Najava programa
05:40 Veterani mira, emisija
06:25 Normalan život, emisija
07:15 Moomini, crtana serija
07:40 Gradić Wakkaville, crtana serija
08:05 Božićni koncert u Palači HAZU: Zagrebački solisti
08:40 Ciklus pustolovnih filmova prema Karlu Mayu: Divljim Kurdistanom, njemačko-

španjolski film
10:25 Adelboden: Svjetski skijaški kup - slalom (M), prijenos 1. vožnje
10:57 Misa, prijenos
12:00 Biblija
13:25 Adelboden: Svjetski skijaški kup - slalom (M), prijenos 2. vožnje
14:12 Crvene tenisice, američki film
16:00 Olimp - emisija o sportu
17:20 Hokej, EBEL liga: Medveščak - TWK Innsbrück, emisija
17:30 Hokej, EBEL liga: Medveščak - TWK Innsbrück, prijenos
20:00 Aleksandar Veliki, američki film
22:15 Ciklus kulturnih filmova: Misery, američki film
00:05 In Music Festival - Jarun: Gogol Bordello
01:25 Retrovizor: Laži mi 3
02:10 Retrovizor: TračERICA 3
02:55 Retrovizor: Seks i grad 2, humoristična serija
03:25 Noćni glazbeni program

nova

06:10 Ptice umiru pjevajući, mini-serija
07:55 TV Izlog
08:10 Angie, serija
08:40 Gormiti, crtana serija
09:05 Pokemoni, R
09:30 Pokemoni, crtana serija
09:55 Winx Club, R
10:20 Bratz, crtana serija
10:45 Power Rangers Samurai
11:10 Bračne vode, serija R
11:45 Izvan kontrole, film R
13:25 Batman, igrani film
15:45 Okusi Hrvatske
16:15 IN magazin
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Nad lipom 35
18:30 Bračne vode, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Luđ, zbunjen, normalan
20:45 Srce od tinte, igrani film
22:45 Jesse Stone: Noćni prijelaz, igrani film
00:15 Usamljeni zaštitnik, igrani film
01:45 Savršena nevjesta, serija
03:15 Cesta nade, film R
05:00 Dnevnik Nove TV R
05:50 Kraj programa

RTL

06:20 RTL Danas, (R)
06:55 Bibin svijet, serija (R)
08:00 Ben 10: Ultimate Alien
08:25 Yu-Gi-Oh!, serija (R)
09:15 Virus attack, film
09:30 TV prodaja
09:45 Galileo, emisija
10:40 TV prodaja

HRT 2 11.01.2013. 20:00 Monumentalni izazovi, dokumentarna serija MONUMENTAL CHALLENGE

Fascinantna BBC-jeva dokumentarna serija koja otkriva kako će šest najvećih znamenitosti svijeta uređenjem steći nekadašnji sjaj i upoznaje nas s vojskom ljudi koji će to omogućiti, utrkujući se s vremenom. Big Ben, most u luci u Sydneyju, Eiffelov toranj, šangajski Bund, Taj Mahal... svjetske znamenitosti te vrste zasjenjuju naše gradove i krajobraze i služe kao neslužbeni nacionalni simboli. I premda ih možemo voljeti ili mrziti, diviti im se ili ih kritizirati, ne možemo poreći da je riječ o potvrdi uloge koju veliki spomenici i znamenitosti

igraju u mašti svjetskih putnika. Iako se posjetiteljima koji se u njihovoj blizini natiskuju iz godine u godinu možda doimaju mimima i spokojnima, mnoge velike znamenitosti poprište su neprekidne borbe, nastojanja da se dovedu u vrhunsku formu, da sve bude tip-top, ili da se ispune rokovi koji su se opasno približili.

Na primjer, Big Ben se zaustavlja dvaput godišnje radi pomicanja kazaljki, a tada ga obilaze predstavnici Whitechapel Bell Foundationa i pregledavaju samo zvono. Godine 2010. na njemu su zamijenjena sva stakla i što je najironičnije, to je obavio majstor koji se boji visina. Ali kad se slavni sat zaustavi neposredno uoči izbora u Ujedinjenom Kraljevstvu - dok su sve oči uprte u okolna zdanja u Westminsteru - ekipa za održavanje suočava se s još zahtjevnijim rasporedom...

10:55 Smrtonosnih 60, (R)
11:25 Smrtonosnih 60, (R)
12:00 TV prodaja
12:15 Zeus i Roxanne, romantična komedija (R)
14:00 Sve je moguće, igrani film, komedija (R)
15:55 Pravi komad, igrani film, komedija (R)
17:45 RTL Extra Magazin, showbiz emisija
18:30 RTL Danas
19:10 Galileo, emisija
20:00 Sulejman Veličanstveni
21:05 Sulejman Veličanstveni
21:35 CSI: Miami, serija
22:30 CSI: Miami, serija
23:20 CSI: Miami, serija
00:10 Karika koja nedostaje, film, avanturistički
01:50 Astro show, emisija uživo
02:50 RTL Danas, (R)
03:25 Kraj programa

PONEDJELJAK
14.1.2013.

HRT 1

06:10 Mir i dobro
06:40 Najava programa
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:15 Amerika: Pogled odozgo, dok. serija
11:10 Preurediti ili se preseliti, dokumentarna serija
11:33 Preurediti ili se preseliti, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik 1
12:35 Prkosna ljubav
13:20 Dr. Oz, talk-show
14:00 Jelovnici izgubljenog vremena
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik

14:32 Treća dob, emisija
15:07 Glas domovine
15:40 Punom parom 1, serija
16:45 Hrvatska uživo
17:42 Naši i Vaši 1, serija
18:20 8. kat, talk-show
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 TV Bingo
20:35 Potrošački kod
21:10 Nulta točka, politički talk-show
22:15 Dnevnik 3
22:35 Vijesti iz kulture
22:48 HAK - promet info (R)
22:50 Na rubu znanosti: Istraživanja emocija i svijesti životinja
23:45 Ludnica u Clevelandu 1, humoristična serija
00:05 obiteljski igrani film
02:00 Optuženi 1, serija
03:00 Zakon i red: UK, serija
03:45 Skladište 13, serija
04:30 Dr. Oz, talk-show
05:10 Reprizni program

HRT 2

06:10 Najava programa
06:15 Prkosna ljubav
07:00 Mala TV:
--- TV vrtić: Snjegović odlazi
--- Čarobna ploča: Čuvari prirode - životinje
--- Brlog: Lipicanci
07:30 Vesele trojke
07:55 Teletubbies
08:20 Život s Derekom 3, serija za djecu
08:45 Serija za djecu i mlade
09:10 Školski sat
10:00 Reprizni program
11:35 Aleksandar Veliki, američki film
13:50 Klinci na motorima, američki film (R)
15:10 Školski sat
16:00 Regionalni dnevnik
16:15 SP u rukometu - emisija

16:35 SP u rukometu:
Hrvatska - Alžir, prijenos
18:20 SP u rukometu - emisija
18:35 Direkt: Obiteljska posla
19:00 Mala TV:
19:30 Glamurozne slastice 1, dokumentarna serija
20:00 Dnevnik jedne dadilje, američki film
21:45 Optuženi 1, serija
22:45 Zakon i red: UK, serija
23:30 Dva i pol muškarca 7, humoristična serija
23:50 Skladište 13, serija
00:35 Retrovizor: Laži mi 3
01:20 Retrovizor: TračERICA 3
02:00 Retrovizor: Seks i grad 2, humoristična serija
02:25 Noćni glazbeni program

nova

06:05 Zauvijek susjedi, serija
07:05 Pinky i Mozgalo
07:30 Speed Racer
07:55 TV izlog
08:10 Moja majka, serija
09:10 TV izlog
09:25 Kako vrijeme prolazi, serija R
10:25 Walker, teksaški rendžer, serija R
11:30 Ninja ratnici, serija R
12:00 In magazin R
12:45 Sila, serija R
14:35 Walker, teksaški rendžer
15:30 Ninja ratnici, serija
15:55 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Sila, serija
21:50 Večernje vijesti
22:10 Elitni ubojice, film
23:40 Jesse Stone: Noćni prijelaz, igrani film R
1:10 Drugo lice planine, serija
2:10 Savršena nevjesta, serija R
3:40 Ezo TV, tarot show

4:40 Dnevnik Nove TV R
5:30 In magazin R
6:05 Kraj programa

07.20 RTL Danas, (R)
07.55 Ben 10: Ultimate Alien
08.20 Moji džepni ljubimci
08.40 Yu-Gi-Oh!, serija
09.00 Virus attack, serija
09.30 Isplati se - TV aukcija, emisija uživo
09.50 Flashpoint, serija (R)
10.40 Flashpoint, serija (R)
11.35 TV prodaja
11.50 RTL Extra Magazin, showbiz emisija
12.30 Krv nije voda, serija (R)
13.25 TV prodaja
13.40 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
14.40 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
15.10 Flashpoint, serija
16.00 Flashpoint, serija
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Galileo, emisija
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.10 Krv nije voda, serija
20.00 Ruža vjetrova, serija
21.00 Sulejman Veličanstveni
22.00 RTL Vijesti
22.20 Američki ninja 2: Sučeljavanje, igrani film
00.00 CSI: Miami, serija
00.50 CSI: Miami, serija
01.35 Astro show
02.35 CSI: Miami, serija
03.25 RTL Danas, (R)
04.00 Kraj programa

UTORAK 15.1.2013.

06:10 Znanstvena petica
06:40 Najava programa
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:15 Amerika: Pogled odozgo, dok. serija
11:10 Preurediti ili se preseliti, dokumentarna serija
11:33 Preurediti ili se preseliti, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik 1
12:35 Prkosna ljubav
13:30 Dr. Oz, talk-show
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:35 Među nama
15:05 Kulturna baština
15:20 Fotografija u Hrvatskoj: Sofija Silvia
15:40 Punom parom 2, serija

16:45 Hrvatska uživo
17:43 Naši i Vaši 2, serija
18:20 8. kat, talk-show
19:05 Najava programa
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 Paravan
21:05 Ciklus hrvatskog filma
22:55 Dnevnik 3
23:15 Vijesti iz kulture
23:28 HAK - promet info (R)
23:35 Bowfinger - kralj Hollywooda, američki film (R)
01:10 Ludnica u Clevelandu 1, humoristična serija
01:30 obiteljski igrani film
03:05 Skladište 13, serija
03:50 Dr. Oz, talk-show
04:35 Reprizni program

05:15 Najava programa
05:20 Amerika: Pogled odozgo, dok. serija
06:15 Prkosna ljubav
07:00 Mala TV:
--:-- TV vrtić: Imena ulica
--:-- Ninin kutak: Autoportret (R)
--:-- Koki čarobnjak, crtani film
--:-- Danica i puh (R)
07:30 Vesele trojke
07:55 Teletubbies
08:20 Život s Derekom 3, serija za djecu
08:45 Serija za djecu i mlade
09:10 Školski sat
10:00 Reprizni program
11:45 Dnevnički jedne dadilje, američki film (R)
13:30 Ispovijest ružne polusestre, kanadsko-luksemburški film
15:10 Školski sat
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Dolina sunca, serija
17:20 Gala Mariachi - Los Caballeros, snimka koncerta
18:15 ni DA ni NE: Patriotizam
19:05 Mala TV:
19:35 Glamurozne slastice 1, dokumentarna serija
20:45 SP u rukometu - emisija
21:05 SP u rukometu: Hrvatska - Mađarska, prijenos
22:50 SP u rukometu - emisija
23:15 Dva i pol muškarca 7
23:40 Skladište 13, serija
00:25 Retrovizor: Laži mi 3
01:10 Retrovizor: TračERICA 3
01:55 Retrovizor: Seks i grad 2, humoristična serija
02:25 Noćni glazbeni program

6:05 Zauvijek susjedi, serija
7:05 Pinky i Mozgalo

7:30 Speed Racer
7:55 TV izlog
8:10 Moja majka, serija
9:10 TV izlog
9:25 Kako vrijeme prolazi, R
10:25 Walker, teksaški rendžer, serija R
11:30 Ninja ratnici, serija R
12:00 IN magazin R
12:45 Sila, serija R
14:35 Walker, teksaški rendžer
15:30 Ninja ratnici, serija
15:55 Zauvijek susjedi, serija
16:30 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Sila, serija
21:50 Večernje vijesti
22:10 Dobričina, igrani film
23:50 Elitni ubojice, film R
1:20 Drugo lice planine, serija
2:10 Ezo TV, tarot show
3:10 Drugo lice planine, serija 58 min R
4:10 Dnevnik Nove TV R
5:00 In magazin R (od pon)
5:35 Kraj programa

06.25 RTL Danas, (R)
07.00 Ruža vjetrova, serija (R)
07.50 Ben 10: Ultimate Alien
08.15 Moji džepni ljubimci
08.30 Yu-Gi-Oh!, serija
08.55 Virus attack, serija (R)
09.10 TV prodaja
09.25 Isplati se - TV aukcija, emisija uživo
09.45 Flashpoint, serija (R)
10.35 Flashpoint, serija (R)
11.25 TV prodaja
11.45 Ekkluziv Tabloid, (R)
12.10 Krv nije voda, serija (R)
13.00 TV prodaja
13.15 Ruža vjetrova, serija (R)
14.10 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
15.10 Flashpoint, serija
16.00 Flashpoint, serija
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Galileo, emisija
18.05 Ekkluziv Tabloid, magazin
18.30 RTL Danas
19.10 Krv nije voda, serija
20.00 Ruža vjetrova, serija
21.00 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija
22.00 RTL Vijesti
22.20 Pakleni val, igrani film, akcijski
00.30 Američki ninja 2: Sučeljavanje, igrani film, akcijski (R)
02.05 Astro show, emisija uživo
03.05 RTL Danas, (R)
03.40 Kraj programa

SRIJEDA 16.1.2013.

06:10 Među nama
06:40 Najava programa
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
08:35 Vijesti
10:00 Vijesti
10:15 Amerika: Pogled odozgo, dok. serija
11:10 Preurediti ili se preseliti, dokumentarna serija
11:33 Preurediti ili se preseliti, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik 1
12:35 Prkosna ljubav, telenovela
13:30 Dr. Oz, talk-show
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:35 Riječ i život, religijski program
15:05 Indeks, emisija o školstvu
15:35 Punom parom 2, dramska serija
16:45 Hrvatska uživo
17:45 Naši i Vaši 2, humoristična serija
18:20 8. kat, talk-show
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 LOTO 7/39
20:15 Globalno sijelo
20:45 Susreti s autizmom: Labirint povezanosti, dokumentarna serija
21:40 Horizonti, vanjsko politički magazin
22:35 Dnevnik 3
22:55 Vijesti iz kulture
23:15 Drugi format
00:05 Ludnica u Clevelandu 2, humoristična serija
00:25 obiteljski igrani film
02:20 Skladište 13, serija
03:05 Top Gear 14, dokumentarna serija
03:55 Dr. Oz, talk-show
04:40 Drugi format
05:25 Reprizni program

05:15 Najava programa
05:20 Amerika: Pogled odozgo, dok. serija
06:15 Prkosna ljubav
07:00 Mala TV:
--:-- TV vrtić: Igra skrivača
--:-- Profesor Baltazar: Baltazarova ljubav, crtani film
--:-- Popravilište za roditelje, hrvatska drama za djecu
07:30 Vesele trojke
07:55 Teletubbies
08:20 Život s Derekom 3

08:45 Serija za djecu i mlade
09:10 Školski sat
10:00 Prijenos zasjedanja Sabora
13:35 Ispunjeno obećanje - Priča o Oksani Bajul, američki film
15:10 Školski sat
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 Dolina sunca, serija
17:25 Doris Dragović, snimka koncerta (1. dio)
18:25 Dokumentarni film
19:00 Mala TV:
19:30 Glamurozne slastice 1, dokumentarna serija
20:00 Ona je prava, američki film
21:40 Top Gear 14, dokumentarna serija
22:30 Zločinački umovi 6
23:15 Dva i pol muškarca 7, humoristična serija
23:40 Skladište 13, serija
00:25 Retrovizor: Laži mi 3
01:10 Retrovizor: TračERICA 3
01:55 Retrovizor: Seks i grad 2, humoristična serija
02:25 Noćni glazbeni program

6:05 Zauvijek susjedi, serija
7:05 Pinky i Mozgalo
7:30 Speed Racer
7:55 TV izlog
8:10 Moja majka, serija
9:25 Kako vrijeme prolazi
10:25 Walker, teksaški rendžer, serija R
11:30 Ninja ratnici, serija R
12:00 In magazin R
12:45 Sila, serija R
14:35 Walker, teksaški rendžer
15:30 Ninja ratnici, serija
15:55 Zauvijek susjedi, serija
16:30 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Sila, serija
21:50 Večernje vijesti
22:10 Mistična rijeka, film
03:30 Dobričina, igrani film R
2:10 Drugo lice planine, serija
3:00 Ezo TV, tarot show
4:00 Drugo lice planine, R
4:50 Dnevnik Nove TV R
5:40 In magazin R (od utorka)
6:05 Kraj programa

06.25 RTL Danas, (R)
07.00 Ruža vjetrova, serija (R)
07.50 Ben 10: Ultimate Alien
08.15 Moji džepni ljubimci
08.30 Yu-Gi-Oh!
08.55 Virus attack, (R)
09.10 TV prodaja
09.25 Isplati se - TV aukcija,

emisija uživo
09.45 Flashpoint, serija (R)
10.35 Flashpoint, serija (R)
11.25 TV prodaja
11.45 Ekkluziv Tabloid, (R)
12.10 Krv nije voda, serija (R)
13.00 TV prodaja
13.15 Ruža vjetrova, serija (R)
14.10 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
15.10 Flashpoint, serija
16.00 Flashpoint, serija
16.55 RTL 5 do 5, Informativna emisija
17.10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.10 Krv nije voda, serija
20.00 Ruža vjetrova, serija
21.00 Sulejman Veličanstveni
22.00 RTL Vijesti
22.20 Kosti, serija
23.10 Kosti, serija
00.00 Kosti, serija
00.50 Pakleni val, igrani film, akcijski (R)
02.55 Astro show, show, emisija uživo
03.55 RTL Danas, (R)
04.30 Kraj programa

**ČETVRTAK
17.1.2013.**

06:10 Riječ i život, religijski program
06:40 Najava programa
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska

07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:15 Amerika: Pogled odozgo, dok.serija
11:10 Preurediti ili se preseliti, dokumentarna serija
11:33 Preurediti ili se preseliti, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik 1
12:35 Prkosna ljubav, telenovela
13:30 Dr. Oz, talk-show
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:35 Trenutak spoznaje
15:05 Pozitivno
15:40 Punom parom 2, dramska serija
16:45 Hrvatska uživo
17:45 Naši i Vaši 2, humoristična serija
18:20 8. kat, talk-show
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 Na rubu, dokumentarni film
20:45 Spektar, unutrašnje politički magazin
21:35 Paralele, vanjsko politička emisija
22:05 Pola ure kulture
22:45 Dnevnik 3
23:05 Vijesti iz kulture
23:25 Kozara, jugoslavenski film
01:30 obiteljski igrani film
03:10 Skladište 13, serija
03:55 Dr. Oz, talk-show
04:40 Reprizni program

05:15 Najava programa
05:20 Amerika: Pogled odozgo, dokumentarna serija
06:15 Prkosna ljubav, telenovela
07:00 Mala TV:
--:-- TV vrtić: Pokvareni telefon
--:-- Fleks: Propali dar, crtani film
--:-- Profesor Baltazar: Problem nespretnosti, crtani film
07:30 Vesele trojke, crtana serija
07:55 Teletubbies, animirana serija
08:20 Život s Derekom 3, serija za djecu
08:45 Serija za djecu i mlade
09:10 Školski sat
10:00 Prijenos zasjedanja Sabora
13:30 Saborska kronika
15:10 Školski sat
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 Dolina sunca, serija
17:25 Susreti s autizmom: Labirint povezanosti, dokumentarna serija
18:15 Globalno sijelo
19:00 Mala TV:
19:30 Glamurozne slastice 1, dokumentarna serija
20:45 SP u rukometu - emisija
21:05 SP u rukometu: Hrvatska - Egipat, prijenos
22:50 SP u rukometu - emisija
23:20 Dva i pol muškarca 7, humoristična serija
23:45 Skladište 13, serija
00:30 Retrovizor: Laži mi 3,

serija
01:15 Retrovizor: TračERICA 3, serija
02:00 Retrovizor: Seks i grad 2, humoristična serija
02:30 Noćni glazbeni program

6:05 Zauvijek susjedi, serija
7:05 Pinky i Mozgalo, crtana serija
7:30 Speed Racer, crtana serija
7:55 TV izlog
8:10 Moja majka, serija
9:10 TV izlog
9:25 Kako vrijeme prolazi, serija R
10:25 Walker, teksaški rendžer, serija R
11:30 Ninja ratnici, serija R
12:00 In magazin R
12:45 Sila, serija R
14:35 Walker, teksaški rendžer, serija
15:30 Ninja ratnici, serija
15:55 Zauvijek susjedi, serija
16:30 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Sila, serija
21:50 Večernje Vijesti
22:10 Provjereno, informativni magazin
23:10 Okrutne namjere, film
0:50 Mistična rijeka, igrani film R
3:10 Mr. Sunshine, serija
3:55 Ezo TV, tarot show
4:55 Dnevnik Nove TV R
5:45 In magazin R (od srijede)

6:05 Kraj programa

06.25 RTL Danas, (R)
07.00 Ruža vjetrova, serija (R)
07.50 Ben 10: Ultimate Alien
08.15 Moji džepni ljubimci
08.30 Yu-Gi-Oh!
08.55 Virus attack
09.10 TV prodaja
09.25 Isplati se - TV aukcija, emisija uživo
09.45 Flashpoint, serija (R)
10.35 Flashpoint, serija (R)
11.25 TV prodaja
11.45 Ekkluziv Tabloid, (R)
12.10 Krv nije voda, serija (R)
13.00 TV prodaja
13.15 Ruža vjetrova, dramska serija (R)
14.10 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
15.10 Flashpoint, serija
16.00 Flashpoint, serija
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.10 Krv nije voda, serija
20.00 Ruža vjetrova, serija
21.00 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija
22.00 RTL Vijesti
22.20 CSI: NY, serija
23.10 CSI: NY, serija
00.00 Kosti, serija (R)
00.50 Kosti, serija (R)
01.40 Astro show, emisija uživo
02.40 Kosti, serija (R)
03.25 RTL Danas, (R)
04.00 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 14,40 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • Popularne melodije - zabavna glazba (ponedjeljkom) • Na valovima hrvatske glazbene tradicije - narodna glazba (utorkom) • Veliki majstori glazbe - ozbiljna glazba (srijedom) • Rock vremeplov' (četvrtkom) • Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 'Vojvodanski tjedan'
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
• 20,00 Divni novi svijet
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
• 20,55 Odjava programa

104, 4 Mhz

STOLNI TENIS

Novogodišnji turnir

SOMBOR – Pobjednik novogodišnjeg turnira u stolnom tenisu, kojeg je organizirao HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora, je Davor Vuković. Drugo mjesto pripalo je Saši Vukoviću, Viktor Oršovai bio je treći, a Toma Ivković četvrtoplasirani. Organizator ovog zanimljivog natjecanja amatera je osigurao nagrade za najbolje na turniru. Medaljama i monografijama društva nagrađena su tri najbolja igrača, a svi ostali su dobili zahvalnice. Sudjelovalo je osam natjecatelja.

Z. V.

INTERPINGPONG

Treće mjesto za Havediča

SZEGED – U sklopu projekta međudržavne suradnje Mađarske i Srbije, protekloga vikenda je u Szegedu održan stolnotenisački turnir mladih nada na kojemu je David Havedič iz Subotice uz kadetskoj konkurenciji osvojio treće mjesto u glavnom ždrijebu, dok je Denis Kovačević bio prvi u utješnom natjecanju iste kategorije.

KLIZANJE

Zapažen nastup Leone Rogić

BRATISLAVA – Leona Rogić je zabilježila lijep uspjeh na natjecanju u Slovačkoj, osvojivši 11. mjesto u konkurenciji 30 klizačica iz 5 zemalja. Mlada subotička klizačica je nastupila u konkurenciji »juvenile girls« kao jedina natjecateljica iz Srbije.

MOTO SPORT

Sagmajster na 74. mjestu

DAKAR RALLY, PERU – Nakon odvožene četvrte etape na Dakaru 2013, subotički motociklist Gabor Sagmajster zauzima 74. mjesto u poretku vozača motorkotača. Sljedeće etape će se voziti u Čileu.

RUKOMET

Počele pripreme Spartak Vojputa

SUBOTICA – Prozivkom održanom u utorak, 8. siječnja, rukometaši subotičkog prvoligaša Spartak Vojputa započeli su pripreme za nastavak sezone od koje očekuju mnogo. Prije

svega plasman u Superligu, te što bolji rezultat u kupu Srbije i Challenge kupu, gdje ih očekuje dvomeč protiv momčadi Handbal Esche 16 iz Luxembourg (16. i 23. veljače).

MALI NOGOMET

Prologis i Lampone

SUBOTICA – U velikom finalu tradicionalnog novogodišnjeg malonogometnog turnira koji se igra u subotičkoj Dvorani sportova, u subotu, 12. siječnja, od 18,30 sastat će se momčadi

Prologis i Lampone, dok će u borbi za treće mjesto od 17 sati nastupiti poraženi poufinalisti Sneek bar Bus i Šeki enterijeri. Pobjedniku turnira pripast će nagrada od 300.000 dinara.

HGU »FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA«

ZA SVE LJUBITELJE TAMBURAŠKE GLAZBE ORGANIZIRA

I. VELIKO TAMBURAŠKO PRELO

KOJE ĆE SE ODRŽATI 2. II. 2013. GODINE
U RESTORANU KTC SUBOTICA S POČETKOM U 20 SATI

GOSTE ĆE ZABAVLJATI:
TS "RINGIŠPIL" IZ HRVATSKE
ANSAMBL "HAJO" IZ SUBOTICE
TS "KLASOVI" IZ SUBOTICE

CIJENA ULAZNICE
S VEČEROM I PIĆEM JE 2000 DINARA
REZERVACIJE SE MOGU IZVRŠITI
NA TELEFON 065 503 6888

FILIP ILOVAC, KAPETAN NOGOMETNE REPREZENTACIJE HNV-A

Igrat ću sve dok budem mogao

Prema najavama u skorijoj budućnosti bi trebao preuzeti trenersko mjesto momčadi vojvođanskih Hrvata

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Prema najavama izbornika nogometne reprezentacije HNV-a, u bliskoj budućnosti trebao bi ga na mjestu šefa stručnog štaba naslijediti sadašnji kapetan momčadi *Filip Ilovac*. Još uvijek aktivan nogometaš u svojoj 36. godini, polagano počinje razmišljati o završetku igračke karijere i postupnom prelasku na trenersku klupu.

»Trenutačno igram u područnom ligašu NK Subotici i već sada sam angažiran na mjestu pomoćnika glavnog treneru *Ćosiću*, što je prvi korak prema konačnom prelasku u trenerske vode. U tom je smislu i moje budućće preuzimanje mjesta prvog stratega nogometne reprezentacije HNV-a, do kojeg bi prema najavama čelnih ljudi trebalo doći u skorijoj budućnosti, kada se aktualni izbornik *Marinko Poljaković* bude povukao. Do tada je na meni da igram dokle god mogu, a komandiranjem momčadi na terenu, uz veliko igračko iskustvo, ujedno se pripremam za buduću trenersku posao«, pojasnio je aktualni kapetan i buduću trener šampionske momčadi reprezentacije HNV-a Filip Ilovac.

IGRAM I DALJE...

Zbog čega je odabrao baš NK Suboticu za nastavak svoje dugogodišnje nogometne karijere, Ilovac odgovara:

»Momčad u kojoj igram je vrlo perspektivna, trenutačno zauzimamo prvo mjesto u

Područnoj ligi, a kako volim igrati u ekipama koje gaje šampionske ambicije, dileme nije bilo. Isto je tako i s nogometnom reprezentacijom HNV-a, šampionskom momčadi s proteklog prvenstva Europe hrvatskih manjina. Bez obzira na moju veteransku dob, još uvijek se odlično osjećam i mogu izdržati sve napore koje iziskuje aktivno bavljenje nogometom. Sukladno tome, igrat ću sve dok budem mogao. I za klub, i za reprezentaciju«.

Kako je igrati, bilo u klubu, bilo u reprezentaciji sa suigračima kojima bi po godinama mogao biti otac?

»Nemam nikakvih problema biti u istoj momčadi s duplo mlađim suigračima, jer najvažnije je da postoji međusobno poštovanje i respekt. Osobno, nastojim svojim primjerom u igri, te ponašanju prema njima na terenu i izvan njega, pozitivno utjecati na njih i pomoći im u njihovom igračkom razvoju. Slična je stvar i kada igram za reprezentaciju HNV-a«.

SMJENA GENERACIJA U REPREZENTACIJI

Brojne uspjehe nogometaša koji su predstavljali hrvatsku manjinsku zajednicu u Vojvodini na svojim plećima su iznijeli nogometaši čija se igračka karijera zbog godina starosti neumitno približava kraju. Filip Ilovac je jedan od onih koji će tijekom sljedećih godina predati svoje mjesto mladima.

»Normalno je da nas mlađi zamijene, ali mi ćemo igrati sve dok budemo mogli izdržati sve napore koje iziskuju nastupi na velikim nogometnim natjecanjima manjinskih nacionalnih reprezentacija. Što se mene tiče, vjerujem kako ću na terenu biti i sljedeće godine, kada nas očekuje nastup na Svjetskom prvenstvu koje bi se trebalo, prema najavama, održati u Australiji ili Kanadi. Ukoliko do tada budem bio angažiran na mjestu trenera, vjerojatno ću biti igrač-trener ukoliko to bude u interesu momčadi«.

IGRAČ – TRENER

Hoće li kao buduću trener promijeniti nešto u svom dosadašnjem igračkom poimanju nogometne igre, kapetan Ilovac nema precizno stajalište.

»Sve ovisi kakva će biti igračka struktura momčadi koju ću voditi, jer ne može se, primjerice, igrati napadački nogomet ukoliko se nema adekvatnih nogometaša toga profila. Oduvijek sam preferirao napadačku igru, iako sam po vokaciji obrambeni igrač, pa ću tako i bazirati svoju trenersku taktiku, naravno, ukoliko to bude objektivno moguće«.

ŠAMPIONIJSKI TERET

Nogometna reprezentacija HNV-a je svojim brojnim uspjesima na međunarodnoj manjinskoj sceni sebi stavila ozbiljan šampionski teret

i ulogu favorita na svakom natjecanju. Je li teško nositi breme konstatnih pobjedničkih očekivanja?

»Nama nije, jer smo se navikli na poziciju favorita i čak mnogo bolje igramo kada nas protivnici respektiraju. U nogometu se to uvijek osjeti, a pobjednika se rivali uvijek pomalo plaše. S druge strane, mi u svaki susret ulazimo samo s željom da pobijedimo, ne plašeći se pritom nikoga s druge strane terena. Tako će uvijek biti. I sada kada vodim momčad na terenu, i jednoga dana kada je budem vodio s klupe. To mogu garantirati«, završio je razgovor kapetan nogometne reprezentacije HNV-a i njen buduću trener Filip Ilovac.

Poljaković i Kuntić

Izbornik *Marinko Poljaković* i koordinator reprezentacije *Petar Kuntić*, uz tehnika *Ivana Budinčevića*, zbilja su mnogo učinili za nas, i njihov veliki entuzijizam je zaslužen za stvaranje naše današnje šampionske momčadi.

POGLED S TRIBINA

Svjetsko prvenstvo

Sutra, u subotu 12. siječnja, od 16,45 susretom protiv Australije Hrvatska započinje nastup na Svjetskom rukometnom prvenstvu u Španjolskoj. Ždrijeb je izabrao Slavka Goluže svrstao u skupinu D u kojoj su pokraj »kengura« još i Alžir (14. siječnja 16,45 h), Mađarska (15. siječnja 21,15 h), Egipat (17. siječnja 21,15 h) i domaćin Španjolska (19. siječnja 19,00 h), iz koje će po četiri najbolje momčadi izboriti plasman u osminu finala. Novina natjecanja najboljih svjetskih reprezentacija ogleda se u novom formatu prema kojem se odmah nakon skupne faze igraju izlučni mečevi, za razliku od prijašnjih prvenstava gdje je u drugom dijelu slijedilo novo natjecanje po skupinama. Drugim riječima, pravo na popravni nakon 5 susreta u Madridu ne postoji, jer samo pobjede donose nastavak borbe za medalju. Naravno, kao i uvijek, prostora za kalkuliranje će biti tijekom igara u skupini D, ovisno o rezultatima susjedne skupine C (favoriti za prolaz: Srbija, Slovenija, Poljska i Južna Koreja) i prvom protivniku u izlučnoj fazi. No, hrvatska momčad ne bi trebala, niti smjela, nikada kalkulirati, jer je u pitanju svjetska rukometna sila koja u svojim vitrinama već ima ovaj pobjednički trofej. Jedini koji je ovoga puta kalkulirao je, s punim pravom na to, izbornik Goluža, izostavljajući najboljeg rukometaša svih vremena Ivana Balića sa spiska reprezentativaca. Prvi puta nakon deset i više godina. Je li je lišavanje usluga igrača koji je živa legenda i rukometna institucija ispravan potez, pokazat će konačna bilanca nakon završetka mundiala u Španjolskoj.

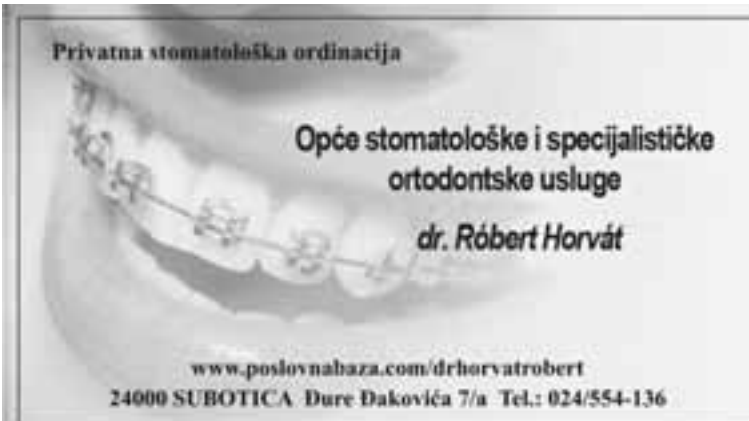
Nama navijačima se taj potez ne čini ispravnim...

D. P.

KOŠARKA

Partizan bolji od Cibone

Susret velikog rizika između starih rivala Partizana i Cibone, Sunatoč prekidima susreta, ipak je okončan pobjedom domaćih »crno- bijelih« (74-68), dok je pomalo neočekivano u hrvatskom derbiju gostujući Split svladao Cedevitu (75-72).

Privatna stomatološka ordinacija

Opće stomatološke i specijalističke
ortodontske usluge

dr. Robert Horvát

www.poslovnahaza.com/drhorvatrobert

24000 SUBOTICA Dure Đakovića 7/a Tel.: 024/554-136

Četvrti hrvatski predstavnik u ABA ligi, Zadar, doživio je poraz na domaćem terenu od Krke (65-67).

Nakon 16 odigranih kola Cedevita ima 25 osvojenih bodova, isto koliko i četvrtoplasirana Budućnost. Split ima 23, a Cibona i Zadar 22 boda.

SKIJANJE

Kostelić osmi na Sljemenu

Najbolji hrvatski skijaš svih vremena Ivica Kostelić nije uspio ostvariti zapaženiji rezultat na muškom slalomu Snow Queen trophy, jedinoj FIS utrci Svjetskog kupa koja se vozi u Hrvatskoj. Plasmanom na 8. mjesto osvojio je samo nove bodove i trenutačno zauzima 11. mjesto u ukupnom poretku.

TENIS

Čilić 13. nositelj

Na predstojećem Australian Openu, prvom Grand Slamu nove sezone koji počinje u ponedjeljak 14. siječnja, najbolji hrvatski tenisač Marin Čilić bit će postavljen za 13. nositelja. Izravan plasman u glavni ždrijeb prema rankingu imaju još Ivan Dodig i Ivo Karlović, dok će boje ženskog hrvatskog tenisa braniti Petra Martić, Mirjana Lučić i Donna Vekić.

HOKEJ

Medveščak drugi

Unatoč uvjerljivom porazu na gostovanju protiv Olimpije (4-8), hokejaši Medveščaka nalaze se i dalje na drugoj poziciji EBEL regionalne hokejaške lige s 53 osvojena boda iz 39 odigranih susreta. U sljedećem kolu, u petak 11. siječnja, na svom ledu dočekuju Graz99erse.

NAMA JE DOVOLJNO

DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađordev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prihvatila bih čuvanje i održavanje stambene zgrade na užem i širem području grada Subotice, uz plaćanje svih režijskih i komunalnih troškova, bez plaćanja zakupnine. Tel.: 064/121-85-48.

Izdajem jednosoban komforan namješten stan – studentima ili mladom bračnom paru u Novom Sadu – blizu sportskog centra na Klisi! Tel.: 063/718-90-33.

Prodajem sliku ulje na platnu slikara Gustava Matkovića. Portret djevojčice s psom. Cijena 500 eura. Tel.: 061-4338-102.

Izdajem kompletno opremljen dvosoban apartman s četiri ležaja, čajnom kuhinjom, kupaoćicom, velikom terasom i parkirnim mjestom 150 m od plaže, u Kraljevici na hrvatskom primorju. Tel.: 00381 63/7400209.

Prodajem potpuno novu motornu prskalicu STIHL SR 420. Cijena po dogovoru. Tel.: 064/4088979 ili 063/7246417.

Izdajem jednosoban namješten stan kod Vatrogasaca i VTS, pogodan za studente ili radnike. Tel.: 024-562-512 i 064-1485229.

Prodajem katnicu 110 m² i dvosoban stan od 45 m² istom dvorištu s garažom i nusprostorijama, 3 kupaoćice, centralno grijanje (2 kombibojlera), s voćnjakom i kompletnim namještajem. U obzir dolazi i zamjena za dvosoban stan u Subotici uz doplatu po dogovoru. Nekretnine se nalaze na Senjaku, blizu gradskog vrta u Osijeku. Interesirati se u poslijepodnevnim satima. Tel.: 00-385-31 570 355.

U najljepšem djelu Kertvaroša prodajem ulični odvojeni dio obiteljske kuće od cca 64 m², potrebna adapta-

cija. Cijena 15500 eura. Postoji sva infrastruktura. Tel.: 572-875 ili 063-8838747.

Izdajem apartmane blizu mora u Crikvenici. Tel.: 00-385- 51 241 053.

Kupujem, prodajem i mijenjam značke. Kupujem knjige i medalje nogometnih klubova. Tel.: 024/542-310 i 062/8-528-228.

Prodaje se sijačica OLT GAMA 18 (gumeni točkovi) s lulama i JEDNOBRAZNI PLUG IMT 14 COLI. Tel.: 024/528682.

Prodaje se polovna cigla malog i velikog formata (4 din/kom) i nova električna kosilica za travu. Tel.: 024/532570.

Izdajem apartman u Novom Vinodolskom. Tel.: 00 385 51 241-610, 00 385 98 442-178.

Izdajem prazan dvosoban stan od 46 m² s grijanjem na plin. Tel.: 064-2394773.

Povoljno prodajem hrastovu kacu za vino cca 1500 litara, drvenu muljaču za grožđe, dvoredni špartač za kukuruz i razboj za tkanje. Tel.: 021-776372

Povoljno izdajem smještaj u Rovinju. Tel.: +385-52030007 ili +385-989277470, Jadranka.

Prodajem 4 slike 1x2 m ulje na platnu s ramovima – posljednja večera rad akademskog slikara. Jeftino. Tel.: 060 0242233.

Prodajem 600 kom. stare cigle velikog formata. Tel.: 024 535 319.

Prihvatila bih čuvanje i njegu male djece ili starije osobe. Tel.: 064/0714938.

Prhvatila bi se održavanja stambene zgrade uz plaćanje svih režijskih troškova. Tel.: 065/5319928.

Izdaje se namješten stan na Proizivci, bračnom paru ili studentima i učenicima. Tel.: 062/1789170.

Hitno izdajem sobu za jednu ili dvije ozbiljne učenice, studentice ili uposlenice na Novom naselju, u Novom Sadu. Tel.: 021/496-014.

Prodajem potpuno novu motornu prskalicu STIHL SR 420. Cijena po dogovoru. Tel.: 064/4088979 ili 063/7246417.

Povoljno izdajem skladište kod autobusnog kolodvora u Subotici. Tel.: 064-9640745.

Dvosoban stan od 60 m² Subotica – Zorka izdajem ili mijenjam za sličan u Novom Sadu. Tel.: 064 255 68 22.

Prodajem ediciju – Pet stoljeća hrvatske književnosti, izdanje 1965 god. Matica hrvatska. Tel.: 063 8886755 ili 064 2170160.

Ozbiljna, poštena, vrijedna žena srednjih godina brinula bi o starijoj osobi – radila bi u domaćinstvu – spremala, kuhala. Tel.: 064 4208423.

Prodajem Zastavu 10, 2008/5 godište. Registriran do 5/2013 godine. Ugrađen je plin. Od dodatne opreme ima alarm, centralnu bravu, radio, klimu, maglenke, tempomat. Uredno servisiran. Zadnji servis urađen 5.10.2012. godine. Cijena po dogovoru. Tel.: 064-1208170i 024-525-373.

Prodajem Zastavu 10, 2008/5 godište. Registriran do 5/2013 godine. Ugrađen je plin. Od dodatne opreme ima alarm, centralnu bravu, radio, klimu, maglenke, tempomat. Uredno servisiran. Zadnji servis urađen 5.10.2012. godine. Cijena po dogovoru. Tel.: 064-1208170i 024-525-373.

Predajem sate: engleskog jezika, AutoCAD-a, ArchiCAD-a, 3Ds Max Desing-a. Tel.: 064/640-63-99.

Prodajem Nitendo Wii za 100 eura + 2 igrice. Tel.: 064/640-63-99.

Hrvatska likovna udruga »CroArt« prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječ«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječ«. **Jedan poslani kupon važiti će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
 Ulica i broj: _____
 Mjesto i zemlja: _____
 Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**
 * **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VUBR5 22
 VOJVODANSKA BANKA
 AD MS FIL SUBOTICA
 IBAN: RS35355000000200292421
 NIU Hrvatska riječ,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
 NIU »Hrvatska riječ«,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II,
 24000 Subotica
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa
 355-1023208-69

ZLATICA MAROŠIČEVIĆ, UMIROVLJENICA

Ljope kao dio tradicionalne nošnje Gibarčana

Darivanje djece iz HKD »Šid«

oblači kao Gibarčanke nekad i, kako kaže, nezamislivo joj je obući običnu garderobu. Svojevremeno joj je sin kupio kompletno svečano odijelo, od haljine, čarapa, cipele, kako bi otišla u Beograd prisustvovati obrani njegova maturalnog rada, ali nije otišla, nije se mogla prilagoditi toj garderobi.

DARIVANJE

Danas ova baka i dalje radi, izrađuje ljope za djecu, većinu dosadašnjih zepa poklonila je djeci HKD-a »Šid« i, kako kaže, nije joj teško. Još uvijek je vid dobro služi. Prisjeća se baka kako je to nekada bilo u selu, okupe se seljanke poslije obavljenih poslova u polju i u kućanstvu i onda na ulici na klupi, družeći se, izrađuju ručne radove i ljope. Zato je danas baka Zlatin ormar prepun prekrasnih ručnih radova: šlinganih ponjava, posteljine, vezenih ručnika, koje nesebično čuva, mada je neke od njih i prodala, ali i darovala HKD-u »Šid«. Baka Zlata je poklonila i ručno izrađenu

nošnju, a danas s obzirom da je jedna od rijetkih koja zna štrikati ljope, izrađuje ih za djecu iz Tovarnika i ostalih mjesta u Republici Hrvatskoj. Imala je ova žena težak život, sina je rano izgubila, ali i ostale najmilije. Danas živi sama i, kako kaže, rad je čini jačom, jer ne može zamisliti da sjedi besposlena. Ljeti je u polju, a tijekom zime u toploj sobi, uz ručni rad. Baka Zlata se udala dosta rano sa samo 15 godina, tako da je sazrijevala i učila i u braku, većinu stvari i od svoje svekrve, a štrikanju ljopa naučila ju je njezina sestra. Ova je baka sa svima dobra u selu, jer svi znaju za njezino dobro srce i dušu i bez obzira na težak život ona i dalje zrači vedrinom. Nada se kako će je zdravlje još malo poslužiti da bi mogla izraditi još ljopa, koje danas s ponosom nose djeca kulturno-umjetničkih društava i na taj način nastoje očuvati još jedan dio običaja Hrvata s ovih prostora, tradiciju njihova odijevanja.

Suzana Darabašić

Nekada je bilo nezamislivo u selima šidske općine otići na nedjeljnu misu, ili neku drugu svečanost, a ne obući tradicionalnu svečanu odoru karakterističnu za to selo. Ovaj je običaj bio prisutan nekad, danas je uglavnom izbljedio, ali ga još uvijek neke starije bake poštuju i dan-danas oblače odjeću koju su i nekada oblačile. Tako je bilo i u Gibarcu gdje su bake odlazeći na nedjeljnu misu redovito oblačile oplećak, skute, kecelju, vezenku i nezaobilazne »ljope«. Ljope su u stvari šarene zepe koje su se nekada nosile u selu jer cipela tada nije bilo. Izrađivale su ih vrijedne ruke baka i to po raznim mustrama i u različitim bojama, poslije čega su ih obučari »pendžetirali« i bile su spremne za uporabu. Danas se one rijetko nose,

možda još po neka baka iz Gibarca, a uglavnom se koriste u folklornim skupinama gdje djeca kroz nošnju i igru, predstavljaju običaje i tradiciju Hrvata s ovog područja Srijema.

IZRAĐIVANJE

Jedna od rijetkih baka koja još uvijek izrađuje ljope je baka Zlatica Marošićević iz Gibarca. Ova je baka rođena davne 1934. godine, ali je to ne ometa da još uvijek štrika i izrađuje ljope koje uglavnom poklanja djeci. Baka Zlata se i danas priseća kako je to bilo lijepo nekad, kada se gibarčke snaše »urede«, obuku najljepše oplećke, vezenke, skute, kecelje i šarene ljope i upute se na nedjeljnu misu. Tada su se žene jednostavno nadmetale koja će se ljepše obući. I danas se baka Zlata

Opet nikaki izbori

Bać-Iva vi dana ko da je šugav. Sidne zastal, al ko da ga pun-drav čačka, samo se vrtoši po stolcu i ništa mrnda da ni sam sebe ne može razumit. Eto, na radijonu malopri obnarodovali da će se ope u njegovomu selu izbirat ni što će ji vodit u ve četiri godine što dolazu. Njegova donela siniju, kaže zamisiće malo peretaka, nek se najde ako kogod dojde. Obadvoj su pomislili na dadu i mater pa se počeli po malo i smijuljit, al se odnikud na vrati stvorijo kum-Tuna. »Kume, kažu na radijonu da ćemo opet izbirat ve što nam vodu selo«, veli dok je ostavljio pakliju u čoš. »Znam, kume, al koliko sam ja čo ko će se sve prijavit da ga izbiramo, ne znam kako ćemo. Bome, do kraj će bit više ni što ćemo ji izbirat, neg nas što izbiramo. A moru jim ljudi i krsta dat još prija nego što se prijavu, ne znam kako će nas navatat koliko jim triba«, veli bać-Iva kad je dono bocu katarkle iz vojaca. U tomu i njegova turila prvu tepsiju u rernu. »Ta ite, kako vas već izbiranje spopalo, ko da nemate nikaka ozbiljnija posla? A čudim se i što će se izbirat sad, znadem da su prija uvek znali nadesit da se izbira ka je u selu najmanje čeljadi. Ne znam šta ji je spopalo«, veli dok je zamatala i redala u drugu tepsiju. »Bome, kumo, ne znam ni ja. Jedino što znadem jeste da nam je sve jedno koga ćemo izbirnit, ka će se opet u svako doba znat ko je pravi gazda. To ti je, na priliku, ko u jedne kuće. Možu se dica protirivat koliko oće, ako oće možu se i potući, al kad dojde dada i lupi šakom po astalu, onda svi ćutu i samo škumiću ko kerice«, veli kum-Tuna. »Neka, kume, ni vada baš tako? Sve su to ozbiljni i zriili ljudi, pa se vada kadgoda znadu sporazumit i brež dade«, veli bać-Iva i nalje jim još po jednu čašicu. »Ta idi, kume, čujem ja od mojega bać-Pave kako se oni na konferencija znadu sporazumit. Prvo jim je ko će komu prvi šipak pod nos. Pa se onda džalaku, pa se malo svađu, a malo ludiru, pa sve gledu ko će bit pametniji i od koga. Mladi bi se samo protirivali, baš ni ne gledu uvek ko će protiv koga, a stariji bi se samo divanili od istorije, pa još znadu i skoletit nu što sve biliži da ni dobro ni razumila, ni natrukovala no što su rekli zadnji put. A sirota, kako će ji i razumit, kad ni sami sebe baš uvek ne razumu. A da vidiš, samo, kaki su dobri i mirni kad na konferenciju dojde opštinski dada. Samo ćutu, gledu pridase i dižu ruke i prija neg što triba. Onda ji ni što trukuju možu dobro i razumit. I sad bi mi samo tribalo da opet take izbirnem!«, sve više spada u vatru kum-Tuna. »Ta kume, šta se jidiš? Tebe ne ide u račun njevo protirivanje, a mene, ope, ništa drugo žulji. Ne znam kako štodiru ti što nam vodu selo, al vo što ja čujem baš mi se ni malo ne dopada. Kažu da se na svake konferencije dosta raspravljaju i nadmudrivu ko bi kako uredijo groblje. Pa Bože dragi, kud se baš svima žuri tamo? Ja bi više voljijo da se malo sporazumu kako da se u selu dotira kakagod krštena salu za svatove. Ne moramo se vada it kerit u komšiluk?«, pita se bać-Iva priko čaše. »A... ko zna, možda oni vidu i bolje od nas, jel kako nam mladi odlazu, neće skoro ko imat praviti svatove. A vima što se oće uzet pod matoru glavu, velika sala ni ne triba«, veli bać-Ivina, a njemu se katar-ka tako zatkala, da je od kašlja izgubijo svaj zrak.

Piše: Ivan Andrašić

11. siječnja 2013.

Nije mi žao što me ljudi ne poznaju, već što ja njih ne poznajem.

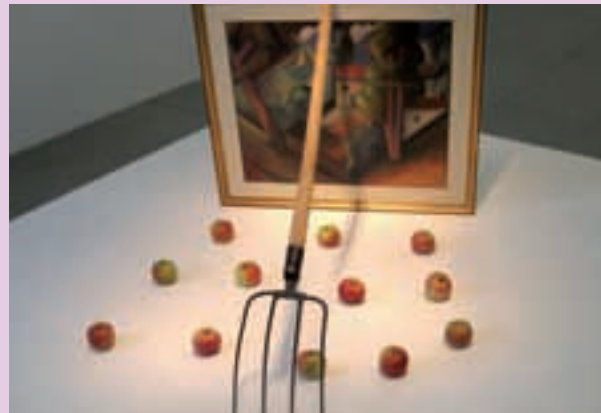
Konfučije

Ima ljudi koji od svog bogatstva nemaju ništa osim straha da će ga izgubiti.

Deni Didro

Čovjeku je teže primiti savjet, nego poklon.

Žorž Sand

Primijenjena naiva!

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

Miroslav Krleža

Koje je godine i gdje rođen hrvatski književnik Miroslav Krleža?

U kojim je književnim vrstama ostavio neizbrisiv trag?

Što je pokrenuo 1950. godine?

Koliko je godina vodio dnevnik?

Koja je njegova najintimnija knjiga?

Što je negativno utjecalo na širi prijem njegovih djela u svijetu?

U kojoj je književnoj vrsti dao golem doprinos?

Kada je i gdje umro Miroslav Krleža?

Roden je 7. srpnja 1893. godine u Zagrebu.
Roman, poezija, drama, novele, dnevnik, putopisi.
Jugoslavenski leksikografski zavod.
Od 1914. do 1977. godine.
»Davni dank«.
Politički angažman.
Esajstički.
Umro je 29. prosinca 1981. godine u Zagrebu.

U sinoćnom slavlju izgubio sam punicu.

Molim poštenog nalazača neka je zadrži do sljedeće Nove godine!

Razgovaraju dvije babe, pa jedna pita drugu:

- Koliko si teška?
- S naočalama imam 76 kg.
- A bez naočala?
- Bez naočala ne vidim vagu.

Pita sin škrtog oca:

- Tata, jel' mogu gledati TV?
- Možeš sine, samo ga nemoj paliti!

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

ts tržnica AD
subotica

www.subotickatrznica.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

KTC SUBOTICA :: SOMBOR :: APATIN :: SENTA :: BEČEJ VIKEND AKCIJA *11.1 - 14.1.2013.*

Svinjske nogice sveže
1 kg

99 ~~105~~
•90din

Jabuka Granny Smith 1kg

45 ~~55~~
•90din

Noblice 125g, 2+1 GRATIS

108 ~~124~~
•90din

Sok Frutella 2 litre:
Juice, orange

55 ~~65~~
•90din

Vino Vranec 0.75 l + gratis
100g Kava i pregraz vino

315 ~~349~~
•90din

Merixlavanda &
patehoul 9kg +
MER GRATIS

1.119 ~~1.459~~
•90din

KTC SENZACIJA

NOVO U VAŠEM GRADU

365 dana odloženog plaćanja

čekovima građana, u jednakim mjesečnim ratama
na cijeli asortiman !

NOVO

PETAK-SUBOTA-NEDJELJA POPUST -10% na svaku kupnju

Pokladno jahanje u Dopsinu